

JIHOČESKÁ UNIVERZITA V ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH
FILOZOFICKÁ FAKULTA
ÚSTAV ROMANISTIKY

DIPLOMOVÁ PRÁCE

VÝRAZOVÉ PROSTŘEDKY INTENSIFIKACE V SOUČASNÉ
ŠPANĚLŠTINĚ

Vedoucí práce: PhDr. Jana Pešková, Ph.D.
Autor práce: Bc. Hana Jiráková
Studijní obor: Španělský jazyk
Ročník: 2.

2016

Prohlášení

Prohlašuji, že svoji bakalářskou práci jsem vypracovala samostatně pouze s použitím pramenů a literatury uvedených v seznamu citované literatury.

Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění souhlasím se zveřejněním své bakalářské práce, a to v nezkrácené podobě elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejích internetových stránkách, a to se zachováním mého autorského práva k odevzdanému textu této kvalifikační práce. Souhlasím dále s tím, aby toutéž elektronickou cestou byly v souladu s uvedeným ustanovením zákona č. 111/1998 Sb. zveřejněny posudky školitele a oponentů práce i záznam o průběhu a výsledku obhajoby kvalifikační práce. Rovněž souhlasím s porovnáním textu mé kvalifikační práce s databází kvalifikačních prací Theses.cz provozovanou Národním registrem vysokoškolských kvalifikačních prací a systémem na odhalování plagiátu.

V Českých Budějovicích, 30. dubna 2016

.....
Bc. Hana Jiráková

Poděkování

Ráda bych na tomto místě poděkovala vedoucí diplomové práce PhDr. Janě Peškové, Ph.D. za odborné vedení a cenné připomínky během konzultací. Také bych ráda poděkovala Ing. Romanu Jirákovi, Ph.D. za podporu během celého studia a pomoc s technickou stránkou této diplomové práce.

Anotace

Předmětem této diplomové práce je představení problematiky, která se zabývá komparativní analýzou španělských a českých výrazových prostředků modifikujících slovesný děj ve smyslu jeho intenzity. Cílem práce je zmapovat teoretické poznatky a rozdíly týkající se míry slovesného děje v českých a španělských gramatikách a na základě těchto předpokladů provést analýzu skutečných překladů za pomoci korpusu InterCorp. Na závěr je provedeno vyhodnocení získaných dat a porovnání výsledků s teoretickými předpoklady.

Abstract

The object of present thesis is an introduction to the issues of comparative analysis of Czech and Spanish expression instruments which are modifying the verbal action in sense of its intensity. The aim of this paper is to determine the theoretical knowledge and the differences between Czech and Spanish grammars based on the rate of verbal action. Then, on the basis of that knowledge, is accomplished an analysis of real translations made by the InterCorp corpus. Finally there is an evaluation of obtained data and a comparison with the theoretical knowledge.

Obsah

1	Úvod	9
1.1	Cíle práce a zhodnocení pramenů	9
2	Teoretická část.....	10
2.1	Vymezení pojmu „vid“	10
2.2	Vymezení pojmu „povaha slovesného děje“.....	10
2.3	Vid a povaha slovesného děje dle českých lingvistů	11
2.3.1	Mluvnice češtiny	11
2.3.2	K problematice vidovosti v italštině.....	15
2.3.3	Příruční mluvnice češtiny.....	19
2.3.4	Mluvnice současné španělštiny	23
2.4	Vid a povaha slovesného děje dle španělských lingvistů.....	26
2.4.1	Nueva gramática de la lengua española	27
2.4.2	Gramática del español: didáctica.....	31
2.4.3	Gramática descriptiva de la lengua española	32
2.5	Shrnutí teoretické části	37
3	Praktická část.....	39
3.1	Metodika práce v paralelním korpusu InterCorp	39
3.2	Slovesa s velkou mírou intenzity	41
3.2.1	Dobýt	41
3.2.2	Nadělat.....	42
3.2.3	Nalovit	43
3.2.4	Propít	44
3.2.5	Provonět.....	45
3.2.6	Přecenit.....	46
3.2.7	Přejít se	46
3.2.8	Sfouknout	47

3.2.9	Sjezdit.....	48
3.2.10	Udupat	48
3.2.11	Upít se.....	49
3.2.12	Vychválit	49
3.2.13	Vykrást	50
3.2.14	Vynadívat se	51
3.2.15	Vynachválit se	53
3.2.16	Zaplnit	54
3.2.17	Zastavět	56
3.3	Slovesa s nspecifikovanou/ uspokojivou mírou intenzity	56
3.3.1	Pobavit (se).....	57
3.3.2	Politovat.....	58
3.3.3	Posílit.....	59
3.3.4	Proběhnout se	65
3.3.5	Proplavat se	66
3.4	Slovesa s malou mírou intenzity	66
3.4.1	Nadlehčit	66
3.4.2	Nadzvednout.....	67
3.4.3	Nakousnout.....	69
3.4.4	Naříznout	70
3.4.5	Odrůst	70
3.4.6	Odsypat.....	71
3.4.7	Ochutnat	72
3.4.8	Olíznout	73
3.4.9	Podcenit	75
3.4.10	Podhodnotit	75
3.4.11	Poprchávat	76

3.4.12	Pozměnit.....	76
3.4.13	Příbrzdit.....	77
3.4.14	Přimhouřit.....	78
3.4.15	Skropit	79
3.4.16	Smočit se	80
3.4.17	Ukápnout	80
3.4.18	Upít.....	81
3.4.19	Zakašlat	83
3.4.20	Zatahat	84
3.5	Shrnutí praktické části.....	85
4	Závěr.....	89
5	Resumen	92
	Seznam tabulek	95
	Seznam grafů.....	95
	Seznam použité literatury a zdrojů.....	95

1 Úvod

Intensifikaci je možné v jazyce vyjádřit mnoha prostředky a způsoby na rozdílných úrovních. Zvyšovat důraz je možné například u přídavných jmen, příslovcí nebo sloves. Předkládaná diplomová práce bude zaměřena pouze na jeden úsek výrazových prostředků intensifikace, a to na povahu slovesného děje. Konkrétně bude zkoumat kvalitativní stránkou slovesného děje, tedy míru děje.

Při studování slovesných kategorií se ve většině jazyků setkáme s více či méně podobným systémem. Čeština a španělština mají beze sporu společné kategorie osoby, čísla, času, způsobu a rodu. U obou jazyků je také možné určit, zda se jedná o tvar určitý či neurčitý (tzv. infinitiv). Sporná je však kategorie vidu a povahy slovesného děje. Oba studované jazyky vyjadřují tyto kategorie pomocí jiných výrazových prostředků.

1.1 Cíle práce a zhodnocení pramenů

Cílem této práce je zmapovat teoretické poznatky a rozdíly týkající se míry slovesného děje v českých a španělských gramatikách a na základě těchto předpokladů provést analýzu skutečných překladů za pomoci korpusu Intercorp. Na závěr bude provedeno porovnání a potvrzení či vyvrácení předpokladů z teoretické části s výsledky analyzovaných vzorků překladů z Intercorpu.

Diplomová práce bude rozdělena na teoretickou a praktickou část a její součástí bude i resumé ve španělštině.

V teoretické části bude tato práce vycházet z řady českých i španělských gramatik, ze kterých bude sestaven souhrn poznatků o povaze slovesného děje se zaměřením na míry slovesného děje v češtině a ve španělštině. Pro úplnost bude tato část práce zahrnovat i vymezení pojmů „vid“ a „povaha slovesného děje“.

Praktická část předkládané diplomové práce se zaměří na analýzu konkrétních překladů z češtiny do španělštiny v rámci paralelního korpusu Intercorp a následné porovnání s teoretickými předpoklady. Pro tuto analýzu budou vybrána převážně stejná slovesa, která budou uvedena v teoretické části jako vzorové příklady.

2 Teoretická část

Teoretická část předkládané diplomové práce se zaměří na vymezení pojmů „vid“ a „povaha slovesného děje“, dále pak na zmapování výrazových prostředků užívaných pro vyjádření povahy slovesného děje v české a španělské tradici.

2.1 Vymezení pojmu „vid“

Příruční mluvnice češtiny (1997, s. 318) mluví o vidu, neboli aspektu, jako o faktu, že české sloveso můžeme vyjádřit ve dvou až třech podobách, které mají různý vztah k zakončení děje. Rozděluje tak slovesa do dvou základních skupin na dokonavá (perfektivní) a nedokonavá (imperfektivní), kdy většina sloves má svůj vidový protějšek, tzn., že je možné nalézt jeho podobu dokonavou i nedokonavou. V češtině ale existují i slovesa, která připouštějí pouze dokonavost (perfektiva tantum, např. nadechnout, prospat), stejně jako slovesa, která jsou pouze nedokonavá (imperfektiva tantum, např. muset, chtít, vědět). Zvláštní skupinu pak tvoří slovesa, která nabývají kategorii vidu dle kontextu, která se nazývají obouvidová a většinou se jedná o slovesa přejatá z cizích jazyků (např. absolvovat, organizovat.)

Dle *Encyklopedického slovníku češtiny* označuje vid „více či méně silně gramatikalizovanou kategorii slovesa, která vyjadřuje netemporální časovou dimenzi děje/stavu vyjádřeného slovesným lexémem“ (2002, s. 528). Dále zmiňuje, že kategorie vidu je úzce spjata s kategorií času (dokonavá slovesa v češtině např. nemohou tvořit v aktivu tvar přítomného času). Změnou vidové kategorie (nedokonavé → dokonavé a naopak) ale nedochází ke změně lexikálního významu slovesa (např. psát/ napsat) (2002, s. 528).

2.2 Vymezení pojmu „povaha slovesného děje“

Povaha či způsob slovesného děje, v cizích gramatikách často zvaný aktionsart, představuje, co se týče vymezení, složitější kategorii. Lingvisté se v jejím vymezení často odlišují, jak bude dále popsáno v podkapitolách 2.3 a 2.4.

Encyklopedický slovník češtiny (2002, s. 568) uvádí, že způsob slovesného děje je především sémantickou kategorií slovesa. Zmiňuje ale mnoho různých pohledů na tuto kategorii, které se od sebe značně liší.

Zavadil a Čermák (2010, s. 314-316) tvrdí, že povaha slovesného děje se zaměřuje na kvantitativní a kvalitativní stránky výpovědi mluvčího. Z tohoto důvodu je v romanistické literatuře často zahrnuta pod pojem aspektu v širším slova smyslu. Do španělštiny bývá překládán jako *modo de acción* nebo *carácter de la acción*. Ve španělštině se povaha slovesného děje mírně překrývá s dalšími kategoriemi (hlavně časem a způsobem) a pro její vyjádření je možné kombinování různých slovesných časů a způsobů. Oproti tomu čeština vyjadřuje povahu slovesného děje především slovotvorbou a v některých případech je omezená vidovostí (např. nelze kombinovat durativní slovesný děj s dokonavým slovesem).

2.3 Vid a povaha slovesného děje dle českých lingvistů

Díky slovesným předponám je v češtině možné rozlišit velmi jemné dějové nuance, kdy intenzitu děje doplňují ještě další doplňující významové odstíny. Jelikož čeština užívá v těchto dějových situacích bezpočet předpon, které pozměňují význam, jsou do románských jazyků těžko překladatelné.

Kvalita děje se zabývá hledáním jeho intenzity, přechodem k nové vlastnosti nebo stavu. Do tohoto vymezení by se mohlo zařadit i hodnocení kvality děje v kladném nebo záporném smyslu, ale jelikož se vyjadřuje převážně pomocí adverbii *dobře* a *špatně*, dále se jimi tato práce nezaobírá.

Čeští lingvisté se při popisu slovesných kategorií zaměřují převážně na kategorii vidu, povahu slovesného děje někdy zmiňují spíše okrajově. Pro účely této práce byly vybrány tituly, které se povaze slovesného děje věnují podrobněji a rozlišují i již zmíněné míry děje.

2.3.1 Mluvnice češtiny¹

Mluvnice češtiny, jako oficiální učebnice pro vysokoškolské studenty, se zabývá problematikou slovotvorby velice podrobně. Způsoby slovesného děje zmiňuje ve druhém dílu v kapitole o vidu, kde dělí slovesa na fázová, durativní a s větší či menší mírou děje. Podrobnější rozbor jednotlivých funkcí najdeme v prvním dílu učebnice v kapitole, která se věnuje slovotvorbě sloves.

¹ DOKULIL, M.: *Mluvnice češtiny: vysokošk. učebnice pro stud. filozof. a pedagog. fakult aprobace čes. jazyk [Díl 1]*. 1. vyd. Praha: Academia, 1986. Str. 388-389, 395-405.

KOMÁREK, M.: *Mluvnice češtiny: vysokošk. učebnice pro stud. filozof. a pedagog. fakult aprobace čes. jazyk [Díl 2]*. 1. vyd. Praha: Academia, 1986. Str. 185.

2.3.1.1 Fáze děje

Děj bývá rozdělen minimálně na dvě fáze, a to počáteční a koncovou. Někdy je mezi tyto fáze děje řazena i průběžná fáze, ta se ale v češtině většinou nevyjadřuje pomocí určitých předpon, a proto se jí tato učebnice nezabývá.

- **Počátek děje**

Pro vyjádření začátku děje se v češtině nejčastěji využívá sloves s předponami *roz-* (např. rozbolet, rozdělat, rozepsat), *vz-* (např. vzkličít, vzplanout), *z(e)-* (např. zželet se, znelíbit se) nebo *za-* (např. zablýsknout, zahlesnout, zacvičit si).

- **Dokonání děje**

Ukončení nebo dokonání děje je v češtině možné vyjádřit širokou škálou předpon (téměř každá předpona, zmíněná v této učebnici, nese mimo jiné i význam dokonání děje). Řadí se mezi ně slovesa s předponami *do-* (např. donutit, dosvědčit), *na-* (např. napsat, najíst se), *o(b)-* (např. oželet, oslavit), *od-* (např. odříkat, odhlasovat), *po-* (např. pozdravit, poradit), *pro-* (např. projednat, proměnit), *pře-* (např. přetlumočit, překazít), *při-* (např. přivítat, přinutit), *roz-* (např. rozkrájet, rozbourat), *s(e)-* (např. shořet, semlít), *u-* (např. ustlat, umlít), *vy-* (vypočítat, vypěstovat), *z(e)-* (např. způsobit, zbourat) a *za-* (např. zaplatit, zasít).

2.3.1.2 Trvání děje

Pro vyjádření významu durativnosti děje se užívá pouze předpony *pře-* (např. přečíst, přehrát, přeříkat). Takto použitá slovesa nesou přesnější význam trvání od začátku do konce.

2.3.1.3 Způsob provedení děje

Způsob provedení děje je dle této učebnice dělen následovně:

- **Postupné, podílné provedení děje**

Pro vyjádření tohoto významu se používají slovesa s předponami *po-* (např. pozamykat, pozabíjet, pochytat), *s(e)-* (např. sesbírat, spolykat, skupovat), *vy-* (např. vymřít, vytrhat, vysbírat) nebo *z(e)-* (např. zporážet, zprohýbat).

- **Špatné provedení děje**

Špatné provedení děje může v češtině vyjádřit sloveso s předponou *pře-* (např. překroutit, přefouknout, přeřící se).

- **Nové, dodatečné provedení děje**

Pokud chce mluvčí vyjádřit, že děj vzniká nově nebo dodatečně, použije slovesa s předponami *pře-* (např. přechesat, přepsat, přebudovat) a *při-* (např. příkrájet, přisypat, přísázet).

- **Bezděčné, neúmyslné provedení děje**

Tento význam slovesného děje lze vyjádřit pomocí slovesa s předponou *u-*, které je většinou doplněné o zvrtné *se* (např. upísknout se, utnout se, uřeknout se).

- **Důkladné, úplné provedení děje**

Předpony vyjadřující úplné provedení děje jsou podobné jako u postupného probíhání děje. Patří sem předpony *vy-* (např. vymřít, vystřílet) a *z(e)-* (např. zdupat, zmáčet).

- **Krátkodobé provedení děje**

Krátkodobý děj je možné vyjádřit pomocí slovesa s předponou *z(e)-* (např. zdřímnout si).

2.3.1.4 Míra děje

Následující výčet je souhrn, jenž obsahuje pouze míru děje a předpony, společně ovlivňující tuto stránku slovesa:

- **Velká míra**

Dosažení velké míry děje se dle Mluvnice češtiny vyjadřuje obecně nejčastěji předponami *do-* a *s(e)-* (např. došpinit, donosit, sjezdit, scestovat). Dále se však rozděluje do podskupin, které mají užší význam:

a) Činností vytvořit, získat ve větším množství:

Pro tento typ děje se v češtině užívá převážně sloves s předponami *na-* a *u-* (např. nasmažit, nalovit, uválet, udupat);

b) Činností strávit čas:

Tuto míru děje v češtině nejlépe vyjadřují slovesa s předponou *vy-* (např. vystát, vykřičet, vydřepět);

c) Zvýšení intenzity nad náležitou míru:

Pokud chce mluvčí vyjádřit, že byl děj proveden nad náležitou míru, můžeme k tomu využít předpony *pře-*, *nad-* (opak *pod-*) nebo *za-* a někdy slovesa doplnit i o reflexivní *se* (např. přechválit, přejít se, přepracovat se, nadhodnotit, nadcenit, zapovídat se, začíst se);

d) S velkou pečlivostí, důkladně:

Tato míra děje se vyjadřuje nejčastěji pomocí předpon *na-*, *pro-* a *vy-* (např. nažehlit, nazdobit, probádat, provonět, vychválit, vykynout);

e) Často, opětovně, značnou dobu:

Pro vyjádření častého, opakovaného děje se v češtině používají předpony *na-* (často ve spojení s reflexivním *se*), *pro-* nebo zdvojená předpona *vyna-* spojená s reflexivním *se*, *si* (např. naskotačit se, navymýšlet se, prospat, prozahálet, vynadívat se, vynachválit si);

f) Do úplnosti, zcela:

Aby sloveso nabylo této míry děje, je nutné ho doplnit o předpony *vy-* nebo *za-* (např. vyslyšet, vyzpívat, zaplnit, zastavět);

g) Vedoucí k hmotné ztrátě, neúspěchu či únavě:

Velká míra děje může být v češtině vyjádřena i v negativním pojetí, při kterém se užívají zejména předpony *pro-*, *u-* (např. propít, prohospodařit, ubodat, uspat).

• **Uspokojivá míra**

Na rozhraní mezi velkou a malou mírou děje se nachází uspokojivá míra děje, která bývá obecně vyjádřena předponou *pro-* ve spojení s reflexivním *se* (např. projít se, proběhnout se, proplavat se). Dále je možné vymezit uspokojivou míru děje následovně:

a) S delším nebo kratším trváním děje:

Pokud mluvčí potřebuje vyjádřit děj, který má delší nebo kratší trvání, využije předponu *po-* ve spojení s reflexivním *si* (např. *postýskat si*, *povykládat si*).

• **Malá míra**

Pro vyjádření malé míry děje lze v obecném pojetí použít větší množství předpon, jako jsou *na-*, *nad-*, *o(b)-*, *od-*, *pod-*, *po-*, *při-* nebo *za-* (např. *našpinit*, *namrznout*, *nadzvednout*, *nadlehčit*, *oprat*, *osmažit*, *odrůst*, *odvětrat*, *podmračit se*, *podnapít se*, *pohoupat*, *pomačkat*, *příbrzdit*, *přiotrávit*, *zavlažit*, *zarudnout*). Zároveň je možné malou míru děje dále specifikovat podle rozdílné intenzity na děje:

a) S krátkým trváním:

Pro vyjádření tohoto typu děje se využívají předpony *po-*, *u-* (např. *povzdechnout*, *povytáhnout*);

b) Se zmírněnou intenzitou:

Podobnou předchozímu typu je i malá míra děje se zmírněnou intenzitou, která se vyjadřuje převážně předponami *po-* a *pod-*, mající opačný význam než předpona *nad-* (např. *pobolívat*, *pokřikovat*, *podhodnotit*, *poddimenzovat*);

c) S příjemným hodnocením:

Malá míra děje s odstínem příjemného hodnocení bývá vyjádřena předponou *s(e)-* (např. *skropit*, *smočit*, *schrupnout si*).

2.3.2 K problematice vidovosti v italštině²

Ačkoli se tato publikace zabývá převážně italskými příklady, popisuje podrobně i český systém povahy slovesného děje.

2.3.2.1 Fáze děje

Mezi fáze děje lze zařadit tři základní (fáze počáteční, průběhová a koncová), jež jsou dále možné dělit na konkrétnější úseky. Pro potřeby této práce zmíníme jen rysy těchto základních fází.

² HAMPLOVÁ, S.: *K problematice vidovosti v italštině*, Praha: Karolinum, 1994. Str. 85-124.

- **Počáteční fáze**

Do počáteční fáze se řadí slovesa, která vyjadřují jak začátek děje, tak i fázi těsně předcházející její počátek či záměr nebo snahu uskutečnit děj (v češtině pomocí sloves *chtít*, *chystat se*, *hodlat apod.*). Začátek děje označuje s vidinou jeho dalšího pokračování a v češtině může být vyjádřen typickými předponami *roz-*, *vy-*, *za-* (např. *rozběhnout se*, *vyletět*, *zamilovat se*) nebo opisnou vazbou typu *začít + infinitiv nedokonavého slovesa* (např. *začal běhat*).

- **Průběhová fáze**

Do této fáze se řadí slovesa vyjadřující probíhající děj nebo děj, který se neustále opakuje. V češtině může být vyjádřen buď nedokonavým slovesem, užitím adverbii *postupně*, *průběžně* nebo opisnou vazbou typu *fázové sloveso + předložka + substantivum*.

- **Koncová fáze**

Slovesa v koncové fázi vyjadřují konec děje, respektive přibližování konce děje, přerušeni děje nebo poslední ze dvou nebo více dějů. V češtině je pro tuto fázi typické užití slovesa s předponou *do-* nebo přidáním určujícího slovesa, jako je *přestat*, *přerušit* nebo *skončit*.

2.3.2.2 Kvantitativní vymezení povahy děje

Kvantita děje je posuzována z hlediska trvání děje a z hlediska jeho opakování. Dělí se proto na děje durativní, jednorázové, násobné a distributivní.

- **Durativní a jednorázové děje**

Za děje durativní se považují takové děje, které trvají nějakou dobu (bohužel je toto vymezení velice subjektivní, vymezená doba může být od několika vteřin až po roky). Durativnost se v češtině vyjadřuje především prostřednictvím lexikálního významu slovesa nebo za pomoci kontextu.

Jednorázové děje určují děje s velmi krátkým trváním, ale také děje, kde délka trvání není jasně dána. V češtině se pro vyjádření okamžitosti často užívá sufixu *-nout* (např. *zvednout*, *vrhnout*, *leknout se*) nebo předpony *za-* (např. *zařvat*, *zašklebit se*).

- **Násobné děje**

Násobné děje jsou takové, které se jednou nebo vícekrát opakují. Jednorázově se může opakovat stejný děj, děj, který vede k dosažení jiného děje nebo ve smyslu zpětného pohybu (navrácení). V tomto smyslu je v češtině často užíváno sloves s předponou *pře-* (např. přešít, předělat, přetavit) nebo upřesnění pomocí slova znovu.

Pro vícenásobné opakování děje se v češtině nejvíce užívá sufixů *-ávat*, *-ívat*, *-at*, nebo ještě příznakovějších *-ávávat*, *-ívávat* (např. čekávat, chodívat, vídat, čekávávat, chodívávat, vídávat).

- **Distributivní děje**

Pod pojmem distributivnost je možné si představit postupné provádění děje zaměřeného na více objektů a realizaci děje prostřednictvím opakujících se fází. V prvním případě se jedná hlavně o slovesa s předponami *po-* (např. posbírat, postřílet), *s-* (např. sesbírat, spolykat) a *z-* (např. zprohýbat, zurážet).

2.3.2.3 Kvalitativní vymezení povahy děje

Kvalita děje se zabývá hledáním jeho intenzity, přechodem k nové vlastnosti nebo stavu. Do tohoto vymezení by se mohlo zařadit i hodnocení kvality děje v kladném nebo záporném smyslu, ale jelikož se vyjadřuje převážně pomocí adverbíí *dobře* a *špatně*, dále se jimi Hamplová nezaobírá.

Z hlediska kvalitativního rozlišuje míru děje, inchoativnost a rezultativnost.

2.3.2.3.1 Míra děje

Díky slovesným předponám je v češtině možné rozlišit velmi jemné dějové nuance, kdy intenzitu děje doplňují ještě další doplňující významové odstíny.

- **Dosažení velké míry děje**

Velkou míru děje je možno dále dělit dle četnosti, pečlivosti, trvání, apod. Takto Hamplová vymezuje:

a) často, intenzivně a s oblibou provádět nějakou činnost: pro tyto děje se v češtině užívá sloves s předponami *na-*, *po-*, *vy-* a *vyna-* často ve spojení s reflexivními *se*, *si* (např. vydovádět se, vynadívat se, naběhat se, posedět).

b) intenzivně, důkladně provádět nějakou činnost: v češtině slovesa s předponami *pro-*, *s-*, *vy-*, *za-* (např. prohledat, scestovat, vykrást, zamrznout).

c) provádět děj intenzivně značnou dobu, strávit mnoho času nějakou činností, která může být i neúčinná: v češtině převážně předpona *pro-*, výjimečně i předpona *vy-* (např. proležet, prosedět, prospat, vystávat, vysedávat).

d) provádět děj až k tělesnému vyčerpání nebo unavení: v češtině je pro tento typ děje typická předpona *u-* (např. upít se, uhnat se, ubodat).

e) provádět děj s velmi intenzivním soustředěním: v češtině předpona *za-* spojená se zvrtným *se* (např. zaposlouchat se, zažrat se).

f) děj prováděný v neobvyklé míře nebo nad náležitou míru: v češtině slovesa s předponou *pře-*, případně *nad-* (např. přecenit, přesladit, nadhodnotit).

g) intenzivní činností nashromáždit: v češtině slovesa s předponou *na-* (např. nadělat, nalovit, napéci).

h) intenzivní činností o něco přijít, něco ztratit nebo promarnit: tento význam je v češtině vyjádřen předponou *pro-* (např. propít, prostavět).

i) provádět činnost s velkou pečlivostí: v češtině tomuto významu odpovídají slovesa s předponou *na-* (např. nažehlit, nastrojít, naleštit).

– Dosažení uspokojivé míry děje

Jedná se o význam slovesa v češtině vyjádřený předponou *pro-* (např. proběhnout se, projít se, proplavat se).

– Dosažení malé míry děje

Slovesa, která mají vyjadřovat nízkou míru intenzity, jsou v češtině modifikována předponami, jako jsou: *na-*, *nad-*, *po-*, *pod-*, *s-*, *u-*, *za-* (například našpinit, nadzvednout, povytáhnout, podnapít se, smočit, upít, zavlážit).

2.3.2.3.2 Inchoativnost

Mezi inchoativní děje patří takové, které vyjadřují, že určitý děj nastává nebo nastane, a také ty děje, které vyjadřují změnu stavu. V češtině taková slovesa často

vznikají derivací z adjektiv pomocí předpon *z-*, *o-*, *u-*, *za-* (např. zblednout, zhubnout, onemocnět, uklidnit se, zastarat).

2.3.2.3.3 Rezultativnost

Rezultativnost se chápe jako postižení děje v jeho konečném stavu. V češtině je vyjádřena především dokonavým videm (každé dokonavé sloveso je chápáno jako rezultativní), ale také stavovými slovesy (např. sloveso *sedět* může být chápáno jako výsledek slovesa *usednout*). Dále je možné tento typ děje vyjádřit perfektní konstrukcí (*mám uvařeno*) nebo konstrukcí pasivní se slovesem být (*je uvařeno*).

2.3.3 Příruční mluvnice češtiny³

Autoři této gramatiky se problému slovesného děje věnují v kapitole o slovotvorbě. Popisují, že k dosažení nějaké míry děje využívá čeština převážně prefixů, v některých případech i ve spojení s určitým sufixem. Způsob slovesného děje rozděluje dle průběhu děje, jeho hodnocení a míry.

2.3.3.1 Průběh děje

Pro úplné popsání problematiky slovesného děje bude zmíněno i další jeho dělení, ačkoli není přímo předmětem této diplomové práce. V rámci vyjádření průběhu děje rozlišují autoři následující fáze děje:

– **Počáteční fáze děje**

Nejčastější předponou pro vyjádření počátku, rozběhnutí děje je předpona *roz-*, která je někdy doplněna o zvrtné *se* - to dodává ještě význam prostorové modifikace (např. rozběhnout (se), rozbolet, rozjet (se), rozžhavit). Méně časté jsou pak předpony *pro-*, *za-* a *vz-* (např. procitnout, propuknout, zapálit, zamilovat se, vzplanout, vzbouřit se).

– **Předběžný průběh děje**

Tento průběh děje je znatelný především u sloves pojmenovávajících lidské činnosti. Nejčastěji je vyjadřován předponou *před-* (např. předeslat, předcvičit, předvařit).

³ *Příruční mluvnice češtiny*. 2., oprav.vid. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 1997. Str. 209-213.

– **Závěrečná fáze děje**

Konečná nebo závěrečná fáze děje se nejvíce spojuje se slovesy, která pojmenovávají lidské činnosti. Tato fáze bývá vyjadřována předponou *do-* a výsledné sloveso již nemusí být doplněno o objekt (např. dobojovat, dočíst, dojít).

– **Dovedení děje do konce**

Pro vyjádření tohoto průběhu děje se využívá předpony *od-* (např. odhlasovat, odkojit, odsedět). Není přitom důležité, zda bylo dosaženo předpokládané kvality výsledku či ne.

– **Dodatečný děj**

Dodatečný děj se liší dle různého významu. Pokud je jeho cílem završení předpokládaný výsledek, bývá vyjádřen předponou *do-* (např. dobrat, dokoupit, dolít). Pro rozšíření původního záměru se využívá předpony *při-* (např. přibalit, připlatit, přikoupit).

– **Nový, opakovaný průběh děje**

Opakovaný průběh děje je možné vyjádřit pomocí předpony *pře-* u sloves, jež pojmenovávají lidské činnosti a která zároveň neobsahují významový rys pohybu (např. přebalit, přejmenovat, překreslit).

– **Perkurzivnost**

Perkurzivní děj je takový, který probíhá po vymezený časový úsek. V češtině se vyjadřuje předponou *pro-* spojenou se slovesy polohy, stavu a jinými nedeterminovanými slovesy pohybu. Pro správné použití je také nutné doplnit sloveso o předmět ve čtvrtém pádě, který určí časový úsek (např. probdít (noc), projezdít, proležet).

– **Distributivnost**

Distributivnost vyjadřuje postupný průběh řady stejných dějů, které mají dosah na řadu podobných objektů nebo vyházejí z podobných subjektů. Mohou se tak pojit pouze se substantivem plurálovým nebo kolektivním. Nejčastější předponou vyjadřující distributivnost je předpona *po-/ poz-* (např. pokácet, poničit, posbírat, pozotvírat), někdy

se využívá i předpony *z-* nebo *s(e)-* (např. zohýbat, zprohýbat, zpřeházet, sjezdit, sesbírat slosovat).

2.3.3.2 Hodnocení děje

Dle této publikace je možné děj hodnotit dle dvou kritérií:

- **Uspokojení z děje**

Pokud se modifikuje nedokonavé sloveso lidské činnosti, připojuje se k němu předpona *za-* a zvrtné *si* (např. zahrát si, zakouřit si, zaplavat si). U sloves polohových nebo komunikačních se pro vyjádření uspokojení z děje samého nebo jeho části využívá předpony *po-* spolu se zvrtným *si* (např. poležet si, popít si, popovídat si). U některých sloves lidské činnosti lze uspokojení z velké míry děje vyjádřit kombinovanou předponou *vyna-* (např. vynadívát se, vynachválit).

- **Odbytí děje**

Ve spojení se slovesy lidských činností se pro vyjádření odbytí děje využívá předpony *od-*, přičemž se nebere ohled na kvalitu děje ani jeho výsledek (např. odkývat, odvolit, odříkat).

2.3.3.3 Míra děje

Vyjádření míry slovesného děje rozděluje následovně:

- **Nadstandardní míra**

Nadstandardní míra děje se může vyjádřit prefixy *pře-*, *nad-* a *vyna-*. První dva prefixy vymezují slovesa stejným způsobem (např. přecenit, přepracovat se, převařit, nadcenit, nadhodnotit, nadužít), přičemž prefix *nad-* může tvořit antonymum ke slovesům s měrovým prefixem *pod-* (viz příklady výše).

- **Velká míra z hlediska vykonavatele**

Vyjadřuje se připojením prefixu *na-* a formantu *se* k základu durativních sloves vyjadřujících lidské činnosti (např. naběhat se, nahonit se, najezdit se). Pokud se váže se slovesem objektovým, následná vazba bude ve druhém pádě (např. nadělat se, nahledat se, nanosit se).

– **Velká míra z hlediska výsledku**

Velké míry z hlediska výsledku se dosáhne spojením prefixu *na-* se slovesy vyjadřujícími děj, který je členěný nebo není determinovaný. Slovesa tohoto typu bývají také většinou doplněna výrazem vyjadřujícím kvantitu (např. naběhat (20 km), nadělat (chyb), nahrabat, napéct, naspořit).

– **Substandardní míra děje**

Používá se zejména v terminologických okruzích slovní zásoby a je vyjádřena prefixem *pod-* (např. podhodnotit, podcenit, poddimenzovat).

– **Nespecifikovaná míra děje**

Nespecifikovaná míra děje se vyjadřuje prefixem *po-*. Takto modifikované sloveso často doplňuje ještě adverbium, které specifikuje míru děje (např. pobavit + trochu/značně/dosyta; pocvičit, politovat, posílit).

– **Malá míra**

Malá míra se vyjadřuje stejně jako nespecifikovaná míra prefixem *po-*. Tento prefix může být připojen ke slovesu již prefixovanému (např. poodejít, povyrůst, pozměnit) nebo je možné jej uplatnit u sloves vyjadřujících změnu stavu (např. poblednout, povadnout).

Pokud prefix *po-* použijeme u sloves s imperfektivizujícím sufixem (*-ovat, -ávat, -ívat* aj.), bude vytvořené sloveso vyjadřovat malou míru děje přerušovaného (např. pobolívat, pokašlávat, pokřikovat, poprchávat).

– **Malá míra děje s důrazem na neúplnost jeho provedení**

Tuto míru děje vyjadřuje prefix *na-*, který se pojí s perfektivními slovesy (např. načichnout, nakousnout, naříznout). Stejnou funkci nese prefix *na-* i se slovesy, které vyjadřují mechanické působení (např. nabourat, nahlodat, nakrojit) nebo se slovesy vyjadřujícími změnu stavu (např. namrznout, naklíčit, navlhnout).

– **Malá, neúplná míra děje**

Neúplná míra děje bývá vyjádřena prefixem *při-* (přibrzdit, přimhouřit, přivítit, připálit).

– **Nedostatečná míra děje**

V některých případech bývá vyjádřena složeným prefixem *nedo-* (např. nedocenit, nedoslýchat, nedomyslit).

2.3.4 Mluvnice současné španělštiny⁴

Bohumil Zavadil a Petr Čermák popisují problém vidu a povahy slovesného děje (PSD) na základě srovnání španělské a české mluvnice. Jak už bylo předesláno výše, dané kategorie si v češtině a španělštině plně neodpovídají.

V češtině je vidový význam vyjadřován zpravidla slovotvorným afixem a téměř všechna slovesa se podílejí na protikladu dokonavost/ nedokonavost. Navíc kategorie vidu může prostupovat do kategorie PSD, přičemž může docházet k některým omezením (např. nelze kombinovat durativní PSD s dokonavým videm). Oproti tomu ve španělštině jsou výrazové prostředky aspektu a PSD jiné a mohou se dokonce kombinovat. Jak český vid, tak španělský aspekt jsou založeny na opozici perfektivnost/ imperfektivnost (tzn. dokonavost/ nedokonavost), pro jejich vyjádření ale užívá jiných výrazových prostředků. Zatímco čeština využívá převážně slovotvorných prostředků, španělština vyjadřuje aspektové významy kumulativně, slučuje je s výrazy pro vyjádření času a způsobu. Dále je ale možné vyčíst jistou míru aspektuálnosti i v rámci lexikálního významu španělských sloves (např. slovesa *saber*, *conocer* nebo *amar* vyjadřují sami o sobě význam imperfektivnosti; oproti tomu *saltar*, *disparar* nebo *entrar* nesou význam perfektivnosti).

Povaha slovesného děje je chápána jako kvalitativní a kvantitativní stránka procesu, na kterou může mluvčí různě zaměřit pozornost. Ve španělské tradici bývá tato kategorie často zaměňována s kategorií aspektu, problém ale přináší možná kombinace výrazových prostředků obou kategorií. Obecně platí názor, že kategorie aspektu bývá vyjadřována pomocí morfologických prostředků a kategorie PSD pomocí ustálených perifrastických konstrukcí. Co se týče dělení PSD, rozlišuje významy fázové (počátek, průběh a konec), rezultativní a kvantitativní (opakovatelnost, násobenost a obvyklost). Bohužel nezahrnuje kvalitativní stránku PSD a s ní ani jednotlivé míry intenzity děje.

⁴ ZAVADIL, B., ČERMÁK, P.: *Mluvnice současné španělštiny: lingvisticky interpretační přístup*. Vydání první. V Praze: Univerzita Karlova, nakladatelství Karolinum, 2010. Str. 310-329.

2.3.4.1 Fázové významy

PSD je možné vyjádřit v různých fázích děje, přesněji v jeho počátku, průběhu a na jeho konci.

- **Ingresivní význam PSD**

Ingresivní PSD vymezuje děj na jeho počátku, přičemž lze ještě dále specifikovat.

Pokud vyjadřuje, že je děj bezprostředně očekávaný (autoři jej nazývají jako „inminentní ingresivnost“), používá konstrukce typu *estar por*, *estar para*, *estar a punto de + infinitiv* (např. *Estoy para salir*. „Jsem na odchodu.“).

Pro vyjádření děje, který má mluvčí bezprostředně zamýšlený (nazývaný jako „dispozitivní ingresivnost“), používá výrazový prostředek *ir a + infinitiv* (např. *Va a disparar*. „Chystá se vystřelit.“). Tímto výrazem ale v dnešní době bývá často vyjádřena i funkce časová, a je tak postupně morfologizován.

Dalším užším významem počátku děje je počínající děj (zvaný též „iniciální ingresivnost“). Bývá vyjádřen konstrukcí sloves *empezar*, *comenzar*, *principiar*, *ponerse*, *echar(se)*, *romper*, *entrar*, *pasar*, *largarse*, *coger*, *agarrar*, *darse*, *meterse*, *lanzarse*, *arrojarse*, *soltarse*, *precipitarse a + infinitiv*. První tři slovesa navíc nesou fázový (iniciální) význam sami o sobě, nemají tedy povahu pomocného slovesa. Nejpoužívanější perifrázi je pak *empezar a + infinitiv* (např. *Empezó a leer por la mitad del libro*. „Začal číst v půlce knihy.“).

Posledním typem ingresivních dějů je děj, který je počáteční v řadě jiných dějů, tzn. předcházející jiným dějům (autory nazývaný jako inceptivní ingresivnost). Pro jeho vyjádření se užívá perifrázi s předložkou *por*: *empezar*, *comenzar*, *principiar por + infinitiv* (např. *Empieza por poner bien las manos*. „Nejdřív si dej správně ruce.“).

- **Durativní význam PSD**

Durativní PSD zachycuje děj v jeho průběhu a to buď z globálního hlediska, nebo z parciálního.

Globální význam implikuje, že je na děj nahlíženo celostně. Můžeme si jej představit jako časový úsek mezi body A a B, který nás v dané situaci zajímá.

Ve španělštině bývá vyjádřen koordinační perifrází složené z finitních tvarů pomocných sloves *coger*, *tomar*, *agarrar*, *ir*, *venir*, *llegar*, slučovací spojky *y* (s možnou alternativou *e*) a následované finitním tvarem slovesa nesoucího význam (např. *Va y me dice que le ayude*. ‚Přijde a chce, abych mu pomohl.‘). Druhou možností je užití perifráze *salir* + *gerundium* (např. *He salido ganando con el cambio*. ‚Nakonec jsem na té změně vydělal.‘). U těchto sloves je ale nutné si dát pozor na užití v různých španělsky mluvících zemích, aby se mluvčí vyhnul nějakému faux pas.

Parciální význam durativnosti určuje, že je děj vnitřně členěný. Pro vyjádření takového děje se užívá perifráze tvořené finitním tvarem pomocného slovesa a gerundiem plnovýznamového slovesa.

- **Terminativní význam PSD**

Terminativní význam PSD zachycuje děj v jeho koncové fázi. Lze jej dále dělit dle drobných významových rozdílů na děje ukončené, bezprostředně ukončené, dokončované v poslední fázi, nějakým způsobem dovršené nebo dovršené po určitém čase. Každý z těchto podvýznamů užívá jiných výrazových prostředků, vždy se však jedná o určitou opisnou vazbu, ve které nese pomocné sloveso význam konce (např. *terminar*, *acabar*, *dejar*).

2.3.4.2 Rezultativní významy

Děj je považován za rezultativní, je-li dovršený a jeho výsledek přetrvává jako stav. Je možné vydělit dvě základní skupiny rezultativních dějů, a to rezultativnost aktivní a pasivní.

- **Rezultativnost aktivní**

Pro vyjádření této PSD se ve španělštině užívá perifráze tvořené finitním tvarem pomocného slovesa + participiem slovesa plnovýznamového. Jako pomocná slovesa se v tomto významu užívají slovesa *tener*, *dejar*, *traer* nebo *llevar*, z nichž každé nese ještě další, konkrétnější význam (např. *Tengo preparada la cena*. ‚Mám připravenou večeři.‘; *Trae muy bien pensado el plan*. ‚Má ten plán velmi dobře promyšlený.‘).

- **Rezultativnost pasivní**

Pokud chce mluvčí vyjádřit rezultativnost děje pasivně, může využít perifráze s participiem. Nejčastěji se užívá pomocného slovesa *estar* (nejfrekventovanější a stylisticky neutrální), možné je ale i užití dalších sloves, jako *quedar*, *venir*, *salir*, *ir* nebo *andar* (např. *La sala estaba iluminada*. ‚Sál byl osvětlen.‘; *Luis anda enamorado*. ‚Luis je zamilovaný.‘).

2.3.4.3 Kvantitativní významy

V rámci kvantitativního významu PSD, který zahrnuje děje rozvržené do více opakujících se procesů, rozlišujeme děje repetitivní a habituální.

- **Repetitivní význam PSD**

Repetitivní význam PSD, který charakterizuje děj jako opakovaný nebo znovu vykonávaný, je ve španělštině nejčastěji vyjadřován perifrází *volver a + infinitiv* (např. *Mañana volveré a estar espléndida*. ‚Zítřka budu opět skvělá.‘).

- **Habituální význam PSD**

Habituální PSD popisuje děj, který je obvykle vykonávaný. V češtině může být tato funkce vyjádřena infixem *-va-* nebo perifrází *mít ve zvyku + infinitiv*. Ve španělštině se nejčastěji vyjadřuje perifrází *soler + infinitiv* nebo *acostumbrar (a) + infinitiv* (např. *Suele venir tarde*. ‚Chodívá pozdě.‘; *Una taza de caldo que su hermano acostumbraba tomar a aquella hora*. ‚Šálek vývaru, který měl jeho bratr ve zvyku v tuto hodinu pít.‘).

2.4 Vid a povaha slovesného děje dle španělských lingvistů

Španělští lingvisté většinou povahu slovesného děje (PSD), ve španělštině nazývanou *aspecto léxico*, *modo de acción*, *cualidad de la acción* nebo *accionalidad*, při rozboru slovesných kategorií zahrnují, často ji ale zaměňují s kategorií vidu, ve španělštině *aspecto*, *aspecto morfológico* nebo *aspecto desinencial*. Dalším problémem při studiu PSD ve španělské tradici je skutečnost, že ji tamní lingvisté nerozebírají tak podrobně, jako jejich čeští kolegové, a dělení PSD se tak značně liší (jednotlivé míry děje Španělé ve svých studiích vůbec nezahrnují, pouze *Gramática descriptiva de la lengua española* rozlišuje také míru intenzity sloves).

V následující části bude popsáno, jak na kategorii vidu a PSD nahlízejí jednotliví španělští lingvisté i přesto, že nebude obsahovat jednotlivé míry děje.

2.4.1 Nueva gramática de la lengua española⁵

Tato gramatika, kterou vydala v roce 2009 Královská akademie, je asi nejrozsáhlejší mluvnici současného španělského jazyka. Spojuje poznatky mnoha španělských lingvistů a zároveň udává, jaké jevy se ve španělštině vyskytují a jsou přípustné. Problematice aspektu a vidovosti obecně se věnuje poměrně rozsáhle, avšak jak bude nastíněno níže, pohlíží na tuto kategorii zcela odlišně než většina českých autorů.

Románské jazyky se od slovanských liší mimo jiné tím, že nemohou vyjádřit rozdíly v aspektu pomocí prefixace. Výjimkou je pouze předpona *re-*, pokud je užitá iterativně. V tom případě modifikuje telické a ohraničené přísudky (např. *reactivar*, *reagrupar*, *realquilar*). Většinou mohou předponu *re-* vázat pouze slovesa tranzitivní (ale existují i slovesa netranzitivní, která předponu *re-* akceptují, např. *reaparecer*, *recaer*, *reentrar*), avšak i mezi nimi je možné nalézt výjimky, které tuto modifikaci nepřipouštějí – především slovesa vyjadřující anulaci, ztrátu nebo destrukci (např. *perder*, *destruir*, *morir*). Ve speciálních případech pak může předpona *re-* nabývat i významu intenzifikujícího (např. *rebuscar*, *repeinar*, *relimpiar*, *refregar*, *recocer*). V některých oblastech španělsky mluvícího světa (jedná se hlavně o oblast Río de la Plata) je předpona *re-* velmi produktivní (převážně v mluvě mládeže) a vyskytuje se i u sloves, které by ji v jiných oblastech světa nepřipustily. Jedná se o slovesa typu *regustar* = *gustar mucho*; *recansarse* = *cansarse mucho*; *requerer* = *querrer mucho*; zaznamenáno bylo i užití slovesa *reviajar* ve smyslu *viajar muchas veces*.

Slovesný aspekt (*aspecto verbal*) uniformuje o vnitřní struktuře děje, tzn. o způsobu, který vyjadřují, zda se opakují či končí nebo zda jsou děje přijímány jako celek či jen některé jeho části. Aspekt tedy nepatří mezi deiktické kategorie. Někdy bývá aspekt pojmenováván vnitřním časem (*tiempo interno*), jiní autoři popisují aspekt jako gramatický prostředek, který dovoluje zaměřit se nebo vyzdvihnout některé části situace, a zároveň vynechat ty části, které mluvčí zdůrazňovat nechce.

Aspekt se dle této gramatiky dělí na tři kategorie:

⁵ *Nueva gramática de la lengua española* (2009). [Edición en línea (www.rae.es). Acceso: 2016-03-13]. Str. 696-697, 711-712, 1684-1709.

- **Lexikální aspekt**

Lexikální aspekt (*aspecto léxico/ modo de acción/ cualidad de la acción/ accionalidad*) určuje vidovost na lexikální úrovni. Jedním z kritérií určujících lexikální aspekt je např. ohraničenost děje či existence konce děje. Tímto typem aspektu se bude tato práce dále podrobněji zabývat.

- **Syntaktický aspekt**

Syntaktický aspekt (*aspecto sintáctico/ aspecto perifrástico*) se týká slovesných perifrází. Ty mohou vyjadřovat různé fáze děje (*fases*) – začátek (např. *empezar + infinitiv*), průběh (např. *estar + gerundium*) nebo konec (např. *terminar de + infinitiv*); dále posloupnost děje (např. *empezar (por) + gerundium*) či opakování děje, který může někdy splývat s významem morfologického aspektu.

- **Morfologický aspekt**

Morfologický aspekt (*aspecto morfológico/ desinencial/ flexivo*) se zabývá především rozdíly v perfektivnosti a rozděluje slovesa na perfektivní a imperfektivní (*perfectivos/ imperfectivos*). Bývá vyjádřen slovesným časem, jako perfektivní se označují tvary *canté, había cantado a habré cantado*; imperfektivní jsou tvary *cantaba a canto*; za neutrální se považují tvary *cantaré, cantaría*, které mohou nabývat obou aspektů podle kontextu. Imperfektivní aspekt může navíc vyjadřovat různé modalities, jako je progresivní (*progresiva*) – průběh děje; iterativní (*iterativa*) – opakující se; nebo kontinuální (*continual*) – probíhající v určitém, vymezeném časovém úseku. Perfektivní aspekt nahlíží na děj jako na celek (od začátku do konce) a vidí ho jako uzavřený, kompletní.

2.4.1.1 Lexikální aspekt

Lexikální aspekt je v podstatě vlastností slovesného přísudku. Jeho význam nespočívá pouze ve slovesu, ale také v jeho bezprostředním syntaktickém okolí – proto je těžko uchopitelný např. ve slovnících, kde jsou popsány pouze významy jednotlivých sloves. Přísudky se ve španělské tradici dělí do 4 skupin:

- **Činnosti (actividades)**

Činnosti jsou situace nebo děje, které odpovídají nějakému průběhu nebo vývoji. Nemusí však nutně nést význam pohybu. Důležité je, že nebývají nijak ohraničené. Patří sem přísudky typu *beber, buscar, hablar, tocar un instrumento, llover, nevar, andar, correr* a mnoho dalších. Přirozeně se tento typ děje pojí s perifrázemi *dejar de + infinitiv, parar de + infinitiv, cesar de + infinitiv* (ne však s *terminar de + infinitiv*). Dále se pojí s durativní perifrází *llevar + gerundium* a také modifikátorem *indefinidamente*. Jako podskupiny činností jsou považována slovesa semelfaktivní (semelfactivos), které vyjadřují děje jednorázové a frekventativní (frecuentativos), které jsou ve své podstatě iterativní a vyjadřují, že děj se uskuteční několikrát nebo je nějakým způsobem rozdělen – tato funkce bývá určena modifikátory.

- **Provedení (realizaciones o efectuaciones)**

Slovesa či přísudky provedení jsou vymezené nějakou hranicí. Zahrnout sem tedy lze děje, které trvají až do určitého bodu (např. *escribir una carta*). Protože vyjadřují děje, které jsou ohraničené, připouštějí perifrázi *terminar de + infinitiv* a akceptují také konstrukce typu *demorar(se) en + infinitiv* nebo *tardar en + infinitiv*. Dále bývají tyto přísudky určeny modifikátory typu *de un tirón, de un jalón, de una vez, poco a poco, gradualmente, completamente* či *por completo*. Tyto modifikátory určují, v jakém stádiu se daný děj nachází nebo do jaké míry je dokončen (slovesa provedení nesou význam dokončení sama o sobě, modifikátory tuto informaci pouze upřesňují). Často se také přísudky provedení pojí s časovou předložkou *en (en una hora)*.

- **Dosažení (consecuciones o logros)**

Slovesa a přísudky dosažení vymezují ohraničení děje, které ale netrvají a jsou tedy okamžité (např. *llegar a la esquina, caerse, entrar en la casa*). Pokud se spojí s perifrází *estar + gerundium*, nabývají významu iterativního (za podmínky, že je perifráze v perfektivním čase/ aspektu).

- **Stavy (estados)**

Stavy jsou vlastnosti osob a věcí, jejichž délka trvání závisí na velkém množství faktorů a které jsou charakteristické svou nedynamičností (např. *vivir, estar contento, ser amable, tener dinero*). Dále je možné dělit je na stavy permanentní (estados

permanentes), které vyjadřují především vlastnosti (např. *ser alto, ser australiano, caber en un lugar*), a stavy dočasné (estados episódicos o transitorios), které jsou opakem předchozí skupiny (např. *estar enfermo, estar lleno, figurar a la cabeza*).

Mezi činnostmi a slovesy provedení je možné vyčlenit ještě hraniční skupinu sloves, která se nazývají slovesa s postupnou změnou (verbos de cambio gradual o de consecución gradual). Tyto přísudky jsou jak telické, tak atelické (např. *adelgazar, aprender, mejorar, madurar*).

Kromě těchto čtyř či pěti skupin je možné vymezit ještě dvě přechodové podskupiny či způsob nahlížení na význam přísudku. První je výsledkem přeměny slovesa provedení na činnost, kdy je děj zároveň durativní a telický a může se tak pojít s časovou předložkou *durante* (např. *Leyó el diario durante una hora// Leyó el diario en una hora*). Tato přeměna je nazývána interpretací nedovršeného děje (interpretación de acción inconclusa). Druhý způsob vzniká, pokud se slovesa provedení a dosažení spojí s časovými předložkami *durante* nebo *por*. To je možné, protože časový modifikátor se vztahuje k významu durativnosti a ne přímo k významu slovesa (např. *De vuelta a Santiago me encerraba en mi pieza por cuatro días.*). Tento význam je nazýván interpretací výsledného stavu (interpretación de estado resultante).

sloveso/ rys	<i>Durativnost</i>	<i>Ohraničenost</i>	<i>Dynamičnost</i>
<i>Činnosti</i> (<i>actividades</i>)	ano	ne	ano
<i>Provedení</i> (<i>realizaciones</i>)	ano	ano	ano
<i>Dosažení</i> (<i>logros</i>)	ne	ano	ano
<i>Stavy</i> (<i>estados</i>)	ano	ne	ne

Tabulka 1 rysy slovesných skupin.⁶

Skutečnost, že jednotlivé děje vymezuje několik rysů zároveň, je patrné z tabulky č. 1. Durativnost vymezuje rys, který je nutné odlišit od perfektivnosti, jelikož v tomto užití nenesou stejný význam. Pokud mají přísudky znak trvání, je možné je kombinovat např. s časovými předložkami *durante* a *por*. Ohraničenost umožňuje dělit děje na ohraničené, tedy telické (delimitados o télicos), a neohraničené, tedy atelické

⁶ Nueva gramática de la lengua española (2009). Str. 1694. [Edición en línea (www.rae.es). [Acceso: 2016/03/14].

(no delimitados o atéticos). Dynamičnost působí poněkud kontroverzně, protože v podstatě slouží k odlišení stavů od ostatních dějů. Někdy je ale těžké rozhodnout, zda děj náleží mezi činnosti nebo mezi stavy, protože nese znaky obou skupin – v tom případě rozhoduje aktuální kontext a interpretace mluvčího/ adresáta.

2.4.2 Gramática del español: didáctica⁷

Podle Goméze Torrega se u sloves rozlišuje také kategorie vidu (aspecto), která rozděluje slovesa na dokončená - dokonavá a nedokončená – nedokonavá (aspecto perfectivo /aspecto imperfectivo). Tento význam bývá určen koncovkami, které zároveň určují i jiné kategorie, jako je čas a způsob. Podle této teorie lze tedy shrnout, že všechny složené formy sloves a *préterito indefinido* vyjadřují vid dokonavý a všechny ostatní formy vyjadřují vid nedokonavý.

Kromě koncovek vyjadřují nějaký aspekt i opisné slovesné vazby. Ty jsou rozdělené do čtyř kategorií podle svého významu:

- **Perfektivní význam**

Perfektivní význam zachycuje děj v jeho konci nebo přerušení nějakého děje. Ve španělštině tento význam vyjadřují perifráze *acabar de + infinitiv* (např. *Ya he acabado de leer el libro.*), *dejar de + participium* (např. *He dejado de fumar*), *tener + participium* (např. *Te tengo dicho que te calles.*) a *llegar a + infinitiv* (např. *Llegó a tener tres casas.*).

- **Ingresivní význam**

Ingresivní význam nahlíží na děj v jeho počátku nebo bezprostředně před ním. Tento význam mají ve španělštině perifráze s infinitivem, kde je užito pomocného slovesa a předložky: *ir a* (např. *Juan va a hablar.*), *estar para* (např. *Está para llover.*), *estar a punto de* (např. *Está a punto de llover.*), *empezar a* (např. *Empezó a llover a las tres.*), *ponerse a* (např. *Se puso a llover de repente.*), *echarse a* (např. *El niño se echó a llorar.*) nebo *explotar (romper) a* (např. *El niño explotó a llorar.*).

⁷ GÓMEZ TORREGO, L.: *Gramática del español: didáctica*. 4. ed. Madrid: Ediciones SM, 1998. Str. 146-147, 194-195.

- **Iterativní a frekventativní význam**

Tento význam nahlíží na děj z hlediska jeho opakování a frekvence. Vyjadřuje se především perifrázemi *soler + infinitiv* (např. *Suele llover.* – význam frekvence) a *volver a + infinitiv* (např. *Volví a casarme.* – význam opakování).

- **Durativní a progresivní význam**

Durativní význam nahlíží na děj v jeho průběhu, progresivní význam navíc ještě připojuje, že se děj nějakým způsobem rozvíjí. Tyto významy nesou ve španělštině perifráze *estar + gerundium* (např. *Está lloviendo desde las tres.*), *andar + gerundium* (např. *Andan diciendo que voy a ser el alcalde.*), *seguir (continuar) + gerundium* (např. *Sigo estudiando.*) nebo *llevar + gerundium* (např. *Llevo pensándolo varios días.*).

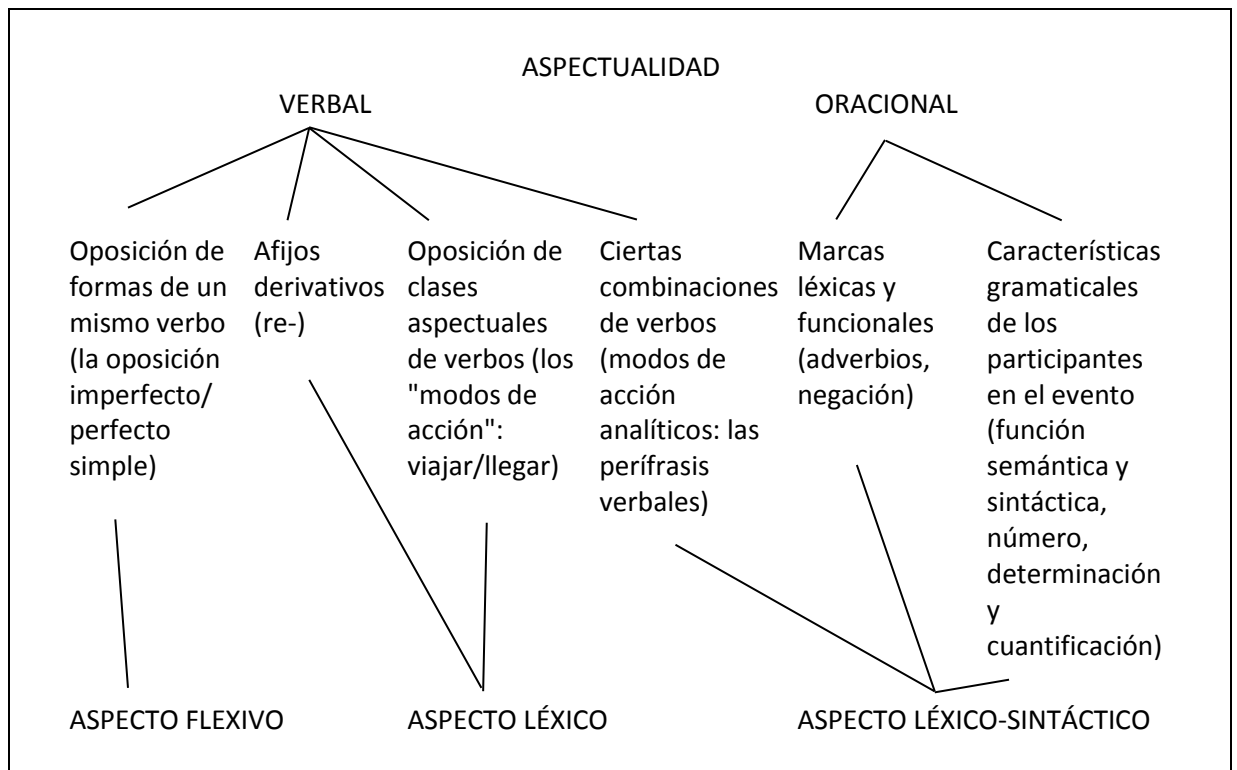
2.4.3 Gramática descriptiva de la lengua española⁸

Pojmu aspektu a PSD je v této gramatice věnována celá, poměrně rozsáhlá kapitola, kterou sepsala Elena de Miguel z univerzity v Madridu.

Podle E. de Miguel vyjadřuje aspekt způsob, jakým se nějaký děj rozvíjí nebo probíhá. Takto je možné dělit děje na dynamické a statické; ohraničené a neohraničené; jednorázové a opakující se; permanentní, časté, přerušované, durativní nebo okamžité; ingresivní, progresivní nebo terminativní; s velkou či malou intenzitou.

Ve španělštině je možné aspekt vyjádřit několika způsoby: flexivními afixy (*perfecto simple/ imperfecto – llegó/ llegaba*), opozicí slovesných časů *perfecto simple/ perfecto perifrástico (A menudo como potaje./ Estoy comiendo potaje.)*, prostřednictvím opisných vazeb (např. *empezar a/ acabar de*) a také přímo lexikálním významem kořenu slovesa, respektive přísudku. Posledně zmíněný postup bývá označován jako *Aktionsart*, v této gramatice ho označují jako *aspecto léxico*, což odpovídá českému názvu povaha slovesného děje. Rozlišuje tedy pojmy flexivní aspekt (*aspecto flexivo*), který je určen flexivními morfémy slovesa a aspekt lexikální (*aspecto léxico*), který je určen přímo lexikálním významem slovesa nebo přísudku. Dále zmiňuje aspekt lexikálně-syntaktický (*aspecto léxico-sintáctico*), který ale příliš nerozebírá. Systém vidovosti ve španělštině dle této publikace shrnuje následující tabulka č. 2.

⁸ BOSQUE, I., DEMONTE, V.: *Gramática descriptiva de la lengua española* 2. 3. reimpr. Madrid: Espasa-Calpe, 2000. Str. 2997-3056.

Tabulka 2 aspectualidad en español.⁹

Rozdíl mezi kategorií aspektu a času je ten, že čas je v podstatě deiktická kategorie, tzn., že slovesný děj umísťuje do určitého „vnějšího“ časového období, které má určitý vztah jak s momentem výpovědi, tak s časem, ve kterém se nachází jiný děj. Oproti tomu aspekt udává „vnitřní“ časovou rovinu děje, která nezávisí na momentu vykonání výpovědi.

2.4.3.1 Aspektuální významy sloves (přísudků)

Nejjednodušeji lze vidovost rozdělit na dvě základní skupiny: kvalitativní (aspectualidad cualitativa) a kvantitativní (aspectualidad cuantitativa). Podle kvality se děje dále dělí na:

– **Statické/ dynamické**

a) Statické děje:

Statické děje (estados, eventos estáticos) jsou takové děje, které se v průběhu času nemění, jsou homogenní. Tyto děje tedy nemohou vyjádřit změnu či progres,

⁹Zdroj: BOSQUE, I., DEMONTE, V.: *Gramática descriptiva de la lengua española* 2. Str. 2993.

nemohou směřovat k nějakému cíli ani jej dosáhnout. Stavové děje také vyjadřují neodlučitelné vlastnosti podmětu (jako je *ser alto* nebo *conocer Roma*) a děje, které se nedají změnit, pokud zůstanou zachované dané podmínky (např. *conocer, odiar, querer, ser joven, tener hambre*).

Do této kategorie je tedy možné zařadit slovesa vyjadřující vlastnictví (např. *tener, poseer*); přetrvání v určitém stavu nebo situaci (např. *estar, mantener, permanecer*); slovesa vyjadřující trvání (např. *continuar, durar, seguir*); slovesa pseudoatributivní (např. *ser conocido como, ser denominado, parecerse*); slovesa vyjadřující myšlenky, emoce a pocity (např. *amar, odiar, querer, saber, temer*).

b) Dynamické děje:

Dynamické děje (*eventos dinámicos*) se vyznačují tím, že probíhají a jejich průběhem dochází k nějaké změně či progresu. Tato změna může proběhnout přímo vnímáním průběhu děje (např. *andar, bailar, moverse*) nebo nepřímo jako výsledek daného procesu, kdy sloveso vyjadřuje změnu k nějakému stavu či místu nebo přímo změnu stavu a místa (např. *caer, dormirse, llegar, madurar*).

– **Ohraničené/ neohraničené**

a) Ohraničené děje:

Ohraničené děje (*eventos delimitados*) jsou takové děje, které mají určenou hranici jejich působení. Není ale zapotřebí, aby bylo této hranice dosaženo. Do této skupiny řadíme přísudky typu *dormirse, leer un libro, pintar un cuadro* apod. – hranice děje je často vyjádřena přímým předmětem.

b) Neohraničené děje:

Neohraničené děje (*eventos no delimitados*) jsou přesným opakem předchozí skupiny – nemají nijak určenou hranici svého působení, ke které by mohly směřovat. Patří sem tedy slovesa typu *andar, caminar, leer, correr* apod.

– **Ingresivní/ progresivní/ terminativní**

a) Ingresivní děje:

Ingresivní děje (*eventos ingresivos o inceptivos*) vyjadřují počáteční fázi děje. Pokud chce mluvčí zdůraznit tuto fázi děje, může ve španělštině použít skupinu sloves,

která tento význam vyjadřují lexikálně (např. *amanecer, florecer, hervir, salir*). Zároveň bývají tyto děje určeny např. i časovým modifikátorem (*a las seis*) nebo je jejich význam zdůrazněn použitím opisné vazby (*estar a punto de, comenzar a, empezar a*).

b) Progresivní děje:

Progresivní děje (*eventos progresivos/ en progreso*) vyjadřují prostřední fázi děje. Může být vyjádřena slovesnou flexí (např. *Juan escribía un libro desde hace años*) nebo prostřednictvím opisné vazby (např. *Juan está escribiendo un libro*). Názorná je také opisná vazba *seguir + gerundium*. Důležité je, že děje v prostřední fázi nemohou být vyjádřeny všemi typy sloves, ale pouze slovesy dynamickými, které musejí být zároveň durativní (prostřední fázi nemůže vyjádřit sloveso, které nese pouze význam začátku a konce, např. *casarse, llegar, sonar*).

c) Terminativní děje:

Terminativní děje (*eventos terminativos*) vyjadřují konečnou fázi děje nebo jeho výsledek. Ve španělštině existuje skupina sloves, které přímo svým významem vyjadřují dokončení děje (často zároveň s jeho začátkem). Patří mezi ně slovesa jako *llegar* nebo *morir*. Dále může být tento význam určen přímým předmětem, který ale musí být počítatelný a v jednotném čísle (např. *comprar una casa*). Konečná fáze děje může být zdůrazněna také různými adverbii, jako *completamente, hasta el final, totalmente*. Pokud chce mluvčí zdůraznit výsledek daného děje, může použít např. opisnou vazbu s pasivizujícím slovesem *tener*, které má v těchto vazbách pomocnou funkci (např. *Ya tengo escritas veinte páginas de mi tesis*), nebo určitá slovesa, která tento význam nesou lexikálně (např. *convertirse en, ponerse, volverse*).

Dle kvantitativního hlediska se slovesné děje dělí na:

– **Durativní/ okamžité**

a) Durativní děje:

Durativní děje (*eventos durativos*) posuzují děj z hlediska jeho kvantity. Aby byl děj považován za durativní, musí nějaký okamžik trvat – přitom nezáleží, zda se v čase vyvíjí (je dynamický) nebo ne (je statický) a zda směřuje k nějaké hranici (je ohraničený) či ne (je neohraničený). Z tohoto důvodu lze do této skupiny zařadit velké množství sloves, které od sebe odlišují především kvalitativní hlediska aspektu

(jednotlivé příklady byly zmíněny výše v jednotlivých skupinách). Zároveň je nutné zmínit, že trvání děje nezáleží pouze na významu jednotlivých sloves, ale také na modifikátorech, které daná slovesa ovlivňují.

Durativní děje je možné kombinovat s adverbiem *durante* a také vyjádřit opisem *estar + gerundium*.

b) Okamžité děje:

Okamžité děje (*eventos con escasa duración*) jsou protikladem k předchozí skupině, tzn., že trvají velmi krátce. Většinou se jedná o děje dynamické a ohraničené, které nemají možnost rozdělit se na jednotlivé fáze nebo vyjadřují zároveň fázi počínající a konečnou. Patří sem tedy slovesa pohybu (např. *entrar, llegar, salir*), změny stavu (např. *comenzar, encender, explotar*), vlastnictví (např. *adquirir, perder, vender*) nebo slovesa vnímání (např. *acordarse, entender, preguntar*).

Okamžité děje nemohou být obecně uvozeny časovým adverbiem *durante* a také je nelze vyjádřit opisnou vazbou *estar + gerundium*, která sama o sobě vyjadřuje určitý progres, trvání.

– **Jednorázové/ vícenásobné, opakující se**

a) Jednorázové děje:

Jednorázové děje (*eventos simples*) jsou takové děje, které nastanou pouze jednou a již se neopakují. Spadají sem slovesa a přísudky jako např. *dar un salto, cantar una canción, disparar un tiro*. Z tohoto výčtu je zřejmé, že jednorázovot děje bývá upřesněna nějakým modifikátorem, převážně v jednotném čísle. Také může být uvedena slovním spojením „pouze jednou“ (*una sola vez*) – v tomto případě nabývají významu jednorázového děje i slovesa, která za jiných okolností řadíme k vícenásobným dějům.

b) Opakující se děje:

Opakující se děje (*eventos múltiples*) nastanou v průběhu času několikrát, mohou se opakovat. Tuto vlastnost má většina sloves, někdy je ale zřejmá převážně z kontextu. Opakování může být u španělských sloves vyjádřeno i morfologicky: koncovkou *-ear* (*besuquear, corretear, golpear, picotear*), předponou *re-* (např. *rehacer, recolectar, repicar*) nebo kombinací obojího (např. *revoltear*), kde slovesa již nesou význam „znovu a znovu“ (*una y otra vez*). Dalším možným způsobem vyjádření

opakování děje je použití určitých modifikátorů, které se od jednorázových dějů liší svojí násobností (např. *cantar muchas canciones, reencarnarse varias veces*).

– **S velkou intenzitou/ neutrální/ s malou intenzitou**

a) Děje s velkou intenzitou:

Děje s velkou mírou intenzity (*eventos intensivos*, někdy zvané také jako *incrementativos* nebo *aumentativos*), vymezují skupinu sloves, která má větší intenzitu než slovesa neutrální. Dají se tak od neutrálních sloves i odvodit, např. *apergamarse* (odvozené od *arrugarse*), *devorar* (od *comer*), *diluviar* (od *llover*), *parlotear* (od *hablar*). Někdy jsou vyjádřena i slovním spojením, např. *dormir como un lirón* (od *dormir*). Časté je také užití prefixu *re-*, např. *rebuscar, refreír, repeinar* (od *buscar, freír, peinar*).

b) Děje neutrální:

Neutrální děje (*eventos neutros*, zvané také *eventos no intensivos*) jsou takové děje, které nejsou ve smyslu intenzity nijak zbarvené. Zařadit do této skupiny můžeme slovesa jako *arrugarse, besar, comer, llover, hablar, dormir*.

d) Děje s malou intenzitou:

Děje s nízkou mírou intenzity (*eventos atenuativos* nebo také *minorativos*) představují slovesa s nižší intenzitou, než je u sloves neutrálních. Jako příklad mohou být uvedena slovesa *besuquear* (odvozené od *besar*), *lloviznar* (od *llover*), *dormitar* (od *dormir*), *picotear* (od *comer*), *sofreír* (od *freír*).

2.5 Shrnutí teoretické části

Dle výše zmíněných gramatik je patrné, že se český a španělský pohled na vid a povahu slovesného děje velmi liší. V české tradici je možné jednoduše oddělit kategorii vidu a povahy slovesného děje, zatímco ve španělštině se tyto kategorie často prolínají a jednotlivé gramatiky na ně nahlízejí rozdílně.

Čeští lingvisté se povětšinou shodnou na rozdělení povahy děje dle míry intenzity, ačkoli *Průruční mluvnice češtiny* (1997) nerozděluje jednotlivé míry tak podrobně, jako činí Dokulil (1986) či Hamplová (1994). Výjimku tvoří gramatika Zavadila a Čermáka (2010), která při dělení povahy slovesného děje míru intenzity

vůbec nezařazuje a navíc nepopisuje českou, nýbrž španělskou gramatiku. Základní výrazové prostředky vyjadřující intenzifikaci povahy děje v češtině shrnuje následující tabulka č. 3.

	Výrazové prostředky: předpony
Velká míra děje	<i>do-, na-, pro-, pře-, s-, u-, vy-, vyna-, za-</i>
Uspokojivá míra děje	<i>po-, pro-</i>
Malá míra děje	<i>nad-, na-, od-, o-, pod-, po-, při-, s-, u-, za-</i>

Tabulka 3 intenzifikační prostředky PSD v češtině.

Španělské gramatiky se již takto obecně na dělení povahy slovesného děje neshodují. *Nueva gramática de la lengua española* (2009) vymezuje pouze čtyři skupiny přísudků, které dělí na činnosti, provedení, dosažení a stavy. Těmto skupinám dále přiřazuje určité typické rysy, které tyto skupiny dále vymezují. Goméz Torrego (1998) se zabývá pouze tříděním opisných slovesných vazeb, které dělí dle významu na perfektivní, ingresivní, iterativní/ frekventativní a durativní/progresivní. Nejpodrobněji se problematice slovesného děje věnuje Bosque a Demonte (2000), kteří v dělení povahy děje zahrnují i jeho intenzitu. Takto vymezuje děje s velkou intenzitou, neutrální děje a děje s malou intenzitou. Nezmiňují ale výrazové prostředky typické pro vyjádření těchto povah slovesného děje.

3 Praktická část

Praktická část předkládané diplomové práce se zaměří na analýzu překladu a povahu respondentů vybraných sloves v češtině a španělštině na základě paralelního korpusu InterCorp. Z důvodu nízkého počtu výskytů nebude provedena filtrace textů z hlediska žánru (i přesto, že původně měly být zkoumány pouze neliterární texty). Zároveň nebudou texty filtrovány z hlediska teritoriálního (dle zadání mělo jít pouze o texty z Latinské Ameriky), jelikož korpus InterCorp tuto filtraci neumožňuje.

Slovesa jsou vybírána na základě příkladů uvedených v teoretické části a doplněna o další vhodné příklady, protože ne všechna slovesa bylo možné v paralelním korpusu vyhledat. Seznam sloves bude rozdělen dle jejich intenzity na slovesa s velkou mírou, malou mírou a slovesa s nespécifikovanou či uspokojivou mírou. V rámci každé skupiny pak budou slovesa uváděna v abecedním pořádku.

3.1 Metodika práce v paralelním korpusu InterCorp

Paralelní korpus InterCorp se nachází na internetových stránkách www.korpus.cz. Jedná se o korpus zpracovávaný v českém prostředí, na uvedených stránkách je možné nalézt i mnoho dalších, podrobně zpracovaných českých korpusů. Výhodou paralelního korpusu je možnost porovnávání stejných textů v různých jazykových kombinacích. Jednotlivé korpusy jsou zarovnané do stejných formátů a rozděleny na určité úseky tak, aby bylo možné je navzájem srovnávat.¹⁰ Bohužel paralelní korpus neumožňuje tak podrobné výstupy, jako jednotlivé synchronní korpusy, a tak je nutné následnou statistickou analýzu provést ručně.

Abychom z korpusu InterCorp získali požadované informace, které potřebujeme pro tuto práci, je nutné nejprve stanovit způsob zadání dotazu. V databázi korpusů si nejprve vybereme požadovaný korpus – *InterCorp v8 - Czech*. Typ dotazu ponecháme *základní*, do políčka *dotaz* pak budeme vyplňovat vybraná slovesa v infinitivu (tím dosáhneme, že korpus vyhledá daná slovesa ve všech tvarech, ve kterých se v textech vyskytují). Dále je potřeba vybrat *zarovnané korpusy*, v našem případě *InterCorp v8 – Spanish*.

¹⁰ Cvrček, V., Richterová, O. (eds). pojmy:korpus [Internet]. *Příručka ČNK*; 2014 Nov 24, 11:46 GMT [Citováno 2016 Mar 30]. Dostupné z: <http://wiki.korpus.cz/doku.php?id=pojmy:korpus&rev=1416829573>.

Obrázek 1 Hledání v InterCorpu - zarovnaný korpus.¹¹

V zarovnaném korpusu se pak *specifikuje dotaz podle metainformací*, kde budeme vyplňovat pouze dva sloupce: prvním je *div.group*, kde vybereme všechny typy textů mimo *Subtitles*; druhým je *div.srclang*, kde zaškrtneme pouze kolonku *cs* (čeština).

Obrázek 2 Hledání v InterCorpu - metainformace.¹²

Takto je paralelní korpus připravený pro analýzu, kterou požaduje tato diplomová práce.

¹¹ Zdroj: https://kontext.korpus.cz/first_form?corpname=intercorp_v8_cs [cit. 2016/03/30]

¹² Zdroj: https://kontext.korpus.cz/first_form?corpname=intercorp_v8_cs [cit. 2016/03/30]

3.2 Slovesa s velkou mírou intenzity

Dle Dokulila (1986) nebo Hamplové (1994) lze povahu slovesného děje s velkou mírou intenzity dělit do mnoha podskupin, které se od sebe odlišují jen velmi jemnými rozdíly. Jelikož se ale přesně neshodují, je nutné jejich tvrzení, stejně jako dalších autorů zmíněných v teoretické části, zobecnit. Velká míra děje se v češtině nejčastěji vyjadřuje předponami *do-*, *na-*, *pro-*, *pře-*, *s-*, *u-*, *vy-*, *vyna-* a *za-*. Jako příklady s těmito předponami byla vybrána k analýze následující slovesa.

3.2.1 Dobýt

Počet výskytů: 20

Frekvence překladů:

- *Conquistar* (15)
- *Tomar* (1)
- *Entrar en* (1)
- *Hacer* (1)
- *Conseguir* (1)
- *Dar forma* (1)

Dle výše popsané frekvence výskytů jednotlivých překladů je zřejmé, že převládá překlad španělským slovesem *conquistar*. V tomto případě jde o překlad, který vystihuje stejnou míru intenzifikace jako český originál. Následující příklady ukazují překlady jak se slovesem *conquistar* (1,2), tak i s jinými slovesy (3 - 7).¹³

(1) *Například jsme **dobyli** vašich Syrakus. // Por ejemplo, **hemos conquistado** vuestra Siracusa, ergo, Siracusa nos pertenece.*

(Čapek, K.: *Kniha apokryfů*, 1992. – překlad: A. Orozco de Falbr, 1962)

(2) *A nedivme se jeho sebevědomí: imagologie **dobyla** v posledních desetiletích historického vítězství nad ideologií. // Y no debe extrañarnos su autosuficiencia: la*

¹³ Rosen, A. – Vavřín, M.: *Korpus InterCorp – čeština, verze 8 z 4. 6. 2015*. Ústav Českého národního korpusu FF UK, Praha 2015. [cit. 2016/03/30] Dostupný z: https://kontext.korpus.cz/view?q=-6WRqQp6i&align=intercorp_v8_es&attr_allpos=kw&attrs=word&corpname=intercorp_v8_cs&ctxattrs=word&maincorp=intercorp_v8_cs&pagesize=40&refs=%3Ddoc.id&sel_aligned=intercorp_v8_es&structs=p%2Cg%2Cerr%2Ccorr&viewmode=align&pcq_pos_neg_intercorp_v8_es=pos

imagología **ha conquistado** en las últimas décadas una victoria histórica sobre la ideología.

(Kundera, M.: *Nesmrtelnost*, 1993. – překlad: F. de Valenzuela, 1998)

(3) *Když jsem měl volno, tak jsem psal Líze dlouhé dopisy, to už měla adresu někde u Varšavy, kterou tam **dobyli**, pak dopisy do Paříže, a pak, snad z těch vítězství (...) // Cuando tenía tiempo libre escribía largas cartas a Liza, para entonces su dirección estaba en algún sitio próximo a Varsovia, que ellos ya **habían tomado**, luego cartas a París y luego, quizá a causa de aquellas victorias, (...)*

(Hrabal, B.: *Obsluhoval jsem anglického krále*, 1993. – překlad: J. Mlejnková, A. Ortiz, 1989)

(4) *... je sice pravda, že byl zabit, když Římané **dobyli** Syrakus, ale není správné, že do jeho domu vnikl římský voják, ... // ... es cierto que lo mataron los romanos cuando **entraron en** Siracusa, pero no es verdad que entró en su casa un soldado romano para saquear, ...*

(Čapek, K.: *Kniha apokryfů*, 1992. – překlad: A. Orozco de Falbr, 1962)

(5) *A já věřím, Alquiste, že ho **dobude**. // Creo que lo **hará**.*

(Čapek, K.: *R.U.R.*, 1994. – překlad: C. Vázquez de Parga, 1966)

(6) *Ó slávo, ty mocné božstvo, nechť mne tvé velké jméno inspiruje a nechť tě mé verše **dobudou**, modlil se k ní Victor Hugo; // ¡Oh, gloria!, ¡oh, divinidad potente! ¡Ah, haz que tu nombre me inspire y que mis versos puedan **conseguirte!**, le rezaba Victor Hugo;*

(Kundera, M.: *Život je jinde*, 1979. – překlad: F. de Valenzuela, 2001)

(7) *... jako kámen, ještě uzavřenější, kámen se dá obrobit, z kamene se dá **dobýt** tvar // ... más que una piedra, porque ésta al menos puede labrarse, se le puede **dar forma**; ...*

(Klíma, I.: *Láska a smetí*, 2006. – překlad: J. Romeu Labayen, 2007)

3.2.2 Nadělat

Počet výskytů: 15

Frekvence překladů:

- Každý příklad je řešen jiným způsobem, závisí na předmětu činnosti

Překlady jsou často řešené překladatelským postupem modulací nebo substitucí, kdy je původní sloveso nadělat nahrazeno již konkrétním výrazem či spojením vyjadřujícím danou činnost (8, 9). Dále je užíváno neutrálních predikátů, které ale ztrácejí význam velké míry intenzity děje (10, 11).¹⁴

(8) *Kdepak by mne napadlo, že teď, před svátky - Dobrá, myslím si, vyperu si nejdřív - To víte, naše Marie, co ta toho **prádla nadělá**. // ¡Cómo se me iba a ocurrir que ahora, antes de las fiestas ... ! Me había dicho: “Lavaré, antes que nada”. Ya sabe usted nuestra María **la ropa que ensucia**.*

(Čapek, K.: *Kniha apokryfů*, 1992. – překlad: A. Orozco de Falbr, 1962)

(9) *Zelenobílý, to já, to já mám rád a sousedi se těšili, ten starej Kříšta si tentokrát **nadělal do holínek!** // Blanco y verde, ése, ése quiero, y el vecindario estaba contento porque el viejo Křísta jaquella vez sí que **había metido la pata!***

(Hrabal, B.: *Pábitelé*, 1993. – překlad: E. Kruntorádová, N. Mirabet, 1996)

(10) ... *Úder kladiva o kovadlinu **nenadělá** takový rámus; ... // ... El golpe de un martillo contra un yunque **no hace** tanto jaleo; ...*

(Urban, M.: *Sedmikostelí: gotický román z Prahy*, 2001. – překlad: K. Uharte Mendicoa, 2005)

(11) *Look here, povídá, za poslední tři dni **bylo** v New Yorku **naděláno** sedmnáct vražd. // En los últimos tres días **hubo** diecisiete asesinatos en la ciudad de Nueva York.*

(Škvorecký, J.: *Hříchy pro pátera Knox*, 1991. – překlad: A. Gómez de Cardenas, 1999)

3.2.3 Nalovit

Počet výskytů: 3

Frekvence překladů:

– *Pescar* (2)

– *Cazar* (1)

¹⁴ Rosen, A. – Vavřín, M.: *Korpus InterCorp – čeština, verze 8 z 4. 6. 2015*. Ústav Českého národního korpusu FF UK, Praha 2015. [cit. 2015/04/02] Dostupný z: https://kontext.korpus.cz/view?q=-o776HBSm&align=intercorp_v8_es&attr_allpos=kw&attrs=word&corpname=intercorp_v8_cs&ctxattrs=word&maincorp=intercorp_v8_cs&pagesize=40&refs=%3Ddoc.id&sel_aligned=intercorp_v8_es&structs=p%2Cg%2Cerr%2Ccorr&viewmode=align&pcq_pos_neg_intercorp_v8_es=pos

Význam velké míry se ve všech případech při překladu ztrácí, dané překlady pouze vyjadřují, zda jsou loveny ryby (12) nebo jiná divoká zvěř (13).¹⁵

(12) "Vezmi si udici, zajdi k nebeskému jezeru a tam mi **nalov** ryby!" // ;Toma la caña, ve al lago celeste y **pesca** peces para mí!

(Kašpar, O.: *Kojot a oposum a jiné mexické pohádky*, 2006. – překlad: L. Holková, 2006)

(13) Myslel si, že otcovým lukem vždycky **naloví** dostatek vzácných ptáků a za jejich peří utrží bohatství, které mu přinese i slávu. // Pensó que con el arco del padre **cazaría** la suficiente cantidad de aves raras por cuyas plumas cobraría una fortuna y que además le traería fama.

(Kašpar, O.: *Kojot a oposum a jiné mexické pohádky*, 2006. – překlad: L. Holková, 2006)

3.2.4 Propít

Počet výskytů: 5

Frekvence překladů:

- *Gastar en la bebida* (2)
- *Ventilarse con la bebida* (1)
- *Gastar el sueldo* (1)
- *Beber el ajuar* (1)

Všechny překlady českého slovesa propít byly řešeny spojením plnovýznamového slovesa s podstatným jménem, které blíže určuje význam celého spojení. První dvě spojení (*gastar en la bebida* (14), *ventilarse con la bebida* (15)) správně vyjadřují význam českého propít ve smyslu „zbavit se peněz pitím“, zbylá spojení už tento význam pozbývají (16, 17).¹⁶

¹⁵Rosen, A. – Vavřín, M.: *Korpus InterCorp – čeština, verze 8 z 4. 6. 2015*. Ústav Českého národního korpusu FF UK, Praha 2015. [cit. 2016/04/02] Dostupný z: https://kontext.korpus.cz/view?q=~atdUnkh3&align=intercorp_v8_es&attr_allpos=kw&attrs=word&corp_name=intercorp_v8_cs&ctxattrs=word&maincorp=intercorp_v8_cs&pagesize=40&refs=%3Ddoc.id&sel_aligned=intercorp_v8_es&structs=p%2Cg%2Cerr%2Ccorr&viewmode=align&pcq_pos_neg_intercorp_v8_es=pos

¹⁶Rosen, A. – Vavřín, M.: *Korpus InterCorp – čeština, verze 8 z 4. 6. 2015*. Ústav Českého národního korpusu FF UK, Praha 2015. [cit. 2016/04/03] Dostupný z: https://kontext.korpus.cz/view?q=~E0h7InUB&align=intercorp_v8_es&attr_allpos=kw&attrs=word&corp_name=intercorp_v8_cs&ctxattrs=word&maincorp=intercorp_v8_cs&pagesize=40&refs=%3Ddoc.id&se

(14) ... jednou to pití dotáhlo tak, že jsme **propili** nejen vejplatu, ale i zálohu, ...
// ... *Una vez gastamos en la bebida no sólo la paga sino incluso el anticipo, ...*

(Hrabal, B.: *Svatby v domě, 1995. – překlad: M. Zgustová, 1993*)

(15) ... zaplatil je s chutí a řekl, to nic, že si hned jde pro zálohu a že jede do Paříže a napíše novou knížku ještě hezčí, než je tahleta, kterou právě **propili**... // ...
pagó con alegría y dijo, no importa, que en seguida iba a cobrar un anticipo y acto seguido se iría a París a escribir un nuevo libro aún más bonito que el aquí presente, que acaban de ventilarse con la bebida...

(Hrabal, B.: *Obsluhoval jsem anglického krále, 1993. – překlad: J. Mlejnková, A. Ortiz, 1989*)

(16) Dyk **propijou vejplatu**, pak roztrískají nábytek! // *¡Si no se **gastarán todo el sueldo** y después romperán los muebles!*

(Hrabal, B.: *Pábitelé, 1993. – překlad: E. Kruntorádová, N. Mirabet, 1996*)

(17) **Propil** nejdřív svý ženě **věno**, pak nemocnejm všechen koňak a víno a líh...
// *Comenzó **bebiéndose todo el ajuar** de su mujer, después se bebió todo el coñac, vino y alcohol de los enfermos...*

(Hrabal, B.: *Pábitelé, 1993. – překlad: E. Kruntorádová, N. Mirabet, 1996*)

3.2.5 Provonět

Počet výskytů: 1

Frekvence překladů:

– *Salir toda perfumada* (1)

Španělský překlad ukazuje, že v tomto jazyce neexistuje ekvivalentní způsob vyjádření, který by nesl celý význam českého slovesa provonět. Zvolená opisná vazba *salir* + *participium* nenese požadovaný význam „naplnit vůní“ a zvýšení intenzity je proto nutné vyjádřit adjektivem *toda* (18).¹⁷

[l_aligned=intercorp_v8_es&structs=p%2Cg%2Cerr%2Ccorr&viewmode=align&pcq_pos_neg_intercorp_v8_es=pos](#)

¹⁷Rosen, A. – Vavřín, M.: *Korpus InterCorp – čeština, verze 8 z 4. 6. 2015. Ústav Českého národního korpusu FF UK, Praha 2015. [cit. 201/04/03] Dostupný z: https://kontext.korpus.cz/view?q=~Zt8omaYM&align=intercorp_v8_es&attr_allpos=kw&attrs=word&corpname=intercorp_v8_cs&ctxattrs=word&maincorp=intercorp_v8_cs&pagesize=40&refs=%3Ddoc.id&s*

(18) *A precí to bylo krásné, nechat se znovu vzít od vichru do úst, jak fefermincový bonbón se nechat **provonět** tou větrnou koupelí. // Y, no obstante, qué experiencia tan maravillosa habría sido, dejar que me cogieran los dientes del viento y salir de aquel baño aéreo **toda perfumada** como un caramelo de menta.*

(Hrabal, B.: *Postřižiny*, 1976. – překlad: M. Zgustová, 1976)

3.2.6 Přecenit

Počet výskytů: 1

Frekvence překladů:

- *Sobreestimarse* (1)

Španělský ekvivalent českého slovesa přecenit je tvořen stejným způsobem jako v češtině, tj. derivací od slovesa *estimarse* prefixem *sobre-* (19).¹⁸

(19) *Věřila, že po tom, co zažila ve dnech invaze, nebude už malicherná, stane se dospělá, moudrá, silná, ale **přecenila** se. // Había creído que después de lo que había vivido durante los días de la ocupación ya no volvería a ser puntillosa, que se volvería mayor, sagaz, fuerte, pero **se había sobreestimado**.*

(Kundera, M.: *Nesnesitelná lehkost bytí*, 1985. – překlad: F. Valenzuela, 1985)

3.2.7 Přejít se

Počet výskytů: 1

Frekvence překladů:

- *Atracarse de comida* (1)

Lexikální význam španělského slovesa *atracarse* odpovídá celkem přesně českému přejít se, pouze vyžaduje doplnění o upřesňující substantivum - v tomto případě *comida* (20).¹⁹

[el_aligned=intercorp_v8_es&structs=p%2Cg%2Cerr%2Ccorr&viewmode=align&pcq_pos_neg_intercorp_v8_es=pos](#)

¹⁸Rosen, A. – Vavřín, M.: *Korpus InterCorp – čeština, verze 8 z 4. 6. 2015*. Ústav Českého národního korpusu FF UK, Praha 2015. [cit. 2016/04/03] Dostupný z: https://kontext.korpus.cz/view?q=~jvKTUqm6&align=intercorp_v8_es&attr_allpos=kw&attrs=word&corpname=intercorp_v8_cs&ctxattrs=word&maincorp=intercorp_v8_cs&pagesize=40&refs=%3Ddoc.id&sel_aligned=intercorp_v8_es&structs=p%2Cg%2Cerr%2Ccorr&viewmode=align&pcq_pos_neg_intercorp_v8_es=pos

(20) *To se jí zamlouvalo, jedla a pila tolik, že se nakonec přejedla a opila. // Esto le gustó al sapo; comió y bebió tanto que por fin se atracó de comida y se emborrachó.*

(Kašpar, O.: *Kojot a oposum a jiné mexické pohádky*, 2006. – překlad: L. Holková, 2006)

3.2.8 Sfouknout

Počet výskytů: 4

Frekvence překladů:

- *Apagar de/con un (re)soplido* (3)
- *Apagar* (1)

To, co lze v češtině vyjádřit přidáním předpony *s-* ke slovesu *fouknout*, je ve španělštině vyjádřeno nejčastěji spojením *apagar con/de un soplido* (21, 22), které v překladu znamená „zhasnout fouknutím“. V jednom případě byl překlad tvořen pouze slovesem *apagar* (23), kdy ztrácí upřesnění, jakým způsobem je zhasínáno.²⁰

(21) *"Šáhnu, Miloši," řekla a nahnula se, zrovna tak její stín na zdi, a sfoukla svíčku. // -Tocaré, Milos - dijo, y se agachó, igual que su sombra en la pared, y apagó la vela de un soplido.*

(Hrabal, B.: *Ostře sledované vlaky*, 1994. – překlad: F. Valenzuela, 1997)

(22)... *stáhla knot a sfoukla slyšitelným dechem lampu... // ... bajó la mecha y apagó con un soplido audible la lámpara ...*

(Hrabal, B.: *Ostře sledované vlaky*, 1994. – překlad: F. Valenzuela, 1997)

(23) *A silný vítr by je určitě snadno sfoukl... // Y además, el viento seguro que las hubiese apagado ...*

¹⁹Rosen, A. – Vavřín, M.: *Korpus InterCorp – čeština, verze 8 z 4. 6. 2015*. Ústav Českého národního korpusu FF UK, Praha 2015. [cit. 2016/04/03] Dostupný z: https://kontext.korpus.cz/view?q=~yngyzDth&align=intercorp_v8_es&attr_allpos=kw&attrs=word&corp_name=intercorp_v8_cs&ctxattrs=word&maincorp=intercorp_v8_cs&pagesize=40&refs=%3Ddoc.id&sel_aligned=intercorp_v8_es&structs=p%2Cg%2Cerr%2Ccorr&viewmode=align&pcq_pos_neg_intercorp_v8_es=pos

²⁰Rosen, A. – Vavřín, M.: *Korpus InterCorp – čeština, verze 8 z 4. 6. 2015*. Ústav Českého národního korpusu FF UK, Praha 2015. [cit. 2016/04/03] Dostupný z: https://kontext.korpus.cz/view?q=-F7MaAvh3&align=intercorp_v8_es&attr_allpos=kw&attrs=word&corp_name=intercorp_v8_cs&ctxattrs=word&maincorp=intercorp_v8_cs&pagesize=40&refs=%3Ddoc.id&sel_aligned=intercorp_v8_es&structs=p%2Cg%2Cerr%2Ccorr&viewmode=align&pcq_pos_neg_intercorp_v8_es=pos

(Urban, M.: *Sedmikostelí: gotický román z Prahy, 2001. – překlad: K. Uharte Mendicoa, 2005*)

3.2.9 Sjezdit

Počet výskytů: 1

Frekvence překladů:

– *Recorrer* (1)

Překlad (24), který se vyskytl v hledaném korpusu,²¹ odpovídá tvrzení z teoretické části této práce, konkrétně to, že je možné u vybraných španělských sloves vyjádřit vyšší míru intenzity přidáním předpony *re-*. Bohužel nebylo nalezeno více výskytů, které by daný jev potvrdily, aby bylo možné dokázat, že se jedná o pravidlo a ne jen o náhodný výskyt.

(24) *Sjezdil* jsem kvůli takovým jako vy celý svět, a pak jsem vás, nejlepšího ze všech, našel ve staré vlasti mého rodu. // *Recorri el mundo entero buscando a alguien como usted, y le encontré, el mejor de todos, en la vieja tierra de mi estirpe.*

(Urban, M.: *Sedmikostelí: gotický román z Prahy, 2001. – překlad: K. Uharte Mendicoa, 2005*)

3.2.10 Udupat

Počet výskytů: 1

Frekvence překladů:

– *Pisotear* (1)

Jak bylo zmíněno v teoretické části této práce, koncovkou *-ear* je u španělských sloves možné vyjádřit opakující se děje. V tomto případě (25) je možné chápat

²¹Rosen, A. – Vavřín, M.: *Korpus InterCorp – čeština, verze 8 z 4. 6. 2015*. Ústav Českého národního korpusu FF UK, Praha 2015. [cit. 2016/04/04] Dostupný z: https://kontext.korpus.cz/view?q=-HgHeWAuX&align=intercorp_v8_es&attr_allpos=kw&attrs=word&corpname=intercorp_v8_cs&ctxattrs=word&maincorp=intercorp_v8_cs&pagesize=40&refs=%3Ddoc.id&sel_aligned=intercorp_v8_es&structs=p%2Cg%2Cerr%2Ccorr&viewmode=align&pcq_pos_neg_intercorp_v8_es=pos

opakování děje zároveň i jako zvýšení jeho intenzity, ačkoli tento význam není nějak upřesněn.²²

(25) *Nejnižší touha **udupat** bezbranného. // El más bajo deseo de **pisotear** a una víctima indefensa.*

(Kundera, M.: *Valčík na rozloučenou*, 1997. – překlad: F. de Valenzuela, 2005)

3.2.11 Upít se

Počet výskytů: 1

Frekvence překladů:

– *Matar la bebida* (1)

Sloveso upít se je nutné v InterCorpu vyhledat přes stejné sloveso bez zvratného se a výsledky poté ručně rozdělit. Z takto provedeného hledání byl vyčleněn pouze jeden výskyt českého upít se, jehož překlad (26) byl řešen změnou konstrukce větného schématu a zhuštěním obsahu.²³

(26) *Říkával, že kdyby nebylo alkoholu, mohl zde ve zdraví být ještě jeho ujec, který předčasně odešel, když **se byl upil** před šedesáti lety svého věku. // Solía decir que, de no existir el alcohol, aún viviría el hermano de su madre, al que **mató la bebida** antes de cumplir los sesenta.*

(Jirotko, Z.: *Saturnin*, 1991. – překlad: E. Fernández Couceiro, 2004)

3.2.12 Vychválit

Počet výskytů: 2

Frekvence překladů:

– *Elogiar* (1)

²²Rosen, A. – Vavřín, M.: *Korpus InterCorp – čeština, verze 8 z 4. 6. 2015*. Ústav Českého národního korpusu FF UK, Praha 2015. [cit. 2016/04/04] Dostupný z: https://kontext.korpus.cz/view?q=~K6nNxqMI&align=intercorp_v8_es&attr_allpos=kw&attrs=word&corpname=intercorp_v8_cs&ctxattrs=word&maincorp=intercorp_v8_cs&pagesize=40&refs=%3Ddoc.id&sel_aligned=intercorp_v8_es&structs=p%2Cg%2Cerr%2Ccorr&viewmode=align&pcq_pos_neg_intercorp_v8_es=pos

²³Rosen, A. – Vavřín, M.: *Korpus InterCorp – čeština, verze 8 z 4. 6. 2015*. Ústav Českého národního korpusu FF UK, Praha 2015. [cit. 2016/04/04] Dostupný z: https://kontext.korpus.cz/view?q=-0YjxgnZw&align=intercorp_v8_es&attr_allpos=kw&attrs=word&corpname=intercorp_v8_cs&ctxattrs=word&maincorp=intercorp_v8_cs&pagesize=40&refs=%3Ddoc.id&sel_aligned=intercorp_v8_es&structs=p%2Cg%2Cerr%2Ccorr&viewmode=align&pcq_pos_neg_intercorp_v8_es=pos

– *Alabar* (1)

České sloveso vychválit je u obou případů (27, 28) překládáno významově ekvivalentním slovesem španělským. Korpus vyhledal ještě jeden výskyt slovesa vychválit, španělský překlad byl ale chybně zarovnan a neodpovídal českému originálu.²⁴

(27) *Ano, doktor Havel hádal správně: redaktor vyhledal lékařku ještě téhož dne, kdy mu ji jeho mistr vychválil.* // *Sí, el doctor Havel había adivinado: el redactor había ido en busca de la doctora el mismo día en que su maestro se la había elogiado.*

(Kundera, M.: *Směšné lásky*, 1991. – překlad: F. Valenzuela, 2000)

(28) " *Perostě jsme tam seděly, Evouš, já, ta Joyce, Ginette, Laura a Danielle, úplnej holčinec, zderbaly jsme milence nepřítomnejch dam, vychválily každá svýho - já ovšem peřirozeně manželku Nielse - a Evouš, celej jako z prvních tanečnick, dyť to znáte, je to u něj nevyčítelilný, nyl vo tom svym Jeanovi.* // *Nos sentamos allí, Evita y yo, y Joyce, y Ginette, Laura y Danielle, toda una reunión de gallinas. Criticamos a los novios de unas chicas que no se encontraban allí, y alabamos a los nuestros; yo, naturalmente, hablé de Niels. Y Evita, exactamente como una quinceañera, porque es incorregible, habló bellezas de su Jean.*

(Škvorecký, J.: *Hřichy pro pátera Knoxe*, 1991. – překlad: A. Gómez de Cardenas, 1999)

3.2.13 Vykrást

Počet výskytů: 5

Frekvence překladů:

- *Robar* (3)
- *Saquear* (2)

²⁴Rosen, A. – Vavřín, M.: *Korpus InterCorp – čeština, verze 8 z 4. 6. 2015*. Ústav Českého národního korpusu FF UK, Praha 2015. [cit. 2016/04/04] Dostupný z: https://kontext.korpus.cz/view?q=-ltog97vL&align=intercorp_v8_es&attr_allpos=kw&attrs=word&corp_name=intercorp_v8_cs&ctxattrs=word&maincorp=intercorp_v8_cs&pagesize=40&refs=%3Ddoc.id&sel_aligned=intercorp_v8_es&structs=p%2Cg%2Cerr%2Ccorr&viewmode=align&pcq_pos_neg_intercorp_v8_es=pos#end

Z celkových sedmi výskytů vyhovovalo požadavkům jen pět, ve kterých se opakovaly překlady slovesy *robar* (29) a *saquear* (30).²⁵ Sloveso *saquear* odpovídá vymezením významu českému vykrást, oproti tomu sloveso *robar*, které bylo nejčastější, je neutrálnější a postrádá význam velké míry intenzity.

(29) "*Nevykradli jste nákej koloniál?*" // ¿*No **habrán robado** víveres?*

(Hrabal, B.: *Pábitelé*, 1993. – překlad: E. Kruntorádová, N. Mirabet, 1996)

(30) *Při prohlídce ti **vykradl** celý tvůj byt a na čtyřstovce ti z kořisti podstrčil půlku cigarety, aby ukázal, jak s tebou cítí. // Durante el procedimiento **ha saqueado** por completo tu departamento, para después darte a escondidas, en el 400, la mitad de un cigarrillo de su botín, como demostración de sus buenos sentimientos.*

(Fučík, J.: *Reportáž psaná na oprátce*, 1985. – překlad: L. Prokopová, 1978)

3.2.14 Vynadívát se

Počet výskytů: 11

Frekvence překladů:

- *Cansarse de contemplar* (2)
- *No tener ojos más que para mirar* (1)
- *Mirar suficiente tiempo* (1)
- *Saciarse con la mirada* (1)
- *Quedarse satisfecho de mirar* (1)
- *Dejar de mirar* (1)
- *Contemplar* (1)
- *Mirar a fondo* (1)
- *Estar harto de mirar* (1)
- *Devorar con los ojos* (1)

Českému výrazu vynadívát se asi nejlépe odpovídá slovesná vazba *cansarse de contemplar* (31) a vazba *saciarse con la mirada* (32). Výstižný je také překlad

²⁵Rosen, A. – Vavřín, M.: *Korpus InterCorp – čeština, verze 8 z 4. 6. 2015*. Ústav Českého národního korpusu FF UK, Praha 2015. [cit. 2016/04/04] Dostupný z: https://kontext.korpus.cz/view?q=-EXS4YlCT&align=intercorp_v8_es&attr_allpos=kw&attrs=word&corpname=intercorp_v8_cs&ctxattrs=word&maincorp=intercorp_v8_cs&pagesize=40&refs=%3Ddoc.id&sel_aligned=intercorp_v8_es&structs=p%2Cg%2Cerr%2Ccorr&viewmode=align&pcq_pos_neg_intercorp_v8_es=pos

s použitím opisné vazby *dejar de mirar* (33), který odpovídá díky postavení věty v záporu. Ostatní překlady již nejsou přesné a ztrácejí význam vyjádřený českou předponou *vyna-* (34 – 40).²⁶

(31) *A potom, co se týče Vaší kompoziční metody, nemohl jsem se vynadívat, s jakou bezstarostností si počínáte na tenkém ledě. // Y luego, por lo que se refiere a su método de trabajo, no me cansé de contemplar con qué soltura se mueve usted por la capa más fina de hielo.*

(Hrabal, B.: *Morytáty a legendy*, 1994. – překlad: L. Rancaño, N. Mirabet, 2000)

(32) *A pan Walden pil a v pauzách ukazoval na bankovky a hovořil tiše a vlídně jako ta minerálka, já vím, tys už tady byl, a já jsem tě nechal vynadívat... // Y el señor Walden bebió y entre trago y trago señalaba a los billetes y hablaba en voz baja y amablemente, como esa agua mineral: yo sé que ya estuviste aquí, te he dejado saciarte con la mirada...*

(Hrabal, B.: *Obsluhoval jsem anglického krále*, 1993. – překlad: J. Mlejnková, A. Ortiz, 1989)

(33) *A já zpovzdáli koukám na Jarmilku, srovnávám ji se všemi ženami, které jsem kdy znal, a nemohu se vynadívat. // Y yo la miro desde una cierta distancia, la comparo con todas las mujeres que he conocido, y no puedo dejar de mirarla.*

(Hrabal, B.: *Pábitelé*, 1993. – překlad: E. Kruntorádová, N. Mirabet, 1996)

(34) *A do výtahu se vyklonila tvář šoféra, a tak jsem vozil na rudlíku jeden balík za druhým, dosyta jsem se vynadíval na ten Dobrý den, litoval jsem, že musejí ty balíky z mého sklepení, ... // Al ver la cara de impaciencia que ponía el chófer del camión, me dispuse a sacar los paquetes del sótano y, mientras los trasladaba uno por uno, no tenía ojos más que para mirar aquel Buenos días; ¡qué bonito sería si las balas se quedasen en mi cueva! ...*

(Hrabal, B.: *Příliš hlučná samota*, 1994. – překlad: M. Zgustová, 1990)

²⁶Rosen, A. – Vavřín, M.: *Korpus InterCorp – čeština, verze 8 z 4. 6. 2015*. Ústav Českého národního korpusu FF UK, Praha 2015. [cit. 2016/04/05] Dostupný z: https://kontext.korpus.cz/view?q=-AkIbXbBH&align=intercorp_v8_es&attr_allpos=kw&attrs=word&corpname=intercorp_v8_cs&ctxattrs=word&maincorp=intercorp_v8_cs&pagesize=40&refs=%3Ddoc.id&se1_aligned=intercorp_v8_es&structs=p%2Cg%2Cerr%2Ccorr&viewmode=align&pcq_pos_neg_intercorp_v8_es=pos

(35) *Tak...,*" obrátil se pan notář, a když se **vynadíval** na písarčiny kadeřavé, černošské vlasy, pokračoval: ... // *Pues ... -El señor notario se dio la vuelta, y cuando ya **había mirado suficiente rato** los rizos menudos, como de negro, de la pasante, prosiguió - : ...*

(Hrabal, B.: *Pábitelé*, 1993. – překlad: E. Kruntorádová, N. Mirabet, 1996)

(36) *A když se **vynadívali** do modrého nebe, dívali se užasle na výpravčího Hubičku, který byl najednou krásný. // Y cuando se **quedaron satisfechos de mirar** al cielo azul, se pusieron a mirar asombrados al factor Hubicka, que de pronto era hermoso.*

(Hrabal, B.: *Ostře sledované vlaky*, 1994. – překlad: F. Valenzuela, 1997)

(37) ... nemohla jsem se **vynadívat** na tu mlhu a vodní tříšť, do které svítilo a prozařovalo slunce, ... // ... **contemplaba** esa niebla y ese vapor que los rayos solares atravesaban, ...

(Hrabal, B.: *Svatby v domě*, 1995. – překlad: M. Zgustová, 1993)

(38) ... a když jsem se na ně **vynadíval**, vždycky jsem si myslel, jaképak má asi prádlo, jaképak asi košile? // y cuando lo **hube mirado a fondo**, siempre solía pensar: ¿cómo estará su ropa interior?, ¿qué tal estarán sus camisas?

(Hrabal, B.: *Obsluhoval jsem anglického krále*, 1993. – překlad: J. Mlejnková, A. Ortiz, 1989)

(39) *Když se pan Bamba dosyta **vynadíval** přes kamennou zídku, prohlásil: // Cuando el señor Bamba ya **estaba harto de mirar** por encima del muro de piedra exclamó:*

(Hrabal, B.: *Pábitelé*, 1993. – překlad: E. Kruntorádová, N. Mirabet, 1996)

(40) ... nemohu se do poslední chvíle **vynadívat** na tu první vteřinu, která nadzvedne všechny cihly a kameny a trámy, ... // ... **devoro con los ojos** el primer segundo, cuando se levantan los ladrillos y las piedras y las vigas, ...

(Hrabal, B.: *Příliš hlučná samota*, 1994. – překlad: M. Zgustová, 1990)

3.2.15 Vynachválit se

Počet výskytů: 1

Frekvence překladů:

- *Entre los gritos de los halagos* (1)

Překladatelka v tomto případě zcela změnila větnou strukturu a tím se vyhnula přímému překladu hledaného slovesa (41).²⁷

(41) ... *všichni si nasadili černé těsné barety a nasadili si péra a sdostatek se zhlíželi v zrcadlech a v zrcadlech očí těch druhých a když se vynachválili, jak kostým jednoho druhému a všem navzájem sluší, a opravdu všem ty šaty slušely, zatleskal pan řídící učitel a dal pokyn a společnost si nasadila černé masky na nos, ... // ... se pusieron sombreros negros con una pluma y se contemplaron mucho rato en los espejos y también se examinaron en los espejos de los ojos de los demás, y **entre los gritos de alegría y de los halagos**, el director del colegio dio unas palmadas e hizo una señal y todo el mundo se puso un antifaz negro, ...*

(Hrabal, B.: *Městečko, kde se zastavil čas*, 2007. – překlad: M. Zgustová, 1995)

3.2.16 Zaplnit

Počet výskytů: 18

Frekvence překladů:

- *Llenar(se)* (12)
- *Ocupar* (2)
- *Saciarse* (1)
- *Haber llenado* (1)
- *Ser portada* (1)
- *Inundar* (1)

Českému slovesu zaplnit významově zcela odpovídá španělské *llenar(se)*, které bylo také nejčastěji užito (42, 43), stejně jako predikát *haber llenado* (44). Druhým nejčastějším respondentem bylo sloveso *ocupar* (45), které v daných kontextech lépe vyjadřuje požadovaný význam. Zbylé typy respondentů (46, 47) již zcela neodpovídají,

²⁷Rosen, A. – Vavřín, M.: *Korpus InterCorp – čeština, verze 8 z 4. 6. 2015*. Ústav Českého národního korpusu FF UK, Praha 2015. [cit. 2016/04/05] Dostupný z: https://kontext.korpus.cz/view?q=-VGp4jmCo&align=intercorp_v8_es&attr_allpos=kw&attrs=word&corpname=intercorp_v8_cs&ctxattrs=word&maincorp=intercorp_v8_cs&pagesize=40&refs=%3Ddoc.id&sel_aligned=intercorp_v8_es&structs=p%2Cg%2Cerr%2Ccorr&viewmode=align&pcq_pos_neg_intercorp_v8_es=pos

význam slovesa *inundar* by mohl být považován za ekvivalentní, ale pouze pokud by se jednalo o tekutinu nebo masu lidí, což v tomto případě není (48).²⁸

(42) *Musel tedy cestu rozplánovat tak, aby **zaplnila** celý jeho život. // Tenía que planificar el viaje de modo que **llenase** toda su vida.*

(Kundera, M.: *Nesmrtelnost*, 1993. – překlad: F. de Valenzuela, 1998)

(43) *Pochopili, že prázdno v duši **nezaplní** ani všechny věci světa, proto se pokusili **zaplnit** své prázdno lidskými oběťmi. // Comprendieron que el vacío del alma **no se llena** ni siquiera con todas las cosas del mundo, por lo que trataron de **llenar** su vacío con víctimas humanas.*

(Klíma, I.: *Láska a smetí*, 2006. – překlad: J. Romeu Labayen, 2007)

(44) *Pamatuje si alespoň na jediný úryvek z jejich rozhovorů, které přece musily **zaplnit** prostor nejméně dvaceti, ale možná také sta hodin? // ¿Recuerda al menos un único retazo de las conversaciones que mantuvieron, que necesariamente tienen que **haber llenado** un espacio de al menos veinte horas pero puede también que de cien?*

(Kundera, M.: *Nesmrtelnost*, 1993. – překlad: F. de Valenzuela, 1998)

(45) *... volby v roce 2014 skutečně rozhodly o tom, která politická strana či koalice **zaplní** vládní posty, ... // ... las elecciones de 2014 determinarán realmente qué partido político o qué coalición **ocupará** cargos de gobierno, ...*

(Wilkens, A.: *Jak si získat přízeň evropanů*, 2013, PressEurop. – překlad: A. Wilkens, 2013)

(46) *Ale prázdno v duši se nedá **zaplnit** ničím, ani kdyby se podařilo celé lidstvo zahnat na obětní stolec, prázdno bude trvat: děsivé a nenasytné. // Pero el vacío del alma **no se sacia** con nada; aun logrando arrastrar a toda la humanidad al trono del sacrificio, el vacío permanecerá, terrorífico e insaciable.*

(Klíma, I.: *Láska a smetí*, 2006. – překlad: J. Romeu Labayen, 2007)

(47) *Jeho výroky **zaplnily** titulní stránky deníků MF DNES a Lidové Noviny. // Su anatema **ha sido portada** en los diarios MF DNES y Lidové Noviny.*

²⁸Rosen, A. – Vavřín, M.: *Korpus InterCorp – čeština, verze 8 z 4. 6. 2015*. Ústav Českého národního korpusu FF UK, Praha 2015. [cit. 2016/04/06] Dostupný z: https://kontext.korpus.cz/view?q=-LqjxhgbH&align=intercorp_v8_es&attr_allpos=kw&attrs=word&corp_name=intercorp_v8_cs&ctxattrs=word&maincorp=intercorp_v8_cs&pagesize=40&refs=%3Ddoc.id&sel_aligned=intercorp_v8_es&structs=p%2Cg%2Cerr%2Ccorr&viewmode=align&pcq_pos_neg_intercorp_v8_es=pos

(*Pražský arcibiskup vstupuje do kampaně, 2009, PressEurop. – překlad: 2009*)

(48) *Když se na neděli objevil, bos přešel po koberci z novinového papíru do své pracovny, ale i ta chvíle, kdy se mihl předsíní, stačila, aby ji **zaplnila** pachem, v němž matka poznala špinavý smrad jakési cizí coury. // En cuanto aparecía los domingos iba directo a su despacho caminando descalzo por una alfombra de hojas de periódico, pero el breve instante que tardaba en cruzar el recibidor bastaba para que lo **inundara** de un olor en que mi madre identificaba el hedor repugnante de alguna golfa.*

(*Klíma, I.: Láska a smetí, 2006. – překlad: J. Romeu Labayen, 2007*)

3.2.17 Zastavět

Počet výskytů: 1

Frekvence překladů:

– *Haber construcciones* (1)

Z nalezených respondentů je nutné nejprve od sebe odlišit tvary sloves zastavět a zastavit, kterých korpus nalezne více. Pouze jeden případ náleží hledanému slovesu zastavět a jeho překlad je vyjádřen spojením slovesa *haber* a podstatného jména *construcciones* (49). Takto řešený překlad ale postrádá význam, že daných budov bylo na jednom místě velké množství.²⁹

(49) *Okolí Albertova mám rád proto, že v minulosti bylo tak řídce **zastavěno** a lze tu nasát něco z původní, dnes už zmizelé atmosféry prastarého města. // Me gustaban los alrededores de Albertov porque en el pasado apenas **había construcciones** y se podía captar algo de la atmósfera original, ya desaparecida, de la antigua ciudad.*

(*Urban, M.: Sedmikostelí: gotický román z Prahy, 2001. – překlad: K. Uharte Mendicoa, 2005*)

3.3 Slovesa s nespecifikovanou/ uspokojivou mírou intenzity

Tuto skupinu nejčastěji charakterizují slovesa s předponami *po-* a *pro-*.

²⁹Rosen, A. – Vavřín, M.: *Korpus InterCorp – čeština, verze 8 z 4. 6. 2015*. Ústav Českého národního korpusu FF UK, Praha 2015. [cit. 2016/04/05] Dostupný z: https://kontext.korpus.cz/view?q=~zxDqtM2t&align=intercorp_v8_es&attr_allpos=kw&attrs=word&corp_name=intercorp_v8_cs&ctxattrs=word&maincorp=intercorp_v8_cs&pagesize=40&refs=%3Ddoc.id&sel_aligned=intercorp_v8_es&structs=p%2Cg%2Cerr%2Ccorr&viewmode=align&pcq_pos_neg_intercorp_v8_es=pos

3.3.1 Pobavit (se)

Počet výskytů: 10

Frekvence překladů:

- *Divertir(se)* (6)
- *Hacer reír* (1)
- *Mirar divertida* (1)
- *Distraer* (1)
- Vynecháno (1)

Z jedenácti respondentů, které korpus vyhledal, pouze deset z nich odpovídalo hledanému výrazu. Nejlépe českému slovesu pobavit (se) odpovídá neutrální španělské *divertir(se)*, které také bylo užito nejčastěji (50). V jednom případě – *mirar divertida* - respondent významově odpovídá, ale byla pozměněna větná struktura (51). Ostatní překlady již nejsou plně ekvivalentní českému originálu (52, 53), jeden hledanou pasáž dokonce vynechává (54).³⁰

(50) *Lucie se usmívala, jako kdyby ji mé nadšení pro strašidelné příběhy pobavilo.* // *Lucie sonrió, como si le divertiera mi entusiasmo por las historias de fantasmas.*

(Urban, M.: *Sedmikostelí: gotický román z Prahy, 2001.* – překlad: K. Uharte Mendicoa, 2005)

(51) *"S Lucii?" dáma pohlédla na poručíka, jako by ji právě dobře pobavil.* // *¿Con Lucy? - la mujer lo miró divertida.*

(Škvorecký, J.: *Hříchy pro pátera Knoxe, 1991.* – překlad: A. Gómez de Cardenas, 1999)

(52) *Ten příběh ho pobavil i poděsil: je unaven nejen fyzicky, ale i psychicky;* // *Aquella historia le hizo reír y le aterró: no sólo está cansado física, sino también psíquicamente;*

(Kundera, M.: *Nesnesitelná lehkost bytí, 1985.* – překlad: F. Valenzuela, 1985)

³⁰Rosen, A. – Vavřín, M.: *Korpus InterCorp – čeština, verze 8 z 4. 6. 2015.* Ústav Českého národního korpusu FF UK, Praha 2015. [cit. 2016/04/06] Dostupný z: https://kontext.korpus.cz/view?q=-8It1PZmw&align=intercorp_v8_es&attr_allpos=kw&attrs=word&corpname=intercorp_v8_cs&ctxattrs=word&maincorp=intercorp_v8_cs&pagesize=40&refs=%3Ddoc.id&sel_aligned=intercorp_v8_es&structs=p%2Cg%2Cerr%2Ccorr&viewmode=align&pcq_pos_neg_intercorp_v8_es=pos

(53) "Pojďte, člověče, dál, pojd'te mě **pobavit**," řekla, a když vešel, spráskla nad ním ruce," to vás přejela tramvaj? // *Entre, hombre, entre, **distraigame** un poco - dijo, y cuando él ya había entrado se llevó las manos a la cabeza - ¿Lo ha atropellado un tranvía?*

(Hrabal, B.: *Pábitelé*, 1993. – překlad: E. Kruntorádová, N. Mirabet, 1996)

(54) "Vy jste dobrý," přidal se k Havlovi primář, aby **pobavil** své kolegy. // - *Eso sí que es bueno - dijo el médico jefe sumándose a Havel -.*

(Kundera, M.: *Směšné lásky*, 1991. – překlad: F. Valenzuela, 2000)

3.3.2 Politovat

Počet výskytů: 7

Frekvence překladů:

- *Compadecerse* (2)
- *Dar lástima* (2)
- *Tener lástima* (1)
- *Consolar* (1)
- *Lamentar* (1)

Překlad slovesa politovat byl řešen pěti různými způsoby. Častější byl překlad vyjádřený slovesem *compadecerse* (55) a spojením *dar lástima* (56). Oba tyto způsoby relativně přesně vyjadřují význam originálu, ale nezohledňují krátké trvání děje, které je pro český výraz typické. Ostatní překlady (57 – 59) také vyjadřují lítost, ale ne již tak přesně (v posledním případě to může být způsobeno ne moc obvyklým vyjádřením v češtině).³¹

(55) *Teprve slabý a neschopný žít podle našich představ a požadavků se nám zdá tvůrce přijatelný a pochopitelný, dokonce ho **politujeme** pro jeho osamělost, zranitelnost či nemocné tělo. // Y es ese creador débil e incapaz de vivir según nuestra visión y nuestras exigencias el que nos parece aceptable y comprensible, e incluso **nos compadecemos** de él por su soledad, su vulnerabilidad o su enfermedad;*

³¹Rosen, A. – Vavřín, M.: *Korpus InterCorp – čeština, verze 8 z 4. 6. 2015*. Ústav Českého národního korpusu FF UK, Praha 2015. [cit. 2016/04/06] Dostupný z: https://kontext.korpus.cz/view?q=-Tojj3Enh&align=intercorp_v8_es&attr_allpos=kw&attrs=word&corp_name=intercorp_v8_cs&ctxattrs=word&maincorp=intercorp_v8_cs&pagesize=40&refs=%3Ddoc.id&sel_aligned=intercorp_v8_es&structs=p%2Cg%2Cerr%2Ccorr&viewmode=align&pcq_pos_neg_intercorp_v8_es=pos

(Klíma, I.: *Láska a smetí*, 2006. – překlad: J. Romeu Labayen, 2007)

(56) *A já jsem jich už nelitoval, já, který jsem oplakal každé podříznuté kůzle a všecko to, co potrefilo neštěstí, já jsem už těchhle Němců nepolitoval.* // *Ya mí ya no me daban lástima, a mí, que lloraba por cada cordero degollado y por todo el que se topaba con una desgracia, a mí estos alemanes ya no me daban lástima.*

(Hrabal, B.: *Ostře sledované vlaky*, 1994. – překlad: F. Valenzuela, 1997)

(57) *Ale teď, jak tady přijeli z těch Drážďan, nemohl jsem je už politovat, jen oni mohli litovat sami sebe.* // *Pero ahora, a éstos que habían venido desde Dresden, ya no podía tenerles lástima, sólo ellos podían tener lástima de sí mismos.*

(Hrabal, B.: *Ostře sledované vlaky*, 1994. – překlad: F. Valenzuela, 1997)

(58) ... *ale žádný z dělníků k němu nepřišel, nikdo se s ním nerozloučil, nikdo jej nepolitoval, ani jediné slovíčko, chodili, jako by tatínek nebyl, ...* // ... *pero ningún obrero se le acercó, nadie le dijo adiós, nadie le animó, nadie le consoló, silencio, todo el mundo caminaba como si mi padre no existiera, ...*

(Hrabal, B.: *Městečko, kde se zastavil čas*, 2007. – překlad: M. Zgustová, 1995)

(59) *Čeští studenti byli odváženi v dobytčích vagonech do koncentráku a maminka navštívila lékaře, který politoval špatný stav jejích nervů a doporučil jí, že by si měla jet odpočinout.* // *Los estudiantes checos eran transportados en vagones de ganado a los campos de concentración y la madre visitó a un médico, que lamentó el mal estado de sus nervios y le aconsejó que fuera a descansar.*

(Kundera, M.: *Život je jinde*, 1979. – překlad: F. de Valenzuela, 2001)

3.3.3 Posílit

Počet výskytů: 87

Vzhledem k vysokému počtu výskytů jednotlivých respondentů bude tato část rozdělena do tří skupin dle typu textů na texty evropského parlamentu (*Europarl*), literární texty (*Core*) a texty publicistické (*PressEurop*). Pro rozdělení do jednotlivých skupin bylo využito metainformace *div.group* při zadávání hledaného výrazu viz následující obrázek. Vždy byla zaškrtnuta pouze jedna možnost. Ostatní požadavky zůstaly stejné.

Obrázek 3 metainformace - div.group.³²

3.3.3.1 Texty evropského parlamentu

Počet výskytů: 66

Frekvence překladů:

- *Reforzar* (30)
- *Fortalecer* (15)
- *Aumentar* (8)
- *Mejorar* (6)
- *Incrementar* (1)
- *Redoblar* (1)
- *Conseder un papel más importante* (1)
- *Alientarse* (1)
- *Infundir* (1)
- *Reforzamiento* (1)
- *Fortalecimiento* (1)

V textech evropského parlamentu, tzn. administrativně právních textech, bylo nalezeno šedesát šest respondentů, z nichž výrazně převládá překlad slovesem *reforzar* (60), které dobře vystihuje význam českého slovesa posílit. Je také podobně tvořeno, ke slovesu *forzar* je přidána předpona *re-*. Dalším respondentem, který byl často užit, je

³²Zdroj: https://kontext.korpus.cz/first_form?corpname=intercorp_v8_cs [cit. 2016/04/07]

sloveso *fortalecer* (61), které taky velmi přesně vyjadřuje význam povahy děje českého slovesa posílit, více než sloveso *reforzar* dává důraz na sílu. Čestností následují překlady *aumentar* (62) a *mejorar* (63), které sice také vyjadřují navýšení či zlepšení nějakého děje, ale postrádají prvotní význam úsilí či síly. Ostatní případy byly již ojedinělé (po jednom výskytu) a v porovnání s frekvencí výše zmíněných respondentů nemá jejich výskyt důležitou roli. V některých případech byli respondenti všech typů doplněni o adverbia, která dále upřesňovala jejich intenzitu (64, 65).³³

(60) *Je třeba **posílit** přístup na trh pro malé a střední podniky především větším využitím monitorování trhu a jednotlivých odvětví s cílem identifikovat a řešit překážky na vnitřním trhu. // Tenemos que **reforzar** el acceso al mercado para las pequeñas y medianas empresas especialmente mediante un seguimiento del mercado y de los sectores individuales para identificar y eliminar barreras al mercado interior.*

(Nečas, P.: přepis diskuse, 04/2009. – překlad: autor neznámý)

(61) *Iniciativa si proto klade za cíl **posílit** na nadnárodní úrovni roli sociálního dialogu v podnicích. // Por consiguiente, la iniciativa pretende **fortalecer** el papel del diálogo social dentro de las empresas a escala supranacional.*

(Špidla, V.: přepis diskuse, 09/2008. – překlad: autor neznámý)

(62) *Vyzývá členské státy, aby **posílily** investice do předškolního vzdělávání. // Solicita a los Estados miembros que **aumenten** la financiación a la educación preescolar.*

(Flasarová, V.: přepis diskuse, 09/2007. – překlad: autor neznámý)

(63) *Prostě musíme ještě přidat plyn, chceme - li **posílit** bezpečnost evropského trhu. // Solo hay que pisar el acelerador para **mejorar** la seguridad del mercado europeo.*

(Roithová, Z.: přepis diskuse, 02/2011. – překlad: autor neznámý)

(64) *Paní předsedající, Evropský parlament přistupuje k hlasování o důležitém kompromisu, který **výrazně posílí** práva cestujících v autobusové a autokarové dopravě.*

³³Rosen, A. – Vavřín, M.: *Korpus InterCorp – čeština, verze 8 z 4. 6. 2015. Ústav Českého národního korpusu FF UK, Praha 2015. [cit. 2016/04/07] Dostupný z: https://kontext.korpus.cz/view?q=-EKHDxIr5&align=intercorp_v8_es&attr_allpos=kw&attrs=word&corp_name=intercorp_v8_cs&ctxattrs=word&maincorp=intercorp_v8_cs&pagesize=40&refs=%3Ddoc.id&se_l_aligned=intercorp_v8_es&structs=p%2Cg%2Cerr%2Ccorr&viewmode=align&pcq_pos_neg_intercorp_v8_es=pos*

// *Señora Presidenta, el Parlamento Europeo está a punto de votar un importante compromiso que **mejorará enormemente** los derechos de los viajeros de autobús y autocar.*

(Sehnalová, O.: *přepis diskuse, 02/2011. – překlad: autor neznámý*)

(65) *Pokud vezmeme v potaz, že Evropská unie v současné době v satelitní komunikaci pokrývá 40 % světového trhu, je nám jasné, že společný nediskriminační postup může toto významné postavení Unie v daném segmentu **výrazně posílit**. // *Teniendo en cuenta que en el ámbito de las comunicaciones por satélite la Unión Europea cubre en la actualidad el 40 % del mercado mundial, podemos entender claramente que una política común no discriminatoria puede **fortalecer de manera significativa** el importante papel de la Unión en este sector.**

(Kohlíček, J.: *přepis diskuse, 05/2008. – překlad: autor neznámý*)

3.3.3.2 Texty literární

Počet výskytů: 14

Frekvence překladů:

- *Fortalecer* (7)
- *Reforzar* (2)
- *Recuperar las fuerzas* (1)
- *Darse ánimo* (1)
- *Potenciar* (1)
- *Dar alas* (1)
- *Tonificarse* (1)

Oproti textům z evropského parlamentu převažuje v literárních textech překlad pomocí slovesa *fortalecer* (66). Další respondenti, které korpus vyhledal (67 – 72), odpovídají danému funkčnímu stylu, avšak zcela neodpovídají českému originálu.³⁴

³⁴Rosen, A. – Vavřín, M.: *Korpus InterCorp – čeština, verze 8 z 4. 6. 2015*. Ústav Českého národního korpusu FF UK, Praha 2015. [cit. 2016/04/07] Dostupný z: https://kontext.korpus.cz/view?q=~s5gyG0Xp&align=intercorp_v8_es&attr_allpos=kw&attrs=word&corpname=intercorp_v8_cs&ctxattrs=word&maincorp=intercorp_v8_cs&pagesize=40&refs=%3Ddoc.id&sel_aligned=intercorp_v8_es&structs=p%2Cg%2Cerr%2Ccorr&viewmode=align&pcq_pos_neg_intercorp_v8_es=pos

(66) *Veselá sabotáž běžeckého závodu **posílila** v mých kamarádech cit solidarity a probudila v nich značnou činorodost. // El alegre sabotaje de la carrera **fortaleció** en mis compañeros el sentimiento de solidaridad y despertó en ellos una considerable actividad.*

(Kundera, M.: *Žert*, 1991. – překlad: F. de Valenzuela, 1994)

(67) *však proto také soudruzi usoudili, že potřebuje své nadšení **posílit** vědomostmi o strategii a taktice revolučního hnutí, a rozhodli, že se má o prázdninách zúčastnit čtrnáctidenního stranického školení. // precisamente por eso los camaradas llegaron a la conclusión de que necesitaba **reforzar** su entusiasmo con conocimientos sobre la táctica y la estrategia del movimiento revolucionario y decidieron que debía participar durante las vacaciones en un cursillo político de dos semanas de duración.*

(Kundera, M.: *Žert*, 1991. – překlad: F. de Valenzuela, 1994)

(68) *Zaplatil jsem ihned nájemci a řekl jsem mu, že jsem cestou unaven a že se jdu vykoupat a trochu **se posílit** spánkem. // Pagué enseguida al encargado y le dije que estaba cansado del viaje, que iba a tomar un baño y a acostarme un rato para **recuperar** un poco **las fuerzas** con el sueño.*

(Hrabal, B.: *Morytáty a legendy*, 1994. – překlad: L. Rancaño, N. Mirabet, 2000)

(69) *V noci se dostavily kalvínské výčitky svědomí kvůli Šlágrské, kvůli nevděčnosti i kvůli tomu výrazu, a tak se detektiv - po dnu bezvýsledného pátrání - uchýlil do baru, kde **se posílil** míšeným nápojem, jemuž tam říkali Nadělení. // La noche siguiente, luego de un día de investigaciones infructuosas, el detective sintió remordimientos de conciencia, en parte por su ingratitud respecto de HitSongSea, y en parte por la expresión que había utilizado, así que fue al bar para **darse ánimo** con el trago mixto que llaman "Provechoso".*

(Škvorecký, J.: *Hříchy pro pátera Knoxe*, 1991. – překlad: A. Gómez de Cardenas, 1999)

(70) *"To je pravda," řekla Helena, v níž čerstvý vzduch **posílil** dílo alkoholu. // «Es verdad», dijo Helena, en la que el aire fresco **había potenciado** los efectos del alcohol.*

(Kundera, M.: *Žert*, 1991. – překlad: F. de Valenzuela, 1994)

(71) *Zaplatila jsem a Bod'ovi slíbila, že má u mne basu ležáku k dobru, a Bod'a se smál a mnul si ruce, i Bod'u **posílil** ten jeho holičský výkon. // Después de pagar prometí a Bod'a que cualquier día podría venir a recoger una cesta llena de botellas de la mejor cerveza, y Bod'a rió y se frotó las manos. Su obra de peluquero **le dio alas**.*

(Hrabal, B.: *Postřižiny*, 1976. – překlad: M. Zgustová, 1976)

(72) *Mr. Right seběhl rychle do lodního baru, **posílil se** dvojitým bourbonem, ... // En cuanto al señor Bueno, luego de lograr evadir el abrazo de su amante bajó al bar del barco, donde **se tonificó** con un whisky doble ...*

(Škvorecký, J.: *Hříchy pro pátera Knoxe*, 1991. – překlad: A. Gómez de Cardenas, 1999)

3.3.3.3 Texty žurnalistické

Počet výskytů: 7

Frekvence překladů:

- *Reforzar* (4)
- *Ganar peso* (1)
- Polovětná konstrukce uvozená *junto a* (1)
- Vynecháno (1)

Všechny nalezené příklady pochází z žurnalistických textů vydaných na internetovém zpravodajském portálu VoxEurop, dříve známém jako PressEurop (dostupné z <http://www.voxeurop.eu/cs>). Z respondentů vyhledaných korpusem bylo nutno vyřadit tři kvůli špatnému zarovnání a chybějící hledané informaci. Z použitelných výskytů byl nejčastější překlad slovesem *reforzar* (73). V jednom případě bylo užito spojení *ganar peso* (74), jednou byl překlad řešen polovětnou konstrukcí (75) a jednou bylo sloveso posílit zcela vynecháno (76) – tím se i pozměnil význam výpovědi.³⁵

³⁵Rosen, A. – Vavřín, M.: *Korpus InterCorp – čeština, verze 8 z 4. 6. 2015*. Ústav Českého národního korpusu FF UK, Praha 2015. [cit. 2016/04/07] Dostupný z: https://kontext.korpus.cz/view?q=-thFMi5N1&align=intercorp_v8_es&attr_allpos=kw&attrs=word&corpname=intercorp_v8_cs&ctxattrs=word&maincorp=intercorp_v8_cs&pagesize=40&refs=%3Ddoc.id&sel_aligned=intercorp_v8_es&structs=p%2Cg%2Cerr%2Ccorr&viewmode=align&pcq_pos_neg_intercorp_v8_es=pos

(73) "Babiš chce dál **posílit** svůj vliv v médiích" // "Babis quiere **reforzar** su influencia en los medios"

(Babiš chce dál posílit svůj vliv v médiích, 11/2013. Autor originálu i překladu neznámý)

(74) Vítězí poprvé od pádu režimu v roce 1989 a dá se čekat, že v parlamentních volbách za dva roky **posílí**. // ... ganó las elecciones del 13 de octubre en dos regiones y eso constituye toda una novedad desde el fin del bloque soviético en 1989. Ahora tienen las miras puestas en **ganar peso** en las legislativas de 2014.

(Sacher, T.: Nová doba ve Varech, 11/2012. – překlad: autor neznámý)

(75) Je na nich zachycena poslední z demonstrací, při níž vyšli do ulic místní lidé, **posílení** o desítky holých lebek. // ... les han dado periódicos de la semana pasada llenos de fotografías de la última manifestación, en la que participaron los habitantes de la ciudad **junto a** decenas de cabezas rapadas.

(Elišová, K.: Ve Vansdorfu to vře, 10/2011. – překlad: autor neznámý)

(76) Evropané tak mohou hledat nepřítel v nezodpovědných politicích, a vyjít z krize **posílení**, píše redaktor HN Martin Ehl. // Un columnista checo considera que si los europeos modifican su relación con los poderes podrán sentirse unidos y salir de la crisis.

(Ehl, M.: Evropanům chybí společný nepřítel, 11/2011. – překlad: autor neznámý)

3.3.4 Proběhnout se

Počet výskytů: 2

Frekvence překladů:

– *Correr* (2)

Ze všech nalezených respondentů ke slovesu proběhnout bylo nejprve třeba vyčlenit ty, které obsahují i zvrtné *se*. Tomuto výběru odpovídají pouze dva výskyty, přičemž oba jsou shodně překládány neutrálním slovesem *correr* (77, 78).³⁶

³⁶Rosen, A. – Vavřín, M.: *Korpus InterCorp – čeština, verze 8 z 4. 6. 2015*. Ústav Českého národního korpusu FF UK, Praha 2015. [cit. 2016/04/07] Dostupný z: https://kontext.korpus.cz/view?q=~7ZkujR0f&align=intercorp_v8_es&attr_allpos=kw&attrs=word&corp

(77) *Proč bychom se zdržovali stavěním přibytku, když si ještě můžeme pohrát a **proběhnout se**. // Para qué entretengamos en la construcción de una morada, si aún podemos jugar y **correr**.*

(Kašpar, O.: *Kojot a oposum a jiné mexické pohádky*, 2006. – překlad: L. Holková, 2006)

(78) *"Měli bychom tam domek a malou zahradu a Karenin **by se tam aspoň pořádně proběhl**." // Tendríamos una casa y un pequeño jardín, y Karenin por lo menos **podría correr** a gusto.*

(Kundera, M.: *Nesnesitelná lehkost bytí*, 1985. – překlad: F. Valenzuela, 1985)

3.3.5 Proplavat se

Počet výskytů: 1

Frekvence překladů:

- Regresar nadando (1)

Nalezený překlad českého slovesa proplavat se není zcela ekvivalentní, protože sdružuje dvě různé informace (79).³⁷

(79) *Když **jsem se proplaval** a vrátil se zase na břeh, spatřil jsem ho ve stavu upřeného zaujetí. // Cuando **regresé nadando** desde la otra orilla, me lo encontré en un estado de intensa concentración.*

(Kundera, M.: *Směšné lásky*, 1991. – překlad: F. Valenzuela, 2000)

3.4 Slovesa s malou mírou intenzity

Pokud chce mluvčí vyjádřit malou míru intenzity, použije převážně slovesa s předponami *nad-*, *na-*, *od-*, *o-*, *pod-*, *po-*, *při-*, *s-*, *u-* a *za-*.

3.4.1 Nadlehčít

Počet výskytů: 1

[name=intercorp_v8_cs&ctxattrs=word&maincorp=intercorp_v8_cs&pagesize=40&refs=%3Ddoc.id&structs=p%2Cg%2Cerr%2Ccorr&viewmode=align&](https://kontext.korpus.cz/view?q=-dYiPp2f&align=intercorp_v8_es&attr_allpos=kw&attrs=word&corp_name=intercorp_v8_cs&ctxattrs=word&maincorp=intercorp_v8_cs&pagesize=40&refs=%3Ddoc.id&sel_aligned=intercorp_v8_es&structs=p%2Cg%2Cerr%2Ccorr&viewmode=align&pcq_pos_neg_intercorp_v8_es=pos)

³⁷Rosen, A. – Vavřín, M.: *Korpus InterCorp – čeština, verze 8 z 4. 6. 2015*. Ústav Českého národního korpusu FF UK, Praha 2015. [cit. 2016/04/07] Dostupný z: https://kontext.korpus.cz/view?q=-dYiPp2f&align=intercorp_v8_es&attr_allpos=kw&attrs=word&corp_name=intercorp_v8_cs&ctxattrs=word&maincorp=intercorp_v8_cs&pagesize=40&refs=%3Ddoc.id&sel_aligned=intercorp_v8_es&structs=p%2Cg%2Cerr%2Ccorr&viewmode=align&pcq_pos_neg_intercorp_v8_es=pos

Frekvence překladů:

- *Ayudar* (1)

Nalezený respondent neodpovídá významově českému originálu (80), překladatel zvolil jinou variantu tak, aby celkový význam výpovědi byl zachován.³⁸

(80) *Vznesl se, snad jej **nadlehčil** proud vzduchu, který stoupal nad vodou, ... // Levantó el vuelo. Tal vez lo **ayudó** la corriente de aire que ascendía sobre las aguas ...*
(*Klíma, I.: Láska a smetí, 2006. – překlad: J. Romeu Labayen, 2007*)

3.4.2 Nadzvednout

Počet výskytů: 24

Frekvence překladů:

- *Levantar(se)* (13)
- *Incorporarse* (2)
- *Levantarse un poco* (1)
- *Erguir* (1)
- *Alzar* (1)
- *Abrir* (1)
- *Arrancar* (1)
- *Elevar* (1)
- *Izar* (1)
- *Escaparse* (1)
- Vynechaná informace (1)

Ačkoli korpus vyhledal mnoho různých variant překladů ke slovesu nadzvednout, významu malé míry povahy děje odpovídá pouze jeden respondent, a to spojení *levantarse un poco* (81), kde je malá míra vyjádřena pomocí adverbia. Ostatní případy (83 – 90), včetně nejčastějšího překladu slovesem *levantar(se)* (82), význam

³⁸Rosen, A. – Vavřín, M.: *Korpus InterCorp – čeština, verze 8 z 4. 6. 2015*. Ústav Českého národního korpusu FF UK, Praha 2015. [cit. 2016/04/07] Dostupný z: https://kontext.korpus.cz/view?q=~5zESzOu&align=intercorp_v8_es&attr_allpos=kw&attrs=word&corpname=intercorp_v8_cs&ctxattrs=word&maincorp=intercorp_v8_cs&pagesize=40&refs=%3Ddoc.id&sel_aligned=intercorp_v8_es&structs=p%2Cg%2Cerr%2Ccorr&viewmode=align&pcq_pos_neg_intercorp_v8_es=pos

malé míry intenzity postrádají. V jednom překladu je pak úsek s hledaným slovesem v překladu vynechán (91).³⁹

(81) ... a pak si mne ona **nadzvedla** a rukama mne hladila a líbala ve slabinách ... // ... y ella me **levantó un poco** y me acariciaba con las manos y me besaba en la ingle ...

(Hrabal, B.: *Obsluhoval jsem anglického krále*, 1993. – překlad: J. Mlejnková, A. Ortiz, 1989)

(82) pak mu **nadzvedl** víčka a pozoroval mu oči; // luego le **levantó** los párpados y le observó los ojos;

(Kundera, M.: *Žert*, 1991. – překlad: F. de Valenzuela, 1994)

(83) **Nadzvedla** se nad latrínu a natáhla ruku po dveřích ... // **Se incorporó** y extendió el brazo para cerrar la puerta ...

(Kundera, M.: *Žert*, 1991. – překlad: F. de Valenzuela, 1994)

(84) Přinutil jsem se v posteli aspoň **nadzvednout** a natáhnout ruku po svazku, který byl nejvyš. // **Me erguí** a duras penas en la cama y conseguí tender la mano hacia el tomo de encima.

(Urban, M.: *Sedmikostelí: gotický román z Prahy*, 2001. – překlad: K. Uharte Mendicoa, 2005)

(85) „No,“ řekla paní výčepní, pak přinesla štafle, jedna prodavačka **nadzvedla** tu oběšenou a paní výčepní ji dlouhým nožem od salámu odřízla. // ¡No! - exclamó la vycepní, después de llevar una escalera, una dependienta **alzó** a la chica ahorcada y la vycepní cortó el cinturón con el cuchillo largo de los embutidos.

(Hrabal, B.: *Pábitelé*, 1993. – překlad: E. Kruntorádová, N. Mirabet, 1996)

(86) ... ale strýc Pepin jen **nadzvedl** víko, tak chytili saze a plyn se vzňal ... // ... y en cuanto el tío **abrió** la tapadera de la caldera, el hollín se incendió y el gas explotó ...

(Hrabal, B.: *Městečko*, 2007. – překlad: M. Zgustová, 1995)

³⁹Rosen, A. – Vavřín, M.: *Korpus InterCorp – čeština, verze 8 z 4. 6. 2015*. Ústav Českého národního korpusu FF UK, Praha 2015. [cit. 2016/04/07] Dostupný z: https://kontext.korpus.cz/view?q=-gmBWSIHQ&align=intercorp_v8_es&attr_allpos=kw&attrs=word&corpname=intercorp_v8_cs&ctxattrs=word&maincorp=intercorp_v8_cs&pagesize=40&refs=%3Ddoc.id&sel_aligned=intercorp_v8_es&structs=p%2Cg%2Cerr%2Ccorr&viewmode=align&pcq_pos_neg_intercorp_v8_es=pos

(87) ... *mohutný proud dýmu a páry vystřelovaný z komína mu **nadzvedl** klobouk; // ... el potente chorro de humo y vapor que salía de la chimenea le **arrancó el sombrero**;*

(Klíma, I.: *Láska a smetí*, 2006. – překlad: J. Romeu Labayen, 2007)

(88) ... ***nadzvednuta** nekonečnou lehkostí světa, jenž ztratil rozměry. // ... **elevado** por la infinita levedad de un mundo que ha perdido sus dimensiones.*

(Kundera, M.: *Nesnesitelná lehkost bytí*, 1985. – překlad: F. Valenzuela, 1985)

(89) *Dva muži v obnošených šatech **nadzvedli** lana, na nichž spočívala rakev. // Dos hombres con trajes muy gastados **izaron** las cuerdas sobre las que descansaba el féretro.*

(Kundera, M.: *Knih smíchu a zapomnění*, 1981. – překlad: F. de Valenzuela, 2002)

(90) *Vlak zahučel v hlubině, klobouk **se nadzvedl**, pak se třepotavě snášel v oblacích dýmu. // Un tren ululó en las profundidades, el sombrero **se escapó** volando y luego descendió zarandeándose entre nubes de humo.*

(Klíma, I.: *Láska a smetí*, 2006. – překlad: J. Romeu Labayen, 2007)

(91) *A vyskočil na stupačku a přešel sajtnu a naslouchal, pak držel oběma rukama a ohmatával, nakolik je kotel rozpálený, pak **nadzvedl** víko, zdálo se pokaždé, že v kotli je zhasnuto, ale to byl jen nedostatek vzduchu, ... // Y el tío subió para acercarse a la caldera, la cogió con ambas manos para ver hasta qué punto estaba caliente, le parecía que el fuego se había apagado, pero de hecho se trataba sólo de falta de aire, ...*

(Hrabal, B.: *Městečko*, 2007. – překlad: M. Zgustová, 1995)

3.4.3 Nakousnout

Počet výskytů: 1

Frekvence překladů:

– *Mencionar* (1)

Sloveso nakousnout se v korpusu vyskytuje pouze v přeneseném významu „zmínit, začít mluvit o nějakém tématu a nedopovědět ho“. K tomuto významu je španělský překlad slovesem *mencionar* (92) ekvivalentní.⁴⁰

(92) *Samozřejmě proto, abyste nám dopověděl, co jste předtím jen nakouzl. // Por supuesto, para que acabara de explicarnos lo que antes sólo había mencionado.*

(Urban, M.: *Sedmikostelí: gotický román z Prahy, 2001. – překlad: K. Uharte Mendicoa, 2005*)

3.4.4 Naříznout

Počet výskytů: 1

Frekvence překladů:

– *Cortar* (1)

Ze dvou nalezených výskytů korespondoval pouze jeden respondent. Překlad českého naříznout byl ale řešen neutrálním slovesem *cortar* (93), které nenesé význam malé míry intenzity děje. Ve druhém případě byla celá pasáž s hledaným výrazem vynechána.⁴¹

(93) *... a sám se dral, jak slepý Hanuš do orloje, v útrokách prasete popaměti, vždycky tam něco nařízl a slezina a játra a žaludek se uvolnily, nakonec i plíce a srdce. // ... mientras él mismo hozó sin mirar, como Hanuš, el legendario relojero ciego, el interior del cerdo, cortando aquí y allí el menudillo y sacando la pleura y el hígado y el estómago y luego los pulmones y el corazón.*

(Hrabal, B.: *Postřižiny, 1976. – překlad: M. Zgustová, 1976*)

3.4.5 Odrůst

Počet výskytů: 3

⁴⁰Rosen, A. – Vavřín, M.: *Korpus InterCorp – čeština, verze 8 z 4. 6. 2015*. Ústav Českého národního korpusu FF UK, Praha 2015. [cit. 2016/04/11] Dostupný z: https://kontext.korpus.cz/view?q=~dfiScgL9&align=intercorp_v8_es&attr_allpos=kw&attrs=word&corp_name=intercorp_v8_cs&ctxattrs=word&maincorp=intercorp_v8_cs&pagesize=40&refs=%3Ddoc.id&sel_aligned=intercorp_v8_es&structs=p%2Cg%2Cerr%2Ccorr&viewmode=align&pcq_pos_neg_intercorp_v8_es=pos

⁴¹Rosen, A. – Vavřín, M.: *Korpus InterCorp – čeština, verze 8 z 4. 6. 2015*. Ústav Českého národního korpusu FF UK, Praha 2015. [cit. 2016/04/11] Dostupný z: https://kontext.korpus.cz/view?q=~JhBzotNa&align=intercorp_v8_es&attr_allpos=kw&attrs=word&corp_name=intercorp_v8_cs&ctxattrs=word&maincorp=intercorp_v8_cs&pagesize=40&refs=%3Ddoc.id&sel_aligned=intercorp_v8_es&structs=p%2Cg%2Cerr%2Ccorr&viewmode=align&pcq_pos_neg_intercorp_v8_es=pos

Frekvence překladů:

- *Hacerse mayor* (2)
- *Ser mayor* (1)

Všechny české výskyty odpovídají významu „téměř dospět“ či „trochu vyrůst“. Tomu odpovídají i španělské překlady, které jsou vyjádřeny spojením pomocného slovesa a adjektiva. V prvním případě se jedná o spojení *hacerse mayor* (94), které vyjadřuje také význam durativnosti, v druhém případě spojení *ser mayor* (95), které již vyjadřuje ukončený děj. Význam menší míry děje ale španělské překlady pozbývají.⁴²

(94) *I děti už odrostly, a den, kdy nás opustí, se blížil. // Los niños se habían hecho mayores y el día en que dejarían la casa se acercaba.*

(Klíma, I.: *Láska a smetí*, 2006. – překlad: J. Romeu Labayen, 2007)

(95) *Byl ženatý a měl děti, ale když mu odrostly, řekla mu ta jeho ženská, že ty děti nejsou jeho ... // Estuvo casado, y tenía hijos, pero cuando fueron mayores su mujer le dijo que no eran de él, ...*

(Hrabal, B.: *Pábitelé*, 1993. – překlad: E. Kruntorádová, N. Mirabet, 1996)

3.4.6 Odsypat

Počet výskytů: 1

Frekvence překladů:

- *Dejar caer* (1)

Českému slovesu odsypat odpovídal v korpusu jeden respondent. Španělský překlad perifrázi *dejar caer* (96) není zcela přesný, jelikož sám o sobě nenese význam malé míry děje (vyjádřeno substantivem parte), a navíc je tento děj vyjádřen oproti českému pasivně (české sloveso odsypat vyjadřuje aktivní činnost).⁴³

⁴²Rosen, A. – Vavřín, M.: *Korpus InterCorp – čeština, verze 8 z 4. 6. 2015*. Ústav Českého národního korpusu FF UK, Praha 2015. [cit. 2016/04/11] Dostupný z: https://kontext.korpus.cz/view?q=~P199aelt&align=intercorp_v8_es&attr_allpos=kw&attrs=word&corpname=intercorp_v8_cs&ctxattrs=word&maincorp=intercorp_v8_cs&pagesize=40&refs=%3Ddoc.id&sel_aligned=intercorp_v8_es&structs=p%2Cg%2Cerr%2Ccorr&viewmode=align&pcq_pos_neg_intercorp_v8_es=pos

⁴³Rosen, A. – Vavřín, M.: *Korpus InterCorp – čeština, verze 8 z 4. 6. 2015*. Ústav Českého národního korpusu FF UK, Praha 2015. [cit. 2016/04/11] Dostupný z: https://kontext.korpus.cz/view?q=~p5lmyIUI&align=intercorp_v8_es&attr_allpos=kw&attrs=word&corpname=intercorp_v8_cs&ctxattrs=word&maincorp=intercorp_v8_cs&pagesize=40&refs=%3Ddoc.id&sel

(96) *Proto můj tatínek býval velitelem železných nedělí, a když odvážel všelijaké ty železné krámy na nádraží, vždycky jel kolem našich vrat a **odsypal** trošku té železné neděle. // Por eso mi papá solía ser el jefe de las campañas de recogida de chatarra, y cuando transportaba todos aquellos trastos de hierro a la estación, siempre pasaba frente a nuestro portal y **dejaba caer** parte del producto de aquella campaña de recogida.*

(Hrabal, B.: *Ostře sledované vlaky*, 1994. – překlad: F. Valenzuela, 1997)

3.4.7 Ochutnat

Počet výskytů: 24

Frekvence překladů:

- *Probar* (20)
- *Saborear* (2)
- *Aprovechar* (1)
- *Vynecháno* (1)

Českému slovesu ochutnat nejčastěji korespondovalo španělské *probar* (97), které zároveň dobře vystihuje význam malé míry děje. Dalšími respondenty, které korpus vyhledal, jsou slovesa *saborear* (98) a *aprovechar* (99). První zmíněné by lépe odpovídalo českému vychutnat, jelikož postrádá význam malé míry. Druhé sloveso v pořadí navíc mění význam původního hledaného výrazu včetně významu povahy děje. V jednom případě pak byla sekvence s hledaným výrazem pozměněna natolik, že nebylo možné nalézt daný ekvivalent.⁴⁴

(97) *vzala kapičku na ukazováček a **ochutnala** ji; // tomaba la gotita con el índice y la **probaba**;*

(Kundera, M.: *Život je jinde*, 1979. – překlad: F. de Valenzuela, 2001)

[aligned=intercorp_v8_es&structs=p%2Cg%2Cerr%2Ccorr&viewmode=align&pcq_pos_neg_intercorp_v8_es=pos](#)

⁴⁴Rosen, A. – Vavřín, M.: *Korpus InterCorp – čeština, verze 8 z 4. 6. 2015*. Ústav Českého národního korpusu FF UK, Praha 2015. [cit. 2016/04/11] Dostupný z: https://kontext.korpus.cz/view?q=-bs88wy7S&align=intercorp_v8_es&attr_allpos=kw&attrs=word&corpname=intercorp_v8_cs&ctxattrs=word&maincorp=intercorp_v8_cs&pagesize=40&refs=%3Ddoc.id&sel_aligned=intercorp_v8_es&structs=p%2Cg%2Cerr%2Ccorr&viewmode=align&pcq_pos_neg_intercorp_v8_es=pos

(98) ... a nejdříve jsem vodu **ochutnal**, jako znalec vína, ... // ... y primero **saboreaba** esa agua como un catador de vino, ...

(Hrabal, B.: *Obsluhoval jsem anglického krále*, 1993. – překlad: J. Mlejnková, A. Ortiz, 1989)

(99) Byla oblečena s neobratnou svátečností, tak jak se jen může obléci paní z provincie, když chce po dlouhé době navštívit hlavní město a **ochutnat** jeho radovánky. // Estaba vestida con ese burdo estilo festivo propio de las señoras de provincias que visitan muy de vez en cuando la capital y quieren **aprovechar** las diversiones que les ofrece.

(Kundera, M.: *Knih smíchu a zapomnění*, 1981. – překlad: F. de Valenzuela, 2002)

(100) ... že za tohle všechno, až nadejde její čas, bude se dívat v samou zář Boha, ostatně v zář, do které se dívala i nyní, a netlumila tu zář ve svých očích, ale dávala všem lidem, a tedy i tatínkovi **ochutnat**, jak třpytivá je ve věřících očích Boží milost. // ... la creencia de que como recompensa de todo eso, un día, cuando llegara su hora, miraría el rostro del mismo Dios, contemplaría su resplandor que de hecho la encendía incluso ahora, brillaba en sus ojos y lo iluminaba todo, incluso a Francin.

(Hrabal, B.: *Městečko, kde se zastavil čas*, 2007. – překlad: M. Zgustová, 1995)

3.4.8 Olíznout

Počet výskytů: 24

Frekvence překladů:

- Lamer (17)
- Pasar la lengua por (4)
- Meterse en la boca (1)
- Mojar con la lengua (1)
- Relamerse (1)

Českému slovesu olíznout nejlépe odpovídají dva překlady, a to slovesem *lamer* (101), které bylo také nejčastější, a spojením *pasar la lengua por* (102). Oba typy překladu shodně vyjadřují význam i nízkou míru intenzity hledaného českého výrazu. Další z vyhledaných respondentů, *meterse en la boca* (103), postrádá přesnější určení i míru intenzity daného děje. Respondent *mojar con la lengua* (104) také nevysvětluje,

zda byl děj proveden s velkou či malou mírou intenzity. Poslední vyhledaný překlad využil sloveso *relamer* (105), které ale nese význam větší míry intenzity či opakování děje a není tak v tomto případě vhodný.⁴⁵

(101) *Když jsem průsvitnou hmotu nabral na špičku nože a olízl ji, zjistil jsem, že jde o vepřové sádlo. // Cuando tomé con la punta del cuchillo la materia traslúcida y la lamí, comprobé que era manteca de cerdo.*

(Urban, M.: *Sedmikostelí: gotický román z Prahy*, 2001. – překlad: K. Uharte Mendicoa, 2005)

(102) *Právě ji dával k ústům a olízl papírek. // Justamente se lo estaba acercando a los labios y pasaba la lengua por el papel de fumar.*

(Hrabal, B.: *Morytáty a legendy*, 1994. – překlad: L. Rancaño, N. Mirabet, 2000)

(103) *... jen jsem olízl prstem ukáplou tu majdu a zakuckal jsem se, tak to byl silný extrakt, ... // ... tan sólo me metí en la boca una gota de ese jarabe y tuve que toser, tan fuerte era ese extracto, ...*

(Hrabal, B.: *Obsluhoval jsem anglického krále*, 1993. – překlad: J. Mlejnková, A. Ortiz, 1989)

(104) *Pak olíznul obálku, ve které trojmo posílal na ředitelství podrobnou zprávu... // Luego mojó con la lengua el sobre dentro del que enviaba por triplicado a la dirección el informe de servicio detallado...*

(Hrabal, B.: *Morytáty a legendy*, 1994. – překlad: L. Rancaño, N. Mirabet, 2000)

(105) *... tak maličko si vzal, že to bylo, jako by si jen tím jídlem umazal prsty, jen olíznul, ale přece, ... //... tan poquito, que pudiera parecer que casualmente se pringaba los dedos, y se los relamía, pero de todas formas...*

(Hrabal, B.: *Obsluhoval jsem anglického krále*, 1993. – překlad: J. Mlejnková, A. Ortiz, 1989)

⁴⁵Rosen, A. – Vavřín, M.: *Korpus InterCorp – čeština, verze 8 z 4. 6. 2015*. Ústav Českého národního korpusu FF UK, Praha 2015. [cit. 2016/04/11] Dostupný z: https://kontext.korpus.cz/view?q=~ynLzS2MJ&align=intercorp_v8_es&attr_allpos=kw&attrs=word&corpname=intercorp_v8_cs&ctxattrs=word&maincorp=intercorp_v8_cs&pagesize=40&refs=%3Ddoc.id&sel_aligned=intercorp_v8_es&structs=p%2Cg%2Cerr%2Ccorr&viewmode=align&pcq_pos_neg_intercorp_v8_es=pos

3.4.9 Podcenit

Počet výskytů: 4

Frekvence překladů:

- *Subestimar* (4)

Ve všech případech byl nalezen stejný způsob překladu – slovesem *subestimar* (106).⁴⁶ Tento výraz vznikl stejným způsobem, jako český ekvivalent, tj. derivací z neutrálního slovesa prefixem *sub-*, který odpovídá českému *pod-*.

(106) *Byli jsme rozčarováni, že Europol podcenil sledování mezinárodního obchodu s lidskými orgány. // Nos sentimos muy decepcionados con el hecho de que la Europol subestime la importancia de controlar el tráfico humano de órganos.*

(Roithová, Z.: *přepis diskuze, Evropský parlament, 04/2008. - překlad: autor neznámý*)

3.4.10 Podhodnotit

Počet výskytů: 1

Frekvence překladů:

- *Infravolorar* (1)

Překlad slovesa *podhodnotit* byl řešen derivací od základního slovesa předponou *infra-*, která nese, stejně jako v češtině předpona *pod-*, význam malé intenzity děje (107).⁴⁷

(107) *Kolegyně Bauer upozorňuje, že v tzv. mužských profesích bývá práce ženy podhodnocena bez objektivních důvodů. // La señora Bauer ha señalado que en las*

⁴⁶Rosen, A. – Vavřín, M.: *Korpus InterCorp – čeština, verze 8 z 4. 6. 2015*. Ústav Českého národního korpusu FF UK, Praha 2015. [cit. 2016/04/11] Dostupný z: https://kontext.korpus.cz/view?q=~TNWAta78&align=intercorp_v8_es&attr_allpos=kw&attrs=word&corpname=intercorp_v8_cs&ctxattrs=word&maincorp=intercorp_v8_cs&pagesize=40&refs=%3Ddoc.id&sel_aligned=intercorp_v8_es&structs=p%2Cg%2Cerr%2Ccorr&viewmode=align&pcq_pos_neg_intercorp_v8_es=pos

⁴⁷Rosen, A. – Vavřín, M.: *Korpus InterCorp – čeština, verze 8 z 4. 6. 2015*. Ústav Českého národního korpusu FF UK, Praha 2015. [cit. 2016/04/11] Dostupný z: https://kontext.korpus.cz/view?q=-cIntOVy8&align=intercorp_v8_es&attr_allpos=kw&attrs=word&corpname=intercorp_v8_cs&ctxattrs=word&maincorp=intercorp_v8_cs&pagesize=40&refs=%3Ddoc.id&sel_aligned=intercorp_v8_es&structs=p%2Cg%2Cerr%2Ccorr&viewmode=align&pcq_pos_neg_intercorp_v8_es=pos

denominadas profesiones masculinas, el trabajo de las mujeres está normalmente infravalorado por razones no objetivas.

(Roithová, Z.: *přepis diskuze, Evropský parlament, 11/2008. – překlad: autor neznámý*)

3.4.11 Poprchávat

Počet výskytů: 5

Frekvence překladů:

- *Lloviznar* (5)

Sloveso poprchávat bylo ve všech případech překládáno španělským *lloviznar* (108).⁴⁸ Koncovka *-iznar* v tomto případě vyjadřuje význam malé míry intenzity děje.

(108) *Od rána mírně poprchává, snad to ani není skutečný déšť, jen sražená mlha, která povléká město slízem a pomáhá nořit je v zapomnění. // Llovizna ligeramente desde la mañana, tal vez ni siquiera es lluvia de verdad, quizá sólo sea niebla condensada que cubre la ciudad de baba y contribuye a hundirla todavía más en el olvido.*

(Klíma, I.: *Láska a smetí, 2006. – překlad: J. Romeu Labayen, 2007*)

3.4.12 Pozměnit

Počet výskytů: 5

Frekvence překladů:

- *Modificar* (3)
- *Hacer cambios* (1)
- *Rectificar* (1)

V korpusu bylo nalezeno pět respondentů, nejvíce se opakoval překlad slovesem *modificar* (109), který dobře vystihuje povahu děje českého originálu. Spojení *hacer cambios* (110) již není tak přesné a je nutné jej doplnit, v tomto případě zájmenem.

⁴⁸Rosen, A. – Vavřín, M.: *Korpus InterCorp – čeština, verze 8 z 4. 6. 2015. Ústav Českého národního korpusu FF UK, Praha 2015. [cit. 2016/04/11] Dostupný z: https://kontext.korpus.cz/view?q=-bLueMuSS&align=intercorp_v8_es&attr_allpos=kw&attrs=word&corpname=intercorp_v8_cs&ctxattrs=word&maincorp=intercorp_v8_cs&pagesize=40&refs=%3Ddoc.id&sel_aligned=intercorp_v8_es&structs=p%2Cg%2Cerr%2Ccorr&viewmode=align&pcq_pos_neg_intercorp_v8_es=pos*

Poslední způsob překladu slovesem *rectificar* (111) také nevyjadřuje význam malé míry děje.⁴⁹

(109) *prece jen však navrhoval, že by drobnými úpravami **pozměnil** vzhled pokojů. // sin embargo, se atrevió a sugerir algunos pequeños cambios que **modificaran** el aspecto de las habitaciones.*

(Kundera, M.: *Život je jinde*, 1979. – překlad: F. de Valenzuela, 2001)

(110) *Rád bych upozornil na to, že Komise v roce 2005 podstatným způsobem **pozměnila** svůj legislativní návrh a navrhla zrušení této výjimky, ... // Quiero señalar que la Comisión en 2005 **hizo** algunos **cambios** fundamentales en su propuesta de legislación y propuso terminar el opt-out.*

(Špidla, V.: *přepis diskuze, Evropský parlament, 12/2008. – překlad: autor neznámý*)

(111) *Stranil jsem umírněným - jejich přístup nevyklučoval ostatní možnosti a vždycky se dal **pozměnit**, ... // Me puse del lado de los moderados: su actitud no excluía las demás posibilidades y siempre se podía **rectificar**.*

(Urban, M.: *Sedmikostelí: gotický román z Prahy*, 2001. – překlad: K. Uharte Mendicoa, 2005)

3.4.13 Přibrzdit

Počet výskytů: 3

Frekvence překladů:

- *Frenar* (2)
- Přeformulováno jinou konstrukcí (1)

České sloveso přibrzdit, které vyjadřuje význam „trochu, na chvíli zastavit“, bylo do španělštiny přeloženo slovesem *frenar* (112), které význam malé míry postrádá.

⁴⁹Rosen, A. – Vavřín, M.: *Korpus InterCorp – čeština, verze 8 z 4. 6. 2015. Ústav Českého národního korpusu FF UK, Praha 2015. [cit. 2016/04/11] Dostupný z: https://kontext.korpus.cz/view?q=~24ZDRsLU&align=intercorp_v8_es&attr_allpos=kw&attrs=word&corpname=intercorp_v8_cs&ctxattrs=word&maincorp=intercorp_v8_cs&pagesize=40&refs=%3Ddoc.id&sel_aligned=intercorp_v8_es&structs=p%2Cg%2Cerr%2Ccorr&viewmode=align&pcq_pos_neg_intercorp_v8_es=pos*

V jednom případě pak byla celá konstrukce přeformulována jinými výrazovými prostředky tak, aby pasáž s brzděním nemusela být zmíněna (113).⁵⁰

(112) *Na rohu Vašek přibrzdil, ale když jsme jeli ještě kousek dál, otevřel se pohled dolů na bílý domek, který opravdu vypadal jako přívoz. // Vasek frenó en la esquina, después avanzó un poco más, y a nuestros pies se abrió una vista con una casita blanca que realmente parecía un embarcadero.*

(Hrabal, B.: *Pábitelé*, 1993. – překlad: E. Kruntorádová, N. Miraber, 1996)

(113) *Tak jsem toho krásnýho letního kalifornskýho večera přibrzdila opět před 1275 Grizzly Drive - pontiáček byl už tou dobou na berkeleysej kopec zvyklej - a jak kráčím kolem buganvilií, znova zaslechnu nakřápnutej hlas Hroznýše královskýho: // Y así fue como me encontré ante la puerta del número 1275 de Grizzly Drive en un hermoso atardecer de verano. Mi pequeño Pontiac ya está acostumbrado a las colinas de Berkley. Al cruzar por delante de la buganvilla, reconozco la voz de falsete de la Víbora:*

(Škvorecký, J.: *Hříchy pro pátera Knoxe*, 1991. – překlad: A. Gómez de Cardenas, 1999)

3.4.14 Přimhouřit

Počet výskytů: 5

Frekvence překladů:

- Entornar (2)
- Guiñar (1)
- Entrecerrar (1)
- Cerrar (1)

Nejlépe českému výrazu přimhouřit odpovídá španělské sloveso *entornar* (114), které vyjadřuje význam malé míry děje. Podobný význam nese i sloveso *entrecerrar*

⁵⁰Rosen, A. – Vavřín, M.: *Korpus InterCorp – čeština, verze 8 z 4. 6. 2015*. Ústav Českého národního korpusu FF UK, Praha 2015. [cit. 2016/04/12] Dostupný z: https://kontext.korpus.cz/view?q=-62II4nuQ&align=intercorp_v8_es&attr_allpos=kw&attrs=word&corp_name=intercorp_v8_cs&ctxattrs=word&maincorp=intercorp_v8_cs&pagesize=40&refs=%3Ddoc.id&sel_aligned=intercorp_v8_es&structs=p%2Cg%2Cerr%2Ccorr&viewmode=align&pcq_pos_neg_intercorp_v8_es=pos

(116), které se ale dle Královské akademie⁵¹ užívá pro význam přivírání dveří, oken apod. Další možností byl překlad slovesem *guiñar* (115) a slovesem *cerrar* (117), ani jedno z nich ale není přesné, jelikož nevyjadřuje malou míru intenzity děje.⁵²

(114) *Při těchto mých slovech plukovník přimhouřil oči, ale nic neřekl. // Al oír estas palabras, el coronel entornó los ojos, pero no abrió la boca.*

(Urban, M.: *Sedmikostelí: gotický román z Prahy*, 2001. – překlad: K. Uharte Mendicoa, 2005)

(115) *Huláká - li, přimhouří oko, abys věděl, že to neplatí tobě, ... // Si rezonga, guiña el ojo para hacerte comprender que esto no va por ti ...*

(Fučík, J.: *Reportáž psaná na oprátce*, 1985. – překlad: L. Prokopová, 1978)

(116) *Když jsem se později zmínil slečně Barboře o této události, přimhouřila oči a zeptala se mne: // Cuando le mencioné después este suceso a la señorita Bárbara, entrecerró los ojos y me preguntó:*

(Jirotko, Z.: *Saturnin*, 1991. – překlad: E. Fernández Couceiro, 2004)

(117) *Měl lásku k lidem a lásku lidí, kterou si však nikdy nevykupoval tím, že by přimhouřil oko. // Amaba a la gente, y la gente lo amaba. Pero no compraba esa afección cerrando los ojos.*

(Fučík, J.: *Reportáž psaná na oprátce*, 1985. – překlad: L. Prokopová, 1978)

3.4.15 Skropit

Počet výskytů: 1

Frekvence překladů:

– *Rociar* (1)

Pro překlad českého slovesa *skropit* bylo použito španělské *rociar* (118), které dobře vystihuje význam malé intenzity daného děje.⁵³

⁵¹RAE: *Diccionario de la lengua española*. [Online, cit. 2016/04/12] Dostupné z: <http://dle.rae.es/?id=FI9WfV3>

⁵²Rosen, A. – Vavřín, M.: *Korpus InterCorp – čeština, verze 8 z 4. 6. 2015*. Ústav Českého národního korpusu FF UK, Praha 2015. [cit. 2016/04/12] Dostupný z: https://kontext.korpus.cz/view?q=-of2oJIKq&align=intercorp_v8_es&attr_allpos=kw&attrs=word&corp_name=intercorp_v8_cs&ctxattrs=word&maincorp=intercorp_v8_cs&pagesize=40&refs=%3Ddoc.id&sel_aligned=intercorp_v8_es&structs=p%2Cg%2Cerr%2Ccorr&viewmode=align&pcq_pos_neg_intercorp_v8_es=pos

(118) *A tak jim nejmladší po pravdě vyprávěl celý příběh od té chvíle, kdy se za nimi vydal, až po okamžik, kdy **skropil** jejich mrtvá těla zázračnou vodou. // El hermano menor les platicó brevemente toda la historia, desde el momento en que partió a buscarlos hasta que **roció** sus cuerpos muertos con el agua milagrosa.*

(Kašpar, O.: *Proč se indiáni bojí soviho křiku a jiné mexické legendy*, 2006. – překlad: L. Holková, 2006)

3.4.16 Smočit se

Počet výskytů: 1

Frekvence překladů:

– *Mojar* (1)

Korpus vyhledal pouze jeden výskyt slovesa smočit se, který byl přeložen španělským *mojar* (119).⁵⁴ Toto sloveso svým významem správně vystihuje malou míru intenzity děje.

(119) *Pak **smočila** pero v inkoustu a psala dál tu žádost prokurátorovi a poňoukala tak osud. // Después **mojó** la pluma con tinta y siguió escribiendo la petición al procurador, tentando así el destino.*

(Hrabal, B.: *Morytáty a legendy*, 1994. – překlad: L. Rancaño, N. Mirabet, 2000)

3.4.17 Ukápnout

Počet výskytů: 2

Frekvence překladů:

– *Ser cuatro gotas* (1)

⁵³Rosen, A. – Vavřín, M.: *Korpus InterCorp – čeština, verze 8 z 4. 6. 2015*. Ústav Českého národního korpusu FF UK, Praha 2015. [cit. 2016/04/12] Dostupný z: https://kontext.korpus.cz/view?q=~iBX9Ct7J&align=intercorp_v8_es&attr_allpos=kw&attrs=word&corpname=intercorp_v8_cs&ctxattrs=word&maincorp=intercorp_v8_cs&pagesize=40&refs=%3Ddoc.id&sel_aligned=intercorp_v8_es&structs=p%2Cg%2Cerr%2Ccorr&viewmode=align&pcq_pos_neg_intercorp_v8_es=pos

⁵⁴Rosen, A. – Vavřín, M.: *Korpus InterCorp – čeština, verze 8 z 4. 6. 2015*. Ústav Českého národního korpusu FF UK, Praha 2015. [cit. 2016/04/12] Dostupný z: https://kontext.korpus.cz/view?q=-IIovaaea&align=intercorp_v8_es&attr_allpos=kw&attrs=word&corpname=intercorp_v8_cs&ctxattrs=word&maincorp=intercorp_v8_cs&pagesize=40&refs=%3Ddoc.id&sel_aligned=intercorp_v8_es&structs=p%2Cg%2Cerr%2Ccorr&viewmode=align&pcq_pos_neg_intercorp_v8_es=pos

– Acertar (1)

V prvním případě byl překlad řešen substitucí (120), kdy české sloveso bylo nahrazeno kolokací, která nese ekvivalentní význam jako originál. Druhý překlad již docela opomíjí význam českého slovesa (121).⁵⁵

(120) ... *prej tenkrát, když Američani v únoru bombardovali Prahu, tak prej to jen **ukápl**, ted'ka ale že by to bylo jinačí kafe! // aquella vez en que los americanos bombardearon Praga en febrero, por lo visto, **fueron cuatro gotas**, ahora sería otra cosa.*

(Hrabal, B.: *Inzerát na dům, ve kterém už nechci bydlet*, 1994. – překlad: C. Janés, J. Stancel, 1989)

(121) ... *já jsem se jen soustředil na to, abych **ukápl** ze semaforu přesně na ten vagon, aby celý vlak vyletěl do povětří, ... // ... sólo me concentraba en **acertar** desde el semáforo justo al vagón del medio, para que todo el tren volase por los aires, ...*

(Hrabal, B.: *Ostře sledované vlaky*, 1994. – překlad: F. Valenzuela, 1997)

3.4.18 Upít

Počet výskytů: 11

Frekvence překladů:

- *Tomarse un trago/ traguito* (2)
- *Tomar un poco* (1)
- *Tomar un sorbo* (1)
- *Dar un sorbo* (1)
- *Sorber* (1)
- *Sorber un poco* (1)
- *Beber un sorbo* (1)
- *Beberse un trago* (1)
- *Beber una gota* (1)

⁵⁵Rosen, A. – Vavřín, M.: *Korpus InterCorp – čeština, verze 8 z 4. 6. 2015*. Ústav Českého národního korpusu FF UK, Praha 2015. [cit. 2016/04/12] Dostupný z: https://kontext.korpus.cz/view?q=-x95teYh0&align=intercorp_v8_es&attr_allpos=kw&attrs=word&corp_name=intercorp_v8_cs&ctxattrs=word&maincorp=intercorp_v8_cs&pagesize=40&refs=%3Ddoc.id&sel_aligned=intercorp_v8_es&structs=p%2Cg%2Cerr%2Ccorr&viewmode=align&pcq_pos_neg_intercorp_v8_es=pos

– Vynecháno (1)

Z výše popsané frekvence překladů je zřejmé, že ve španělštině není jednotný výraz, který by plně odpovídal českému upít, v jednom případě byla dokonce sekvence o „upítí“ v překladu vynechána (122). Je však možné konstatovat, že ve většině překladů je užito spojení slovesa s určitým modifikátorem (123 – 130) (podstatným jménem/ adverbium), který upřesňuje intenzitu děje. Některé překlady také vyjadřují informaci navíc, která v originále není nebo naopak určitou informaci postrádají (131).⁵⁶

(122) ... *já jsem se natáhl na postel, oblečený, vstával jsem, abych se napil ze džbánu, a když jsem **upil**, podal jsem džbán cikánci, oběma rukama držela ten gigantický džbán ... // ... yo me echaba sobre la cama vestido, me incorporaba sólo para beber cerveza y para pasar la jarra a la gitana, que la sostenía con ambas manos, tan grande era la jarra, ...*

(Hrabal, B.: *Příliš hlučná samota*, 1994. – překlad: M. Zgustová, 1990)

(123) ***Upili**, pak dopili, pak bylo ticho, jen mouchy bzučely v krámě a zběsile narážely do oken. // Los hermanos se **tomaron un traguito** y acto seguido vaciaron toda la copa, se instaló un rato de silencio, sólo se oían las moscas que volaban en la cocina y zumbaban y chocaban violentamente contra los cristales de las ventanas.*

(Hrabal, B.: *Městečko, kde se zastavil čas*, 2007. – překlad: M. Zgustová, 1995)

(124) *Malířka si znovu nalila víno, **upila**, a potom mlčky, s jakousi podivnou nevšímavostí, jako by tu Franz vůbec nebyl, si svlékala pomalu halenku. // La pintora volvió a servirse vino, **tomó un poco**, y luego, en silencio, con una especie de extraña indiferencia, como si Franz no estuviera allí, comenzó a quitarse la blusa.*

(Kundera, M.: *Nesnesitelná lehkost bytí*, 1985. – překlad: F. Valenzuela, 1985)

(125) *Žena si ode mě vzala skleničku džusu, maličko **upila** ... // Mi mujer cogió el vaso de zumo que yo le había traído, **tomó un sorbo** ...*

(Klíma, I.: *Láska a smetí*, 2006. – překlad: J. Romeu Labayen, 2007)

(126) *Kapitán **upil**. // El capitán **dio un sorbo**.*

⁵⁶Rosen, A. – Vavřín, M.: *Korpus InterCorp – čeština, verze 8 z 4. 6. 2015*. Ústav Českého národního korpusu FF UK, Praha 2015. [cit. 2016/04/04] Dostupný z: https://kontext.korpus.cz/view?q=-0YjxgnZw&align=intercorp_v8_es&attr_allpos=kw&attrs=word&corpname=intercorp_v8_cs&ctxattrs=word&maincorp=intercorp_v8_cs&pagesize=40&refs=%3Ddoc.id&sel_aligned=intercorp_v8_es&structs=p%2Cg%2Cerr%2Ccorr&viewmode=align&pcq_pos_neg_intercorp_v8_es=pos

(Klíma, I.: *Láska a smetí*, 2006. – překlad: J. Romeu Labayen, 2007)

(127) Jan **upil** whisky, chvíli mlčel a pak pokračoval: // Jan **sorbía** su whisky, permaneció un rato en silencio y luego prosiguió:

(Kundera, M.: *Kniha smíchu a zapomnění*, 1981. – překlad: F. de Valenzuela, 2002)

(128) ... taky býval vždycky jejich hostem, vždycky měl u každého stolu sklenku, ze které jen **upil**, ale vždycky si ťukl se všemi na zdraví, ... // ... siempre estaba como invitado suyo, siempre tenía su copa en cada mesa, de la que **bebía** sólo **un sorbo**, pero siempre brindaba con todos, ...

(Hrabal, B.: *Obsluhoval jsem anglického krále*, 1993. – překlad: J. Mlejnková, A. Ortiz, 1989)

(129) Paní výčepní **upila** piva... // La señora vycepní se **bebió un trago** de cerveza...

(Hrabal, B.: *Pábitelé*, 1993. – překlad: E. Kruntorádová, N. Mirabet, 1996)

(130) ... **upil** trochu vína a dlouze si utíral vousy ubrouskem... // ... **bebió una gota** de vino y pausadamente secó su barba con la servilleta...

(Hrabal, B.: *Obsluhoval jsem anglického krále*, 1993. – překlad: J. Mlejnková, A. Ortiz, 1989)

(131) **Upil** a přikývnul. // **Sorbió un poquito**.

(Hrabal, B.: *Městečko, kde se zastavil čas*, 2007. – překlad: M. Zgustová, 1995)

3.4.19 Zakašlat

Počet výskytů: 7

Frekvence překladů:

– Toser (7)

Ve všech případech bylo české sloveso zakašlat přeloženo španělským slovesem *toser* (132), které ale nevyjadřuje malou míru intenzity (to, co je v českém výrazu vyjádřeno předponou *za-*).⁵⁷

⁵⁷Rosen, A. – Vavřín, M.: *Korpus InterCorp – čeština, verze 8 z 4. 6. 2015*. Ústav Českého národního korpusu FF UK, Praha 2015. [cit. 2016/04/12] Dostupný z:

(132) *Otec Nikeforos skromně zakašlal a zarděl se nesmírnou radostí. // El padre Nicéforo **tosió** modesto y enrojeció de alegría.*

(Čapek, K.: *Kniha apokryfů*, 1992. – překlad: A. Orozco de Falbr, 1962)

3.4.20 Zatahat

Počet výskytů: 6

Frekvence překladů:

- *Tirar* (3)
- *Dar un tirón* (2)
- *Agarrar* (1)

V korpusu InterCorp bylo vyhledáno šest respondentů. Nejčastěji byl použit překlad slovesem *tirar* (133), které ale nevyjadřuje malou míru intenzity. Podobný význam nese i spojení *dar un tirón* (134). Překlad slovesem *agarrar* (135) ne nejméně přesný, jelikož nenese ani původní význam tahání, ani význam malé míry intenzity děje.⁵⁸

(133) *Nabral hrst anilinového prášku, zatahal majitele za rukáv a otázal se: // Cogió un puñado de polvo de anilina, **tiró** de la manga del propietario, y preguntó:*

(Hrabal, B.: *Pábitelé*, 1993. – překlad: E. Kruntorádová, N. Mirabet, 1996)

(134) *A šéf mne zatahal za pravý ucho a řekl: // Y el jefe me **dio un nuevo tirón**, esta vez de la oreja derecha y dijo:*

(Hrabal, B.: *Obsluhoval jsem anglického krále*, 1993. – překlad: J. Mlejnková, A. Ortiz, 1989)

(135) *A na zed' vystoupil z naší voliéry ten mužik, zatahal mě za rukáv a řekl mi: // Y subió al muro, por la jaula, y aquel tipejo me **agarró** de la manga y me dijo:*

https://kontext.korpus.cz/view?q=~P1fiYpVH&align=intercorp_v8_es&attr_allpos=kw&attrs=word&corpname=intercorp_v8_cs&ctxattrs=word&maincorp=intercorp_v8_cs&pagesize=40&refs=%3Ddoc.id&sel_aligned=intercorp_v8_es&structs=p%2Cg%2Cerr%2Ccorr&viewmode=align&pcq_pos_neg_intercorp_v8_es=pos

⁵⁸Rosen, A. – Vavřín, M.: *Korpus InterCorp – čeština, verze 8 z 4. 6. 2015*. Ústav Českého národního korpusu FF UK, Praha 2015. [cit. 2016/04/12] Dostupný z: https://kontext.korpus.cz/view?q=~X6XWu8iT&align=intercorp_v8_es&attr_allpos=kw&attrs=word&corpname=intercorp_v8_cs&ctxattrs=word&maincorp=intercorp_v8_cs&pagesize=40&refs=%3Ddoc.id&sel_aligned=intercorp_v8_es&structs=p%2Cg%2Cerr%2Ccorr&viewmode=align&pcq_pos_neg_intercorp_v8_es=pos

(Hrabal, B.: *Inzerát na dům, ve kterém už nechci bydlet*, 1994. – překlad: C. Janés, J. Stancel, 1989)

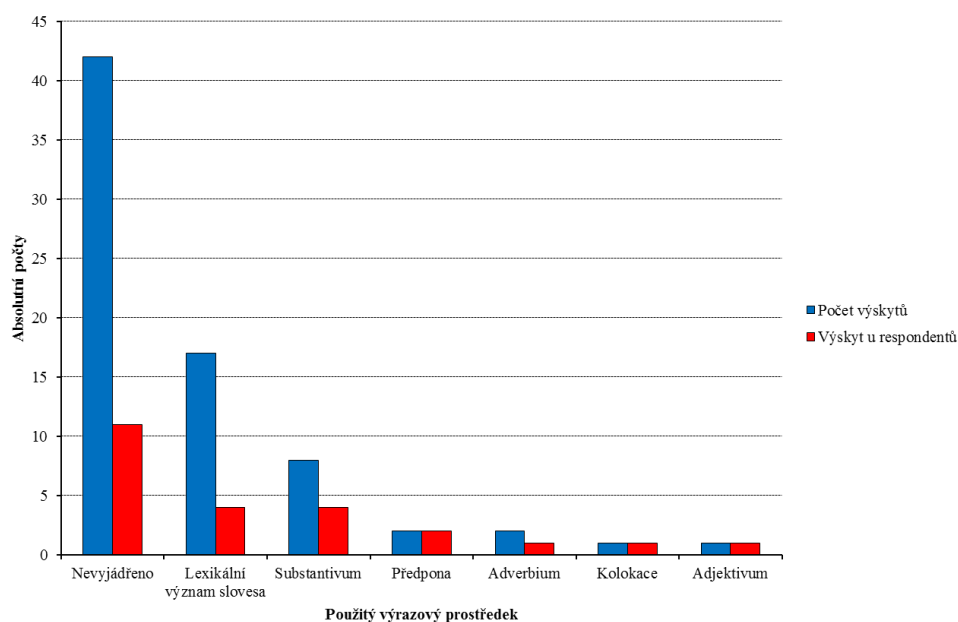
3.5 Shrnutí praktické části

Analýza respondentů k vybraným českým slovesům ukázala, že ve španělštině nelze najít obecné pravidlo pro vyjádření intenzity slovesného děje. V rámci jednotlivých mír intenzity děje je ale možné popsat určité podobnosti s českým jazykem a jiné sjednocující prvky.

U dějů s velkou mírou intezity se potvrdilo tvrzení Královské akademie (2009), že je tuto míru děje možné u některých sloves vyjádřit morfologicky pomocí předpony *re-* (např. *recorrer*, *reforzar*). Dále byla vyzorována jistá analogie s českým jazykem, kdy byla česká předpona *pře-* (přecenit) převedena do španělštiny významově stejnou předponou *sobre-* (např. *sobreestimarse*). V několika případech bylo užito opisných slovesných vazeb, nelze mezi nimi ale nalézt společný rys či souvislost a nevyjadřovaly přesný význam českého ekvivalentu. U ostatních respondentů bylo spíše shledáno nedostatečně přesné vyjádření, které v mnoha případech nevyjadřovalo požadovanou míru intenzity děje, nebo muselo být vyjádřeno jinými lexikálními prostředky, např. adjektivem či adverbium, které danou míru doplnily (např. *ha saqueado por completo*; *gastar todo el sueldo*). Frekvenci jednotlivých výrazových prostředků ukazuje následující tabulka č. 4. Sloupec *Počet výskytů* vyjadřuje absolutní počet výskytů jednotlivých výrazových prostředků, zatímco sloupec *Výskyt u respondentů* představuje procentuální i absolutní zastoupení výrazových prostředků u jednotlivých sloves (např. 24% (4) znamená, že daný výr. prostředek byl použit u čtyř hledaných sloves ze 17). Poměr mezi absolutním počtem výskytů a výskytem u jednotlivých respondentů znázorňuje graf č. 1.

<i>Použitý výrazový prostředek</i>	<i>Počet výskytů</i>	<i>Výskyt u respondentů</i>	<i>Příklad</i>
Nevyjádřeno	42	65% (1)	<i>robar</i> (vykrást)
Lexikální význam slovesa	17	24% (4)	<i>conquistar</i> (dobýt)
Substantivum	8	24% (4)	<i>gastar en la bebida</i> (propít)
Předpona	2	12% (2)	<i>re-</i> , <i>sobre-</i> (<i>recorrer</i> , <i>sobreestimarse</i>)
Adverbium	2	6% (1)	<i>completo</i> (<i>saquear por completo</i>)
Kolokace	1	6% (1)	<i>meter la pata</i> (nadělat do holínek)
Adjektivum	1	6% (1)	<i>todo</i> (<i>gastar todo el sueldo</i>)

Tabulka 4 frekvence užitých výr. prostředků velké míry děje ve španělštině.

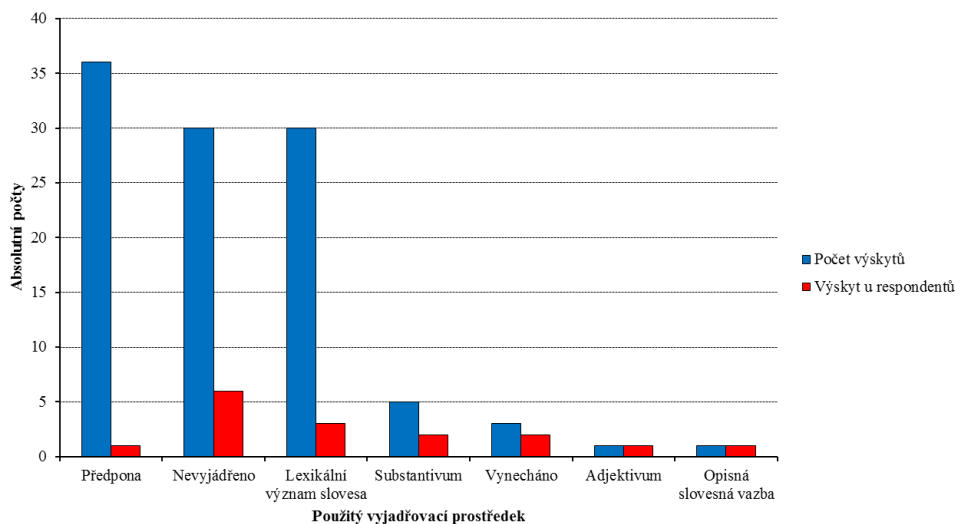

Graf 1 poměr počtu výskytů u velké míry.

Děje s nespécifikovanou mírou intenzity lze obecně označit za neutrální a ve většině případů je nutné je dále specifikovat. Tato vlastnost se objevuje jak u českých výrazů, tak u španělských respondentů. Ve většině případů byl překlad řešen neutrálním španělským slovesem (např. posílit // *fortalecer*), ojediněle se vyskytla i opisná vazba (např. pobavit // *hacer reír*). V některých případech byl význam vyjádřen také pomocí substantiva či adjektiva. Frekvenci užitých výrazových prostředků sdružuje tabulka č. 5. Uvedená frekvence je ale ovlivněna počtem výskytů u jednotlivých hledaných sloves, tato skutečnost je dobře vidět z grafu č. 2.

<i>Použitý výrazový prostředek</i>	<i>Počet výskytů</i>	<i>Výskyt u respondentů</i>	<i>Příklad</i>
Předpona	36	20% (1)	<i>re- (reforzar)</i>
Nevyjádřeno	30	100% (5)	<i>correr</i> (proběhnout se)
Lexikální význam slovesa	30	60% (3)	<i>divertirse</i> (pobavit se)
Substantivum	5	40% (2)	<i>dar lástima</i> (politovat)
Vynecháno	3	40% (2)	
Adjektivum	1	20% (1)	<i>divertida</i> (<i>mirar divertida</i>)
Opisná slovesná vazba	1	20% (1)	<i>hacer reír</i> (pobavit)

Tabulka 5 frekvence užitých výr. prostředků uspokojivé míry děje ve španělštině.

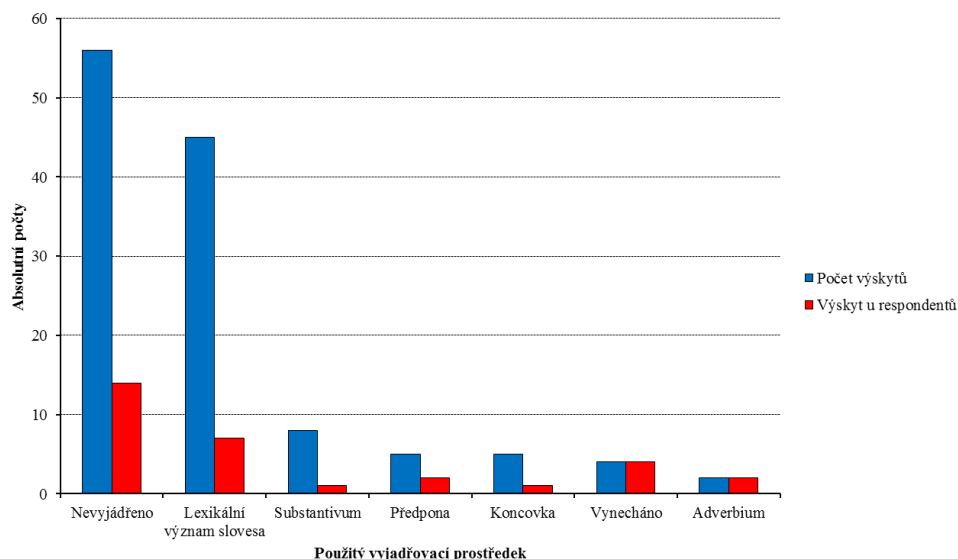

Graf 2 poměr počtu výskytů u uspokojivé míry.

U respondentů odpovídajících malé míře intenzity děje bylo nalezeno několik možných způsobů překladů. V několika případech se vyskytlo vyjádření pomocí derivace slovesa – předpona *pod-* (např. *podcenit*, *podhodnotit*) byla vyjádřena předponou *sub-* (např. *subestimar*) nebo *infra-* (např. *infravalorar*), u slovesa *llover* pak bylo užito koncovky *-iznar* (např. *lloviznar*), která také vyjadřuje malou míru děje. Dalším způsobem překladu, který se vyskytl u hledaných respondentů, byl překlad opisem za použití určité kolokace (např. *ukápnout // ser cuatro gotas*). Několikrát bylo neutrální sloveso doplněné o určitý modifikátor (např. adverbium: *nadzvednout // levantarse un poco*; verbonominální spojení slovesa a kvantifikujícího substantiva: *upít // tomar un trago*). Nejčastěji však bylo užito pouze určitého španělského slovesa, které ale neneslo význam malé intenzity děje (např. *zatahat // tirar*; *zakašlat // toser*; *přibrzdit // frenar*). Přehled frekvencí užití jednotlivých typů výrazových prostředků uvádí tabulka č. 6 a jejich poměr k počtu respondentů graf č. 3.

<i>Použitý výrazový prostředek</i>	<i>Počet výskytů</i>	<i>Výskyt u respondentů</i>	<i>Příklad</i>
Nevyjádřeno	56	70% (14)	<i>cortar</i> (naříznout)
Lexikální význam slovesa	45	35% (7)	<i>mencionar</i> (nakousnout)
Substantivum	8	5% (1)	<i>tomarse un trago</i> (upít)
Předpona	5	10% (2)	<i>sub-</i> , <i>infra-</i> (<i>subestimar</i> , <i>infravalorar</i>)
Koncovka	5	5% (1)	<i>-iznar</i> (<i>lloviznar</i>)
Vynecháno	4	20% (4)	
Adverbium	2	10% (2)	<i>un poco</i> (<i>levantarse un poco</i>)

Tabulka 6 frekvence užitých výr. prostředků malé míry děje ve španělštině.

Graf 3 poměr počtu výskytů u malé míry.

Z výše uvedených shrnutí frekvencí užití jednotlivých výrazových prostředků je zřejmé, že nejčastěji nebyla hledaná míra intenzity přesně vyjádřena nebo jí naopak odpovídal lexikální význam cílového slovesa. Zároveň je velký rozdíl mezi absolutním počtem výskytů jednotlivých výrazových prostředků a jejich zastoupením u hledaných respondentů.

4 Závěr

Povaha slovesného děje patří mezi sporné kategorie v české, ale především ve španělské gramatické tradici. Lingvisté obou zemí se často neshodují na jejím vymezení od známější kategorie vidu, a proto také neexistuje přesně daný postup na překlad přísudků s danou povahou slovesného děje tak, aby byl zachován její původní význam.

Cílem předkládané kvalifikační práce bylo zjistit, jaké výrazové prostředky je možné užít pro vyjádření rozdílné intenzity povahy slovesného děje v obou jazycích. Pro daný výzkum byly vybrány čtyři české a tři španělské gramatiky, které se popisují povahy děje či vidu zabývaly. Poté byly tyto teoretické poznatky porovnány se skutečným použitím, zkoumaném na základě paralelního korpusu InterCorp. Pro analýzu bylo vybráno čtyřicet dva českých sloves, která měla v korpusu minimálně jeden výskyt.

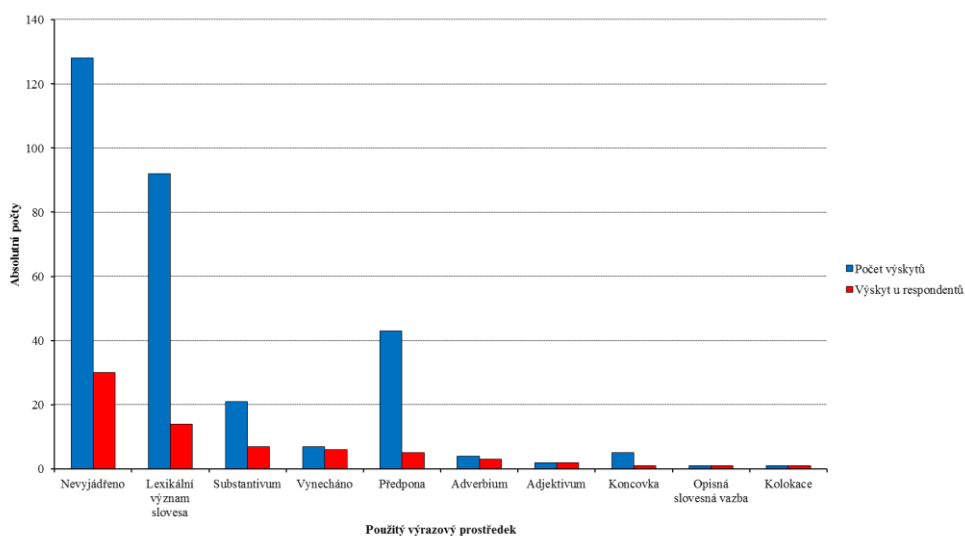
Z teoretické části vyplynulo, že čeští lingvisté se shodují alespoň na základním rozdělení povahy slovesného děje podle její intenzity na děje s velkou, uspokojivou a malou mírou intenzity. Dále se také shodují na výrazových prostředcích užívaných pro vyjádření intenzity děje – v češtině se tyto rozdíly vyjadřují pomocí prefixace neutrálních sloves (např. krást → vykrást; pít → upít). Oproti tomu španělští lingvisté se na vymezení kategorie povahy děje a jejím dalším dělení dle intenzity neshodují. Většinou řeší gramatické jevy opačně, než jsme zvyklí z české tradice – konkrétní výrazové prostředky se snaží sdružit do určitých skupin. Jediná gramatika, která zmiňovala jednotlivé míry intenzity povahy slovesného děje, byla *Gramática descriptiva de la lengua española* (2000), která ale neobsahovala seznam výrazových prostředků vhodných k vyjádření dané intenzity děje.

V praktické části této práce byla provedena frekvenční analýza, která zkoumala překlad vybraných sloves vyjadřujících určitou intenzitu povahy slovesného děje. Jednotlivá slovesa byla rozdělena do skupin dle míry intenzity děje: s velkou mírou intenzity (17 sloves), s nespécifikovanou/ uspokojivou mírou intenzity (5 sloves) a s malou mírou intenzity (20 sloves). Následující tabulka č. 7 znázorňuje celkovou frekvenci užití jednotlivých výrazových prostředků, které korpus InterCorp vyhledal.

<i>Použitý výrazový prostředek</i>	<i>Počet výskytů</i>	<i>Výskyt u respondentů</i>	<i>Příklad</i>
Nevyjádřeno	128	71% (30)	<i>cortar</i> (naříznout)
Lexikální význam slovesa	92	33% (14)	<i>conquistar</i> (dobýt)
Substantivum	21	17% (7)	<i>tomarse un trago</i> (upít)
Vynecháno	7	14% (6)	
Předpona	43	12% (5)	<i>re-</i> (<i>reforzar</i>); <i>sobre-</i> (<i>sobreestimarse</i>)
Adverbium	4	7% (3)	<i>un poco</i> (<i>levantarse un poco</i>)
Adjektivum	2	5% (2)	<i>todo</i> (<i>gastar todo el sueldo</i>)
Koncovka	5	2% (1)	<i>-iznar</i> (<i>lloviznar</i>)
Opisná slovesná vazba	1	2% (1)	<i>hacer reír</i> (pobavit)
Kolokace	1	2% (1)	<i>meter la pata</i> (nadělat do holínek)

Tabulka 7 frekvence užitých výrazových prostředků ve španělštině.

První sloupec v tabulce představuje, jaký výrazový prostředek byl užit. Druhý sloupec uvádí absolutní počet výskytů daného výrazového prostředku, zatímco třetí sloupec uvádí procentuální i absolutní zastoupení výrazového prostředku u jednotlivých sloves. Z tabulky je zřejmé, že nejčastějším jevem bylo nedostatečné vyjádření míry intenzity slovesného děje, které má za následek nedostatečně přesný překlad hledaného výrazu. U třetiny respondentů bylo použito takového slovesa, které již samo o sobě nese požadovaný význam povahy slovesného děje. Poté následují konstrukce, kde je sloveso modifikováno substantivem, které požadovanou míru děje doplňuje. Analogii k českému systému představuje derivace slovesa předponou, která byla ale použita pouze u pěti respondentů z celkových čtyřiceti dvou, ačkoli absolutní počet výskytů je výrazně vyšší. Tento poměr znázorňuje následující graf č. 4.

Graf 4 poměr počtu výskytů výrazových prostředků ve španělštině.

Graf znázorňuje poměr mezi absolutním počtem výskytů a jejich zastoupením u jednotlivých sloves, kde, až na výjimky, zařazení odpovídá.

Výsledkem celého výzkumu je tedy zjištění, že ve španělštině neexistuje jeden nebo více výrazových prostředků, který by odpovídal českému vyjádření určité míry intenzity povahy slovesného děje. Naopak bylo vyzorováno, že u největšího počtu respondentů nebyl požadovaný význam přesně vyjádřen. Je ale nutné podotknout, že daný výzkum byl proveden na omezeném počtu vzorků a pro obecnější závěry by bylo třeba analyzovat větší množství respondentů z každé skupiny.

5 Resumen

El modo de acción pertenece a una categoría gramatical bastante discutible en la gramática checa y aún más en la gramática española. Los lingüistas de ambos países no llegan a un acuerdo sobre cómo distinguir dicha categoría de la del aspecto. Lo cual implica una ausencia de un método preciso de traducción de los predicados de tal manera que mantengan su significado original.

El objetivo de la presente tesina era averiguar todos los medios de expresión existentes utilizados para expresar distintas intensidades del modo de acción en ambas lenguas. Para nuestra investigación elegimos cuatro gramáticas checas y tres españolas las cuales describen la problemática del aspecto o del modo de acción. Los datos teóricos obtenidos fueron posteriormente comparados con el uso real según el corpus paralelo llamado InterCorp. Para el análisis elegimos cuarenta y dos verbos checos con un mínimo de una aparición en el corpus.

La parte teórica pone en evidencia que los lingüistas checos se ponen de acuerdo por lo menos en la división básica de la intensidad del modo de acción: acciones con mayor intensidad, acciones con intensidad inespecificada y acciones con menor intensidad. También están de acuerdo en que en el checo se usan sobre todo los procedimientos de derivación – prefijación (p.ej. krást → vykrást; pít → upít). En contraste con esta teoría está la gramática española cuyos lingüistas no llegan a ningún acuerdo acerca del modo de acción y su posible división. También suelen observar la problemática desde una perspectiva opuesta a la checa – primero identifican los medios de expresión y luego intentan agruparlos. La única gramática española que menciona las intensidades del modo de acción particulares es la *Gramática descriptiva de la lengua española* (2000). Desgraciadamente, esta gramática no incluye una lista de los medios de expresión convenientes para expresar la intensidad de la acción.

La parte práctica de la presente tesina consiste en el análisis de frecuencia dedicado a la traducción de los verbos elegidos que expresan alguna intensidad del modo de acción. Dichos verbos están divididos en tres grupos: con mayor intensidad (17 verbos), con intensidad inespecificada (5 verbos) y con menor intensidad (20 verbos). La frecuencia del uso de los medios de expresión particulares que ofrece el corpus está representada en la siguiente tabla n.º 8.

<i>Medio de expresión</i>	<i>n.º de apariciones</i>	<i>Aparición según los respondentes</i>	<i>Ejemplos</i>
No expresado	128	71% (30)	<i>cortar</i> (naříznout)
Significado léxico del verbo	92	33% (14)	<i>conquistar</i> (dobýt)
Sustantivo	21	17% (7)	<i>tomarse un trago</i> (upít)
Expresión omitida	7	14% (6)	
Prefijo	43	12% (5)	<i>re-</i> (<i>reforzar</i>); <i>sobre-</i> (<i>sobreestimarse</i>)
Adverbio	4	7% (3)	<i>un poco</i> (<i>levantarse un poco</i>)
Adjetivo	2	5% (2)	<i>todo</i> (<i>gastar todo el sueldo</i>)
Sufijo	5	2% (1)	<i>-izar</i> (<i>lloviznar</i>)
Perifrasis verbal	1	2% (1)	<i>hacer reír</i> (pobavit)
Locución verbal	1	2% (1)	<i>meter la pata</i> (nadělat do holínek)

Tabla 8 frecuencia de los medios de expresión usados en español.

La primera columna de la tabla representa el medio de expresión que ha sido utilizado. La segunda columna indica el número absoluto de apariciones de los medios de expresión en comparación con la tercera columna que indica tanto la representación porcentual como absoluta de los medios de expresión según los respondentes. La tabla nos muestra que el fenómeno más frecuente es el de no expresar la intensidad del modo de acción particular. Es decir, la traducción encontrada en el corpus no significa precisamente lo mismo que el verbo original. Hasta un tercio de los respondentes están expresados por un verbo que contiene la intensidad del modo de acción requerida por sí mismo. Siguiendo medio de expresión más utilizado son las construcciones modificadas por un sustantivo el cual añade el significado que falta. La derivación de los verbos a través de un prefijo representa cierta analogía con la tradición checa. Aunque dicha construcción tenga, aparentemente, un alto porcentaje de aparición, solamente ha sido utilizada en cinco casos de los cuarenta y dos en total. Esta proporción podemos ver en el siguiente gráfico n.º 5.

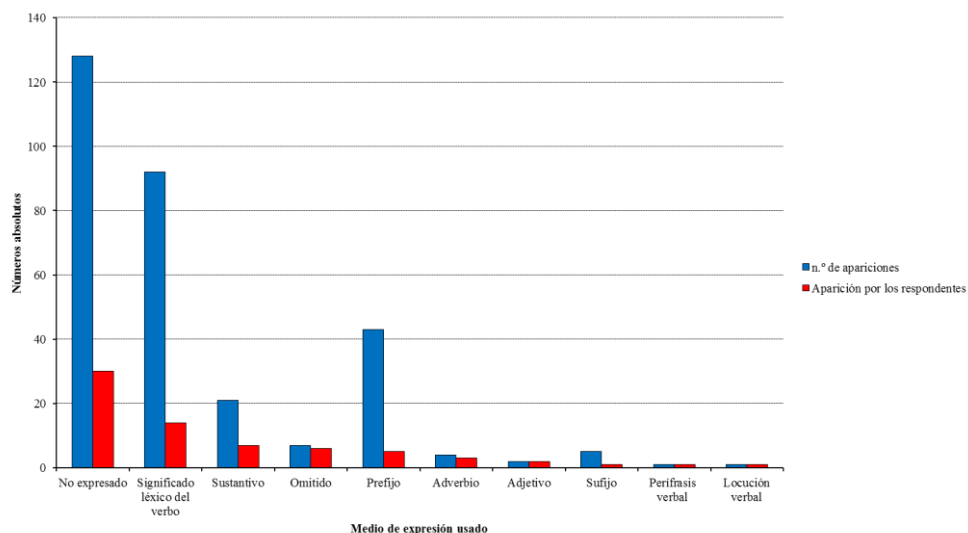

Gráfico 5 proporción del número de los medios de expresión en español.

Gráfico n.º 5 representa la proporción entre el número absoluto de las apariciones y su representación por los respondentes particulares. A pesar de algunas excepciones, la clasificación corresponde bien con las proporciones.

La investigación entera averiguó que en la lengua española no existe uno o varios medios de expresión equivalente a determinada intensidad del modo de acción en checo. Además, la mayoría de los respondentes no expresaba el significado requerido. Sin embargo, esta investigación ha sido hecha en pocos ejemplos y entonces para obtener unos resultados generales sería necesario analizar mayor número de respondentes en cada grupo del modo de acción.

Seznam tabulek

Tabulka 1 rysy slovesných skupin.	30
Tabulka 2 aspectualidad en español.	33
Tabulka 3 intenzifikační prostředky PSD v češtině.	38
Tabulka 4 frekvence užitých výr. prostředků velké míry děje ve španělštině. ...	85
Tabulka 5 frekvence užitých výr. prostředků uspokojivé míry děje ve španělštině.	86
Tabulka 6 frekvence užitých výr. prostředků malé míry děje ve španělštině.	87
Tabulka 7 frekvence užitých výrazových prostředků ve španělštině.	90
Tabulka 8 frecuencia de los medios de expresión usados en español.	93

Seznam grafů

Graf 1 poměr počtu výskytů u velké míry.	86
Graf 2 poměr počtu výskytů u uspokojivé míry.	87
Graf 3 poměr počtu výskytů u malé míry.	88
Graf 4 poměr počtu výskytů výrazových prostředků ve španělštině.	90
Graf 5 proporción del número de los medios de expresión en español.	94

Seznam použité literatury a zdrojů

Tištěné zdroje

BACHMANNOVÁ, J. et al.: *Encyklopedický slovník češtiny*. Praha: NLN nakladatelství Lidové noviny, 2002. ISBN 80-7106-484-X.

BOSQUE, I., DEMONTE, V.: *Gramática descriptiva de la lengua española 2. 3.* reimpr. Madrid: Espasa-Calpe, 2000. ISBN 84-239-7919-9.

DOKULIL, M.: *Mluvnice češtiny: vysokošk. učebnice pro stud. filozof. a pedagog. fakult aprobace čes. jazyk [Díl 1]*. 1. vyd. Praha: Academia, 1986.

GÓMEZ TORREGO, L.: *Gramática del español: didáctica*. 4. ed. Madrid: Ediciones SM, 1998. ISBN 84-348-5440-6.

HAMPLOVÁ, S.: *K problematice vidovosti v italštině*, Praha: Karolinum, 1994. ISBN 80-7066-858-X.

KOMÁREK, M.: *Mluvnice češtiny: vysokošk. učebnice pro stud. filozof. a pedagog. fakult aprobace čes. jazyk [Díl 2]*. 1. vyd. Praha: Academia, 1986.

Nueva gramática de la lengua española: Morfología ; Sintaxis I. 1. ed. Madrid: Espasa Libros, 2009. ISBN 978-84-670-3245-1.

Průruční mluvnice češtiny. 2., oprav. vyd. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 1997. ISBN 80-7106-134-4.

ZAVADIL, B., ČERMÁK, P.: *Mluvnice současné španělštiny: lingvistický interpretační přístup*. Vydání první. V Praze: Univerzita Karlova, nakladatelství Karolinum, 2010. ISBN 978-80-246-1641-4.

Internetové zdroje

Real Academia Española: *Nueva gramática de la lengua española* (2009). [Edición en línea (www.rae.es)].

ROSEN, A. – VAVŘÍN, M.: *Korpus InterCorp – čeština, verze 8 z 4. 6. 2015*. Ústav Českého národního korpusu FF UK, Praha 2015. Dostupný z WWW: <http://www.korpus.cz>